

M.P 127193

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ เรื่องฟอนเตีย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชื่อผู้แต่ง: นางสาว นฤมล คณว่อง

ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา: - - นางสาว นฤมล คณว่อง

นางสาวนฤมล คณว่อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สำนักวิทยบริการฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	
ได้รับ.....	
วันลงทะเบียน.....	17 ต.ค. 2562
เลขทะเบียน.....	๐๐ ๘๐ 261699
เลขเรียกหนังสือ.....	ว 790.2 น 969 ก

๒๖๖

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พ.ศ. 2561

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ใบอนุญาตวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

เรื่อง : การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ เรื่องพ่อนเตี้ย กลุ่มสาระศิลปะ
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ผู้วิจัย : นางสาวนฤมล คนว่อง

ได้รับอนุมัติเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.ท.ดร.ณัฐชัย จันทุม)
คณบดีคณะครุศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนิท ตีเมืองชัย)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

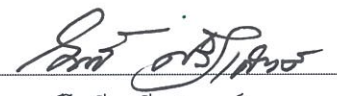
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมาน เอกพิมพ์)

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิลัน จุมปาแผลด)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ไมหี ศรีแสนงค์)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.สมปอง ศรีกัลยา)

กรรมการ

ชื่อเรื่อง : การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ เรื่องฟ้อนเดี่ยว กลุ่มสาระศิลปะ
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ผู้วิจัย : นางสาวนฤมล คนว่อง

ปริญญา : ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการเรียนการสอน)

อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์โมฬี ศรีแสนยงค์
อาจารย์ ดร.สมปอง ศรีกัลยา

ปีการศึกษา : 2561

บทคัดย่อ

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ เรื่องฟ้อนเดี่ยว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเดี่ยว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) ตามเกณฑ์ 80/80 (2) หาค่าดัชนีประสิทธิผลการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ เรื่องฟ้อนเดี่ยว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (3) ศึกษาทักษะปฏิบัติ เรื่องฟ้อนเดี่ยว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ (4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ เรื่องฟ้อนเดี่ยว กลุ่มตัวอย่าง การวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก สำนักการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง ฟ้อนเดี่ยว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 12 แผน รวมเวลา 12 ชั่วโมง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์แบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ แบบประเมินวัดทักษะปฏิบัติทำรำ ฟ้อนเดี่ยวและแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องฟ้อนเดี่ยว สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสถิติทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ T-test (Dependent Samples)

ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลการทดสอบประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเดี่ยว ที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 89.11/88.75 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ (2) ค่าดัชนีประสิทธิผลของการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเดี่ยว มีค่าเท่ากับ 0.77 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 77 (3) ทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเดี่ยวมีค่าเท่ากับ

10.20 คิดเป็นร้อยละ 51.00 และคะแนนสอบหลังเรียน มีค่าเท่ากับ 17.75 คิดเป็นร้อยละ 88.75 แสดงว่า นักเรียนโดยรวมที่เรียนกิจกรรมการเรียนรู้ ทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเตี้ย มีความก้าวหน้า

ทางการเรียนรู้มากขึ้น และ(4) นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเตี้ย มีความพึงพอใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.77)

คำสำคัญ : การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ ทักษะปฏิบัติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Title: Developing Practical Skill Learning Activities on the Topic of “Fon Tia” (Low Dance) of Art Department for 8th Grade Students

Author: Ms Narumon Konwong

Degree: Master Degree of Education
Rajabhat Maha Sarakham University

Advisors : Assistant Professor Dr.Molee Srisaenyong
Dr.Sompong Srikanlaya

Year: 2018

ABSTRACT

The objectives of the research were : (1) to develop practical skill learning activities on the topic of “Fon Tia” (Low Dance) of the Art Department for 8th grade students based on 80/80 standardized criteria efficiency (E_1/E_2); (2) to assess the effectiveness in learning practical skill activities on the topic of “Fon Tia” (Low Dance) of the Art Department for 8th grade students; (3) to assess practical skills of the students in dancing of “Fon Tia”; and (4) to survey the satisfaction of the students with the practical skill learning activities. The sample subjects of the study were forty 8th grade students at Suansanuk Municipality School, Khon Kaen Municipality in the 1st semester of 2015. The research instrument was twelve lesson plans of “Fon Tia” (Low Dance) for twelve hours,

twenty items of an achievement test, a practical skill assessment form, and a questionnaire. The statistics used were the percentage, mean, standard deviation. T-test (Dependent Sample) was used for hypothesis testing.

The research results showed that the efficiency of the practical skill learning activities on the topic “Fon Tia” (Low Dance) was 89.11/88.75, was higher than the established criteria; (2) The effectiveness index of the practical skill learning activities on the topic of “Fon Tia” (Low Dance) was 0.77 (77%); (3) The average score for practical skill of the students in “Fon Tia” (Low Dance) before and after using the practical skill learning activities was 10.20 point (51%) and 17.75 points (88.75%) respectively. The result indicated that the most of students improved the practical skills in dancing

“Fon Tia” (Low Dance); and (4) The overall satisfaction of the students with the learning activities was at a high level ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.77).

Keyword: Development, Learning Activities, Practical Skills

ช

Major Advisor

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จและสมบูรณ์ได้ด้วยการให้ความช่วยเหลือแนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง จากรองศาสตราจารย์โมฬี ศรีแสนรงค์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก อาจารย์ ดร. สมปอง ศรีกล้า อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณ อาจารย์สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาวิทาลัยมหาสารคาม และอาจารย์ที่สอนทุกท่าน ตลอดจนอาจารย์ผู้จัดการรายวิชา ที่ให้ผู้วิจัย ประสบผลสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุรารมย์ จันทมาลา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัทมาวดี ชาญสุวรรณ อาจารย์สิทธิรัตน์ ภูแก้ว อาจารย์ธัญลักษณ์ มูลสุวรรณ อาจารย์นราธร อัครธรสกุล ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และให้คำปรึกษานับสนุนการศึกษาคนควา

ขอขอบพระคุณอาจารย์สมศักดิ์ วิไลแก้ว ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลสวนสนุก ตลอดจนรองผู้อำนวยการ และคณะครูโรงเรียนเทศบาลสวนสนุก อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นทุกท่านที่ให้ความร่วมมือและสนับสนุนคดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อของเพื่อนนิสิตสาขาการหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจมาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณบิดามารดาที่คอยให้กำลังใจ สนับสนุนการทำวิจัยเป็นอย่างดี คุณค่าและประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ขอมอบบูชาพระคุณบิดา มารดา และบูรพาจารย์ ทุกท่านที่ประสิทธิประสาทวิทยาการต่าง ๆ ส่งผลให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตและก้าวหน้าในหน้าที่การงานต่อไป

นางสาวนฤมล คนว่อง

สารบัญ

หัวเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ค
Abstract	จ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ	ซ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	4
1.3 สมมติฐานการวิจัย	5
1.4 ขอบเขตการวิจัย	5
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	6
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	7
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	9
2.1 สาระสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้นาฏศิลป์ สาระนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ...	9
2.2 ความรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานและศิลปะการแสดงฟ้อนเตี้ย	13
2.3 การจัดกระบวนการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติ	24
2.4 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ (E1/E2)	38
2.5 ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.)	38
2.6 ความพึงพอใจ	43
2.7 บริบทของโรงเรียนเทศบาลสวนสนุก	45
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	48
2.9 กรอบแนวคิดในการวิจัย	53

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	54
3.1 กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย	54
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	54
3.3 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย	55
หัวเรื่อง	หน้า
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	61
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	62
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	63
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	66
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูล	66
4.2 ขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	66
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	67
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	76
5.1 สรุปผล	76
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	77
5.3 ข้อเสนอแนะ	79
บรรณานุกรม	81
ภาคผนวก	86
ภาคผนวก ก ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ เรื่องเพื่อนแท้	87
ภาคผนวก ข แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ก่อน-หลังเรียน)	112
ภาคผนวก ค แบบประเมินแผนการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ โดยผู้เชี่ยวชาญ	119
ภาคผนวก ง แบบประเมินการสอบปฏิบัติเรื่อง เพื่อนแท้	123
ภาคผนวก จ แบบประเมินพฤติกรรม	128
ภาคผนวก ฉ แบบสอบถามความพึงพอใจ	132
ภาคผนวก ช หนังสือเชิญวิทยากร/ผู้เชี่ยวชาญ	

ประวัติผู้วิจัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 การวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	12
2.2 แผนการจัดการเรียนรู้	55
2.3 การสร้างและวิเคราะห์ข้อสอบ	58
4.1 คะแนนจากการประเมินก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ ทักษะปฏิบัติพ่อนเตี้ย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ...	68
4.2 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ตามการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ การพ่อนเตี้ย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์ 80/80	72
4.3 ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ทักษะปฏิบัติเรื่องพ่อนเตี้ย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2	72
4.4 ผลการวิเคราะห์ทักษะปฏิบัติของนักเรียน โดยการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ เรื่องพ่อนเตี้ย	73
4.5 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยการพัฒนา กิจกรรม	

การเรียนรู้ทักษะปฏิบัติการพ่อนเตี้ย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสำหรับนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 73

สารบัญภาพ

ภาพที่	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY	หน้า
2.1	โป่งกลาง	15
2.2	พิน	16
2.3	แคน	17
2.4	โหวด	17
2.5	กลองหาง	18
2.6	กรอบแนวคิดการวิจัย	53
ก.1	ท่าเคล้าจีบขวา	91
ก.2	ท่าเชื่อมเคล้าจีบซ้าย	91
ก.3	ท่าจีบมือขวาแตะอก มือซ้ายยื่นไปข้างหลัง	92
ก.4	ท่าพักหรือวางมือทั้งสองข้างไว้ที่หน้าขา	93

ก.5	ท่าขึ้นนิ้ว	94
ก.6	ท่ากวั๊กมือเรียก	95
ก.7	ท่าพรหมสี่หน้า	96
ก.8	ท่าจับม้วนตั้งวงบน	97
ก.9	ท่าพนมมือระดับศีรษะ	98
ก.10	ท่าแตะอก	99
ก.11	ท่าจับมือตั้งวง	100
ก.12	ท่าพักมือ	101
ก.13	ท่าวาดมือพัก	102
ก.14	ท่าเคล้ามือสลับข้าง	103
ก.15	ท่าประสานมือ	104
ก.16	ท่าเสียใจ	105
ก.17	ท่านั่งเกี่ยวพอนเตี้ย (หญิง)	106
ก.18	ท่านั่งเกี่ยวพอนเตี้ย (หญิง)	107
ก.19	ท่านั่งเกี่ยวพอนเตี้ย	108
ก.20	ท่านั่งเกี่ยวพอนเตี้ย	109
ก.21	ท่าเซยชม	110
ก.22	ท่าตั้งวงระดับเอว	111
ก.23	ท่าจับวงบน	112

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาถือเป็นกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชาติ เป็นวิธีการสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมได้จำเป็นต้องอาศัยการถ่ายทอดความรู้ การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรมประเพณี ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ที่เกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยหลักการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 นั้นได้กำหนดจุดมุ่งหมายที่เน้นความสำคัญทางด้านความรู้ ทักษะ ความคิด ความสามารถ กระบวนการเรียนรู้และความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อพัฒนาคนให้มีความสมดุลโดยยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด เพราะทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ของตนเองได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพให้ความสำคัญต่อความรู้ที่เกี่ยวข้องกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก ดังนั้นในสถานศึกษาจึงต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้น การฝึกทักษะ กระบวนการคิด และการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นทำเป็น ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีจินตนาการ มีสุนทรียภาพ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์การปฏิบัติกิจกรรมทางนาฏศิลป์ จะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคมตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมศิลปะ -วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความเชื่อมั่นในตนเองแสดงออกอย่างอิสระ สามารถนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข อันเป็น พื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังนั้น การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่มี

คุณภาพจึงเป็นปัจจัยหนึ่งส่งผลให้การศึกษาที่มีคุณภาพ และทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ

ปัจจุบันเทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้าเป็นเหตุให้โลกมีวิวัฒนาการและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และที่สำคัญด้านวัฒนธรรม โดยวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามา มีบทบาทกับมนุษย์จนทำให้วัฒนธรรมที่ดึกดำบรรพ์บางอย่างของไทย อาจถูกกลืนและเลือนรางหายไป ในที่สุด จึงจำเป็นที่การจัดการศึกษาของประเทศไทยควรได้รับการพัฒนา ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาคนในประเทศ ให้มีศักยภาพเพียงพอต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพซึ่งสอดคล้องกับความมุ่งหมายและหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีคุณธรรมและจริยธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

เทศบาลนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น มุ่งเน้นจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพ ครูเป็นบุคลากรหลักที่จะต้องจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างหลากหลายและจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภารกิจทั้งหมดอย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดเจตคติต่อการจัดการเรียน ครูจึงต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอน ตลอดจนพัฒนาความสามารถของตนเองในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือการพัฒนาบทเรียนให้เหมาะสมกับเทคนิค ยุทธวิธี และรู้จักประยุกต์ใช้สื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนเรียนชุมชนใกล้เคียง เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด จากการสังเกตการสอนการจัดการเรียนการสอนของครูนาฏศิลป์โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก พบว่า ครูส่วนใหญ่ยังขาดการเอาใจใส่ในการจัดการเรียนการสอน กล่าวคือ ส่วนใหญ่การจัดกระบวนการเรียนการสอน จะมุ่งเน้นการถ่ายทอดเนื้อหา มากกว่าเน้นกระบวนการที่จะให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง จึงเป็นเหตุทำให้ผู้เรียนขาดพัฒนาการด้านทักษะการปฏิบัติ เช่น การแสดงระบำ รำฟ้อน ทำให้ผู้เรียนไม่กล้าแสดงออก โดยเฉพาะนักเรียนชายส่วนมากไม่ค่อยให้ความสนใจในการเรียนวิชานาฏศิลป์ เพราะอายุ ไม่กล้าแสดงออก เพราะเป็นงานที่ไม่ชอบและไม่ถนัดเมื่อเทียบกับนักเรียนหญิง นอกจากนี้ครูยังไม่ฝึกให้ผู้เรียนรับผิดชอบในการทำงานเป็นกลุ่มผู้เรียนไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ซึ่งนักเรียนแต่ละชั้นเรียนมีศักยภาพที่แตกต่างกันไป ซึ่งเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องวางแผนการสอนอย่างไรให้ทุกคนในห้องเรียน ได้เรียนรู้อย่างมีความสุข และทุกคนมีความเข้าใจ และสามารถฝึกปฏิบัติในงานที่ครูสั่ง ตลอดจนช่วยเหลือกันในการทำงาน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ที่สูงขึ้น ดังนั้นการปรับเปลี่ยนและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นทักษะปฏิบัติให้มากขึ้นของครู จะเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยพัฒนา

ผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถด้านทักษะการปฏิบัติมากยิ่งขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถเฉพาะตัวและเห็นศักยภาพในตนเองสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จได้ ทั้งนี้ทำให้เห็นถึงคุณค่าและศักยภาพของตนเองที่เพิ่มขึ้น เพราะฉะนั้นนักเรียนทุกคนได้มีส่วนในการฝึกทักษะส่งเสริมความกล้าแสดงออกและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นซึ่งแต่ละคนมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จในผลงานที่สูงขึ้นตามลำดับ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) มุ่งจัดการเรียนการรู้แบบบูรณาการ เน้นการพัฒนาทักษะทางการปฏิบัติและเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง เรียนรู้โดยใช้สื่อที่หาได้ในท้องถิ่น และเกิดประโยชน์ในการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ มีการวิเคราะห์โครงสร้างทางวัฒนธรรมประเพณีและเหมาะสมนักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้นาฏศิลป์และใช้ในชีวิตประจำวันได้ตามศักยภาพนักเรียน ตลอดจนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการประกอบวิชาชีพ และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของชุมชนใกล้เคียง และสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไปยังสังคม ประเทศ และโลกได้อย่างสร้างสรรค์

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ทักษะปฏิบัติเป็นอีกวิธีหนึ่ง ที่จะช่วยพัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียนทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ เพราะในต้องจัดประสบการณ์ตรงที่มีความเป็นรูปธรรมให้กับผู้เรียน เป็นประสบการณ์ที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวข้องสัมพันธ์และมีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้เรียน จึงจะทำให้ผู้เรียนต้องได้รับการฝึกฝนและการที่นักเรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเองบ่อย ๆ ทำให้เกิดความชำนาญ รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะปฏิบัติจะทำให้ผู้เรียนมีบทบาทในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนที่มากขึ้น โดยที่ผู้เรียนจะมีส่วนร่วมมากขึ้นในการเสนอความคิดเห็นในการทำกิจกรรมตามแนวความสนใจของผู้เรียน เมื่อผู้เรียนสนใจในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนผู้เรียนก็จะเป็นผู้แสดงความคิดเห็นออกมาหลากหลายความคิด จึงมีการใช้เสียงส่วนใหญ่ในการตัดสินใจ โดยครูคอยให้การแนะนำ หรือการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กล่าวคือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในรูปแบบต่าง ๆ ที่ตอบสนองความสนใจหรือความต้องการของผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดทักษะกระบวนการในการแสวงหาความรู้จนค้นพบด้วยตนเอง และสามารถนำความรู้นั้นไปใช้ในชีวิตจริง (บุรชัย ศิริมหาสาร, 2545, น. 80)

โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก สำนักงานการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น ได้จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และให้โรงเรียนได้พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องต่อความสำคัญของท้องถิ่น โดยนำเอาสิ่งที่มีความสำคัญกับการดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่นมาจัดการ

เรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้เกิดความรักความภาคภูมิใจ และให้ผู้เรียนรู้จักท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น ตลอดจนเกิดความรัก ความภูมิใจและผูกพันกับท้องถิ่น และใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เอื้อต่อการพัฒนาตนเอง พัฒนาชุมชน สังคมและประเทศชาติ ที่เหมาะสมที่จะทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไปด้วย เช่น หมู่บ้านโนนทัน ต.ในเมือง อําเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ถือเป็นท้องถิ่นที่มีความเจริญด้านศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ที่มีความสวยงาม หาดูได้ยากควรแก่การอนุรักษ์ไว้ให้ชนรุ่นหลังได้เรียนรู้ต่อไป กล่าวคือ จากการศึกษาและเรียนรู้ศิลป วัฒนธรรมของชาวบ้านโนนทัน พบว่า ชาวหมู่บ้านโนนทันมีการแสดงลำตัดต่อกันระหว่างชายกับหญิง เป็นการละเล่นที่น่าสนใจ มีความไพเราะ เป็นเรื่องราวแล้วทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ชาวบ้านเรียกการแสดงนี้ว่า “ฟ้อนเตี้ย” จะนิยมใช้แสดงหรือละเล่นในช่วงเทศกาลสงกรานต์ของทุกปี ฟ้อนเตี้ยเริ่มขึ้นในช่วงประมาณปีพุทธศักราช 2478 โดยนางนิ่มนวล สุวรรณภูมิ เป็นผู้ริเริ่มโดยนำ หนุ่มสาวในหมู่บ้านมาเล่นขับลำตัดต่อกันเพื่อความสนุกสนานในช่วงเทศกาลสงกรานต์ ลักษณะ การละเล่นเหมือนกับเพลงปฏิพากย์ คือ เป็นการขับลำตัดต่อบระหว่างหญิงชาย ด้วยกลอนลำสั้นๆ ประกอบทำนองแคน ในบางช่วงจะมีการฟ้อนด้วยท่าโยกตัวให้ต่ำละยึดตัวเอนไปมา จึงเป็นที่มาของชื่อ การละเล่นนี้ว่า "ลำเตี้ย" ซึ่งหมายถึง การขับลำประกอบการฟ้อนด้วยท่าเตี้ย นั่นเอง (วันดี พลทองสถิต, 2557, น. 127)

จากแรงบันดาลใจการฟ้อนเตี้ยของชาวบ้าน บ้านโนนทัน ผู้วิจัยมีความสนใจและเห็นควรแก่ การอนุรักษ์เอาไว้ จึงได้นำความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับปรุงใหม่โดยการปรับปรุงเนื้อหาบทเพลง ขึ้นใหม่ เน้นให้ผู้เรียนเกิดความรักและความภาคภูมิใจเกี่ยวกับท้องถิ่นของตน ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความกล้าแสดงออกและที่สำคัญที่สุดก็คือ ผู้เรียนมีทักษะในการแสดงนาฏศิลป์สูงขึ้น ตลอดจนมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้จริงในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งจะสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2551 กล่าวว่า ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ โดยให้สถานศึกษามีหน้าที่จัดทำสาระ ของหลักสูตรตาม วัตถุประสงค์วรรคหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญา ท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

จากด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะครูผู้ปฏิบัติการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) จึงสนใจที่จะพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ เรื่องฟ้อนเตี้ย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก เพื่อเป็นกิจกรรมที่สามารถพัฒนาผู้เรียน และนำมาเป็นเครื่องมือช่วยในการโน้มน้าวจิตใจนักเรียนมีความสุขกับการเรียน และเห็นคุณค่าทางวัฒนธรรมในท้องถิ่น และเป็นแนวทางสำหรับครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อใช้ส่งเสริมความรู้ความสามารถทางด้านนาฏศิลป์ วัฒนธรรมประเพณีและส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านนาฏศิลป์ได้ผลดียิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเตี้ย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 ตามเกณฑ์ 80/80

1.2.2 เพื่อศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติการฟ้อนเตี้ย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

1.2.3 เพื่อศึกษาทักษะปฏิบัติการฟ้อนเตี้ยของนักเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

1.2.4 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเตี้ย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

1.3 สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติการฟ้อนเตี้ยจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 กลุ่มเป้าหมายการวิจัย

1.4.1.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 120 คน โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก สังกัดสำนักการศึกษาเทศบาลนครขอนแก่น จำนวน 3 ห้อง

1.4.1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 จำนวน 40 คน โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก สังกัดสำนักการศึกษาเทศบาลนครขอนแก่น จำนวน 1 ห้อง ได้จากการเลือกแบบกลุ่ม เพราะเป็นนักเรียนที่เรียนศิลปะในภาคเรียนนี้

1.4.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1.4.2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือ กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเดี่ยว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

1.4.2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่

- 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 2) ทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเดี่ยว
- 3) ความพึงพอใจของนักเรียน

1.4.3 ขอบเขตเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และหลักสูตรสาระการเรียนรู้ศิลปะ ในสาระที่ 3 สาระนาฏศิลป์ ดังนี้

1.4.3.1 สาระและตัวชี้วัดที่เป็นจุดประสงค์หลักในการวิจัย เป็นสาระตัวชี้วัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ สาระที่ 3 สาระนาฏศิลป์ การฟ้อนเดี่ยว ตามสาระตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก จังหวัดขอนแก่น ซึ่งประกอบด้วย

มาตรฐานที่ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐานที่ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็น มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

1.4.3.2 เนื้อหาที่ใช้เป็นหน่วยทดลองปฏิบัติการฟ้อนเดี่ยว ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ทั้งหมดมี 12 แผนการเรียนรู้ 12 ชั่วโมง ดังนี้

แผนการเรียนรู้ที่ 1 การฟ้อนเดี่ยว และเพลงฟ้อนเดี่ยว

แผนการเรียนรู้ที่ 2 ทำรำนานฎยศัพพ์ ฟอนตบท/ฟอนนอสระ/ฟอนเกี้ยว ประกอบการแสดง ฟอนเตี้ย

แผนการเรียนรู้ที่ 3 ฝีกปฏิบัติทำรำที่ 1-10

แผนการเรียนรู้ที่ 4 ฝีกปฏิบัติทำรำที่ 11-20

แผนการเรียนรู้ที่ 5 ฝีกปฏิบัติทำรำที่ 21-30

แผนการเรียนรู้ที่ 6 ฝีกปฏิบัติทำรำที่ 31-40

แผนการเรียนรู้ที่ 7 ฝีกปฏิบัติทำรำที่ 41-50

แผนการเรียนรู้ที่ 8 ฝีกปฏิบัติทำรำที่ 1-25

แผนการเรียนรู้ที่ 9 ฝีกปฏิบัติทำรำที่ 26-50

แผนการเรียนรู้ที่ 10 ฝีกปฏิบัติทำรำที่ 1-50

แผนการเรียนรู้ที่ 11 ฝีกปฏิบัติทำรำที่ 1-50

แผนการเรียนรู้ที่ 12 ทดสอบทักษะการปฏิบัติฟอนเตี้ย

1.4.4 ขอบเขตเวลา

ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยใน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558

1.4.5 ขอบเขตสถานที่

สถานที่ คือ โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก สำนักการศึกษาเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

“การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ” หมายถึง แผนการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อนำมาใช้ในการสอนฟอนเตี้ย กิจกรรมการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติการสอนฟอนเตี้ย ซึ่งมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ช้่นนำเข้าสู่บทเรียน นักเรียนและครุร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียน
2. ช้่นสอน จัดตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติเรื่อง การฟอนเตี้ย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งมี 5 ขั้นตอน โดยยึดตามแนวคิดของ Davies, I.K.'s study ดังนี้

- 2.1 ชั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ
 - 2.2 ชั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย
 - 2.3 ชั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อยโดยไม่มีการสาธิต
 - 2.4 ชั้นให้เทคนิควิธีการ
 - 2.5 ชั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อยๆ
3. ชั้นสรุป ครูกับนักเรียนร่วมกันสรุปการปฏิบัติทักษะ

“ฟ้อนเตี้ย” (ชุด “อ่อนบ่าวให้ฮู้เพียร ฮักเฮียนนาฏศิลป์”) หมายถึง นาฏยประดิษฐ์ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ โดยได้แรงบันดาลใจมาจากการแสดงของชาวบ้านโนนทัน แล้วนำมาดัดแปลงเนื้อเพลงให้มีใจความเกี่ยวกับการปลูกฝังให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีและเชิญชวนให้เกิดความอยากเรียนในวิชานาฏศิลป์มากขึ้น โดยได้ดัดแปลงเนื้อเพลงกลอนลำ ท่วงทำนองรำประกอบ ตลอดจนรูปแบบการแต่งกายของผู้แสดงทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิงขึ้นมาใหม่ เพื่อให้เหมาะสมกับวัยและยุคสมัยของผู้เรียน

“ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (E_1/E_2)” หมายถึง ผลการเรียนรู้ด้วยแผนการจัด การเรียนรู้ การฟ้อนเตี้ย ซึ่งวัดและประเมินผลตามสภาพจริงแล้วมีผลเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80

80 ตัวแรก ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย ของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียน และการทำแบบทดสอบย่อย ซึ่งได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ขึ้นไป

80 ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละคะแนนเฉลี่ย ของนักเรียนทุกคน ที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ขึ้นไป

“ค่าดัชนีประสิทธิผล (EI)” หมายถึง ผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้จากการทำแบบทดสอบกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

“ความพึงพอใจ” หมายถึง ระดับความรู้สึกชอบหรือความคิดเห็นของนักเรียนอันเป็นผลสืบเนื่อง มาจากการเรียนรู้การฟ้อนเตี้ย ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert's Method) ซึ่งมี 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ผู้วิจัยมีความคาดหวังว่าจะได้รับประโยชน์ ดังนี้

1.6.1 สามารถใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาเพื่อให้สถาบันและบุคคลากรทางการศึกษา
รับทราบ

1.6.2 ครูผู้สอนกลุ่มสาระศิลปะ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้
ในเนื้อหาอื่นๆ ต่อไปได้

1.6.3 นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและเกิดทักษะการฟ้อนเดี่ยว จะมีความเชื่อมั่นในตนเองและ
กล้าแสดงออกในทางที่ถูกที่ควร

1.6.4 นักเรียนสามารถนำความรู้ที่เรียนไปประยุกต์ใช้ในให้เป็นประโยชน์ชีวิตประจำวันได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเดี่ยว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้นาฏศิลป์สาระนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. ความรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานและศิลปะการแสดงฟ้อนเดี่ยว
3. การจัดกระบวนการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติ
4. ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (E_1/E_2)
5. ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.)
6. ความพึงพอใจ
7. บริบทของโรงเรียน
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
9. กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 สาระสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้นาฏศิลป์ สาระนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้สถานศึกษาร่วมมือกับชุมชน ท้องถิ่น พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และสามารถพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ในสาระเพิ่มเติม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, น. 45) และในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ นั้นผู้พัฒนาต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังนี้

2.1.1 มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้าน ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีทักษะวิธีการทางศิลปะ เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างอิสระในศิลปะแขนงต่างๆ ประกอบด้วยสาระสำคัญ คือ

สาระที่ 1 ทักษะศิลป์ มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบศิลป์ ทักษะธาตุ สร้างและนำเสนอผลงานทางทักษะศิลป์จากจินตนาการ โดยสามารถใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสม รวมทั้งสามารถใช้เทคนิค วิธีการของศิลปินในการสร้างงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่างานทักษะศิลป์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทักษะศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมเห็นคุณค่างานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทยและสากล ชื่นชม ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

สาระที่ 2 ดนตรี มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบดนตรีแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ทางดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล ร้องเพลง และเล่นดนตรีในรูปแบบต่างๆ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเสียงดนตรี แสดงความรู้สึกที่มีต่อดนตรีในเชิงสุนทรียะ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับประเพณีวัฒนธรรม และเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์

สาระที่ 3 นาฏศิลป์ มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบนาฏศิลป์ แสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ ใช้ศัพท์เบื้องต้นทางนาฏศิลป์ วิเคราะห์วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวในรูปแบบต่างๆ ประยุกต์ใช้นาฏศิลป์ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์กับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

สรุปได้ว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มี 3 สาระและ 6 มาตรฐานการเรียนรู้ผู้วิจัยได้นำเนื้อหาในสาระที่ 3 สาระการเรียนรู้นาฏศิลป์ มาตรฐานที่ ศ 3.1 เข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่าง

สร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าทางนาฏศิลป์ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มาตรฐานที่ ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล เป็นสาระในการวิจัยในครั้งนี้

2.1.2 คุณภาพผู้เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.1.2.1 รู้และเข้าใจเรื่องทัศนธาตุและหลักการออกแบบและเทคนิคที่หลากหลายในการ สร้างงานทัศนศิลป์ 2 มิติ และ 3 มิติ เพื่อสื่อความหมายและเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างมีคุณภาพ วิเคราะห์รูปแบบเนื้อหาและประเมินคุณค่างานทัศนศิลป์ของตนเองและผู้อื่น สามารถเลือกงานทัศนศิลป์ โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดขึ้นอย่างเหมาะสม สามารถออกแบบรูปภาพ สัญลักษณ์ กราฟิกในการนำเสนอ ข้อมูลและมีความรู้ ทักษะที่จำเป็นด้านอาชีพที่เกี่ยวข้องกับงานทัศนศิลป์

2.1.2.2 รู้และเข้าใจการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของงานทัศนศิลป์ของชาติและท้องถิ่นแต่ละยุคสมัย เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่สะท้อนวัฒนธรรมและสามารถเปรียบเทียบงานทัศนศิลป์ที่มาจากยุคสมัยและวัฒนธรรมต่าง ๆ

2.1.2.3 รู้และเข้าใจถึงความแตกต่างทางด้านเสียง องค์ประกอบ อารมณ์ ความรู้สึก ของบทเพลงจากวัฒนธรรมต่าง ๆ มีทักษะในการร้อง บรรเลงเครื่องดนตรี ทั้งเดี่ยวและเป็นวงโดยเน้น เทคนิคการร้องบรรเลงอย่างมีคุณภาพ มีทักษะในการสร้างสรรค์บทเพลงอย่างง่าย อ่านเขียนโน้ตในบันไดเสียงที่มีเครื่องหมาย แปลงเสียงเบื้องต้นได้ รู้และเข้าใจถึงปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบของผลงานทางดนตรี องค์ประกอบของผลงานด้านดนตรีกับศิลปะแขนงอื่น แสดงความคิดเห็นและบรรยาย อารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อบทเพลง สามารถนำเสนอบทเพลงที่ชื่นชอบได้อย่างมีเหตุผล มีทักษะในการ ประเมินคุณภาพของบทเพลงและการแสดงดนตรี รู้ถึงอาชีพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับดนตรีและบทบาท ของดนตรีในธุรกิจบันเทิง เข้าใจถึงอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคม

2.1.2.4 รู้และเข้าใจที่มา ความสัมพันธ์ อิทธิพลและบทบาทของดนตรีแต่ละวัฒนธรรม ในยุคสมัยต่าง ๆ วิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้งานดนตรีได้รับการยอมรับ

2.1.2.5 รู้และเข้าใจการใช้นาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครในการแปลความและ สื่อสาร ผ่านการแสดง รวมทั้งพัฒนารูปแบบการแสดง สามารถใช้เกณฑ์ง่าย ๆ ในการพิจารณาคุณภาพ การแสดง วิเคราะห์เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ โดยใช้ความรู้เรื่ององค์ประกอบทางนาฏศิลป์ร่วมจัดการ แสดง นำแนวคิดของการแสดงไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

2.1.2.6 รู้และเข้าใจประเภทละครไทยในแต่ละยุคสมัย ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของนาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์พื้นบ้าน ละครไทย และละครพื้นบ้าน เปรียบเทียบลักษณะเฉพาะของการแสดงนาฏศิลป์จากวัฒนธรรมต่าง ๆ รวมทั้งสามารถออกแบบและสร้างสรรค์อุปกรณ์ เครื่องแต่งกาย ในการแสดงนาฏศิลป์และละคร มีความเข้าใจ ความสำคัญ บทบาทของนาฏศิลป์ และละครในชีวิตประจำวัน

ตารางที่ 2.1

วิเคราะห์ สาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

มาตรฐานการเรียนรู้	ตัวชี้วัด มาตรฐานชั้นปี มัธยมศึกษาปีที่ 2
สาระที่ 3 นาฏศิลป์	
มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	อธิบายการ บูรณาการศิลปะแขนงอื่น ๆ กับการแสดง สร้างสรรค์การแสดง โดยใช้องค์ประกอบนาฏศิลป์และการละคร วิเคราะห์การแสดงของตนเองและผู้อื่น โดยใช้ นาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครที่เหมาะสม เสนอข้อคิดเห็น ในการปรับปรุงการแสดง เชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างนาฏศิลป์และการละคร กับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ
มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเห็น	เปรียบเทียบลักษณะเฉพาะของการแสดงนาฏศิลป์จากวัฒนธรรมต่าง ๆ

-
- คุณค่าของนาฏศิลป์ ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม 2. ระบุดูหรือแสดงนาฏศิลป์นาฏศิลป์พื้นบ้าน ละคร
ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล ไทย ละครพื้นบ้าน หรือมหรสพอื่น ที่เคยนิยม
กันในอดีต
3. อธิบายอิทธิพลของวัฒนธรรมที่มีผลต่อเนื้อหา
ของละคร
-

สรุปได้ว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ ที่ผู้วิจัย นำมาใช้ในการวิจัยคือ มาตรฐาน
ที่ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์
ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ตัวชี้วัดที่ 3.1.1,
3.1.2, 3.1.3, 3.1.4, 3.1.5 และมาตรฐานที่ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ประวัติศาสตร์และ
วัฒนธรรมเห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล
ตัวชี้วัดที่ ครูผู้สอนสามารถจัดชุดเรียนการสอนขึ้นได้เอง เพื่อสร้างจิตสำนึก ปลูกฝังให้นักเรียนรักและ
หวงแหนภูมิปัญญาที่มีอยู่ในท้องถิ่น และถ่ายทอดผลงานทางด้านนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์

2.2 ความรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานและศิลปะการแสดงพื้นบ้าน

นาฏศิลป์พื้นเมืองภาคอีสาน แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมของชนพื้นเมืองกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่
นาฏศิลป์พื้นเมืองภาคอีสานจะมีทั้งการแสดงที่เป็นแบบดั้งเดิมที่มีการสืบทอด กันมา และการแสดงที่
เกิดขึ้นในแต่ละท้องถิ่นเป็นไปตามความถนัดหรือความสามารถของแต่ละคน

ปิยะนุช ไวยวรรณ (2556, น. 5) นาฏศิลป์ พื้นบ้าน หมายถึง การแสดงพื้นบ้าน หรือการละเล่น
พื้นเมืองหรือการแสดงพื้นเมืองซึ่งนิยมเล่นกันอยู่เฉพาะในท้องถิ่นนั้น ๆ คือ การแสดงถึงอารมณ์
ความรู้สึกและความเชื่อถือตามขนบธรรมเนียมประเพณี

นัดดา พิลาชัย (2556, น. 5) นาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานเหนือ หมายถึง การแสดงที่เป็นเอกลักษณ์
ของนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานเหนือ ที่มีลีลาการแสดงวงไว กระจับกระจ่าง มีลีลาการรำทั้งตัว ก้าวเดิน
เท้าด้วยปลายเท้าและยกส้นสูง มีจังหวะดนตรีที่เร้าใจ สนุกสนาน คึกคัก

สุภาวดี สำลีพันธุ์ (2540, น. 7) ได้ศึกษาหาฟอนพื้นบ้านอีสาน จากวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด พบว่า การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านของวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด สามารถแบ่งกลุ่มการแสดงได้ 7 กลุ่ม คือ 1) การฟอนประกอบทำนองลำ ไตแก ฟอนแมบठीसान 2) การฟอนที่สืบเนื่องจากพิธีกรรม ไตแก ฟอนเชียงของ เชียงนางดง ฟอนดิงครกตังสาก 3) การฟอนที่สืบเนื่องจากวรรณกรรม ไตแก ฟอนมโนราห์ เล่นน้ำ ฟอนสังข์ศิลป์ชัย 4) การฟอนศิลปะอาชีพ ไตแก เชียงทำนาฟอนสาวหลอก 5) การฟอนที่สืบเนื่อง จากประเพณีการเล่น ไตแก ฟอนเตยเดือนห้า ฟอนเตยเกี่ยว 6) การฟอนเพื่อความสนุกสนาน ไตแก เชียงกะโป ฟอนโหวด และ 7) การฟอนเลียนแบบกิริยาอาการของสัตว์ ไตแก ฟอนแมงตับเต่า

การฟอนรำของชาวอีสานนั้น จะมีลักษณะที่เรียกว่า ลักษณะเฉพาะของตน คือลักษณะที่แตกต่าง ไปจากภาคอื่นอย่างเห็นได้ชัด การฟอนมักเกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมความเชื่อ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ชัชวาล วงศ์ประเสริฐ (2532, น. 122) การฟอนรำของชาวอีสาน จะแตกต่างกัน ออกไปตามสภาพความเป็นอยู่ขนบธรรมเนียมประเพณีและสภาพภูมิศาสตร์ รูปแบบการฟอนของ ภาคอีสานมีเอกลักษณ์อย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของท่าทางการเคลื่อนไหวร่างกายที่มีความ ความรวดเร็ว เร้าใจ แสดงให้เห็นถึงอุปนิสัยของคนในภาคอีสานที่รักความสนุกสนาน ชอบสร้าง ความบันเทิงในชุมชน ของตน

ท่าฟอนของชาวอีสานส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลมาจากท่าฟอนประกอบการลำของหมอลำ ซึ่งท่า ฟอนของหมอลำแต่ละท่านจะมีท่าฟอนเบ็ดเตล็ดเป็นของตนเองหลายท่า และเรียกชื่อท่าต่างๆ กัน เช่น ท่ากินรีเที่ยวชมดอกไม้ ท่ายุงลำแพนท่าเลี้ยงผีให้ลงช่วง ท่าพระนารายณ์ ออกพรหมสีหน้าท่า ทศกัณฐ์โลมนาง ท่านาคาเกี่ยวเกล้า ท่าช่างเทียมแม่ ท่าถวายเทวดาเล่นปางเล่นช่วง ท่าหนุมานถวาย แหวน ท่าเกี่ยวข้าวในนา ท่าฟอนอวยพร ท่าฟอนเตยพม่า ท่ามโนห์ราเหिरปีก ท่าลมพัดพร้าว ท่าพิเภก ถวายครู ท่านางเขนฝ้าย ท่าหงส์บินเวิน ท่าปู่สิงหลาน ท่าสาวป่าแป้ง ท่าปลาในน้ำ ท่าช่างชุงวง ท่า ฟอนเกี่ยวข้าว เป็นต้น พิมพ์ทอง ภูโสภา (2533, น. 38-39)

ธราดล ชัยเดชโกสิน (2550, น. 40) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการประดิษฐ์ชุด การแสดงพื้นบ้านอีสานของวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด พบว่า จากการศึกษาประวัติชุดการแสดง พื้นเมืองของภาคอีสาน การศึกษาสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวอีสาน ไม่ว่าจะเป็นความเชื่อ พิธีกรรม วรรณกรรม และสิ่งที่เป็นมรดกของชาวอีสาน มานำเสนอเป็นศิลปะการแสดง ซึ่งมีหลักในการประดิษฐ์ ชุดการแสดง พื้นบ้านอีสานดังนี้ 1)หลักในการคิดประดิษฐ์ชุดการแสดง 2) เครื่องแต่งกายและอุปกรณ์ การแสดง 3) เครื่องดนตรี ทำนองลายเพลง บทร้อง 4) ทำรำการพัฒนารูปแบบการประดิษฐ์ชุดการ แสดงพื้นบ้านอีสานของวิทยาลัยนาฏศิลป์ที่ได้ค้นพบ มาพัฒนาเป็นชุดการแสดงพื้นบ้านอีสาน เพื่อ

เป็นการอนุรักษ์พัฒนาศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านอีสาน โดยได้ผ่านกระบวนการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรีและการแสดงพื้นบ้านอีสาน

2.2.1 ศิลปะการแสดง ฟ้อนเตี้ย

การศึกษาค้นคว้าศิลปะการแสดงฟ้อนเตี้ย วันดี พลทองสถิต (2557, น.12) กล่าวไว้พอสรุปดังนี้

2.2.1.1 ประวัติความเป็นมาการฟ้อนเตี้ย

ฟ้อนเตี้ย หรือ ลำเตี้ย เริ่มขึ้นในชุมชนบ้านโนนทัน ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นในช่วงประมาณปีพุทธศักราช 2478 โดยนางนิ่มนวล สุวรรณภูฏ เป็นผู้ริเริ่มโดยนำหนุ่มสาวในหมู่บ้านมาเล่นขับลำโต้ตอบกันเพื่อความสนุกสนานในช่วงเทศกาลสงกรานต์ ปัจจุบันชาวบ้านโนนทันเริ่มเสื่อมความนิยมลงตามภาวะสังคม จนเหลือเพียงคนเฒ่าคนแก่ที่ยังจดจำได้ ขาดการสืบทอดไปยังคนรุ่นหลัง ด้วยความตระหนักถึงความสำคัญและต้องการอนุรักษ์ ต่อยอดมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่กำลังจะสูญหาย

2.2.1.2 ความหมายของคำว่า “ฟ้อนเตี้ย” ได้อธิบายไว้ว่า

ฟ้อนเตี้ย เป็นการแสดงที่มีลักษณะการลำโต้ตอบกันระหว่างชายกับหญิง ซึ่งเป็นการละเล่นที่น่าสนใจ มีความไพเราะ เป็นเรื่องราวดูแล้วทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน จะนิยมใช้แสดงหรือละเล่นในช่วงเทศกาลสงกรานต์ของทุกปี ลักษณะการละเล่นเหมือนกับเพลงปฏิพากย์ คือเป็นการขับลำโต้ตอบระหว่างหญิงชาย ด้วยกลอนลำสั้นๆ ประกอบทำนองแคน ในบางช่วงจะมีการฟ้อนด้วยท่าเย้อตัวให้ต่ำลงยึดตัวเอนไปมา ซึ่งเป็นที่มาของชื่อการละเล่นนี้ว่า "ลำเตี้ย" ซึ่งหมายถึง การขับลำประกอบการฟ้อนด้วยท่าเตี้ย นั่นเอง

“ลำ” สามารถมองออกได้ในสองลักษณะเพื่อหาความหมายคือ แสดงออกเป็นกิริยา หมายถึง การขับร้อง คือ การนำเอาเรื่องราวในวรรณคดีมาขับร้องเป็น บทกลอนทำนองที่เป็นภาษาอีสาน แสดงออกเป็นคำนาม หมายถึง ชื่อเรื่องของการขับร้องหรือการแสดงที่เป็นเรื่องราว “หมอลำ” หมายถึง ผู้ที่มีความชำนาญในการขับร้องวรรณคดีอีสาน โดยการท่องจำเอากลอน มาขับร้อง หรือผู้ที่ชำนาญในการเล่นนิทานเรื่องนั้น เรื่องนี้ หลาย ๆ เรื่อง

เตี้ย หมายถึง การย่อตัวให้ต่ำลง เช่นเตี้ยลงในเพลงรำวงसारวัน แต่เตี้ยในที่นี้ หมายถึง การฟ้อนเตี้ยในขณะที่ลำ หรือลำจบกลอนแล้ว จะมีการฟ้อนเกี่ยวกันให้เตี้ยลง

การศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยได้ดัดแปลงเนื้อหาเพิ่มเติมจากการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นบริบทใกล้เคียงมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติได้โดยแต่งเนื้อเพลงกลอนลำ ท่วงทำ

การร่ายรำ ตลอดจนการแต่งกายขึ้นมาใหม่ในแบบฉบับของผู้วิจัยเอง เพื่อให้เหมาะสมกับวัยและยุคสมัยของผู้เรียนในปัจจุบัน และให้ชื่อชุดการแสดงนี้ว่า ฟ้อนเตี้ย ชุด “อ่อนบ่าวให้ฮู้เพียร ฮักเฮียน นาฏศิลป์”

2.2.2 เครื่องดนตรีที่ใช้ โปงกลางประกอบการฟ้อนเตี้ยครบเครื่องดนตรี ดังต่อไปนี้

ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องดนตรีประเภทโปงกลาง โดยใช้เสียงทำนองเพลงเดียวกับผลงานวิจัย การสร้างสรรค์ ชุด การแสดงลำเตี้ยโนนทัน (The Production of Lum Tiew Nontun Performance) โดยนางวันดี พลทองสถิตย์และนายวิศปต์ย์ ชัยช่วย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งประกอบด้วยโปงกลาง พิณ แคน โหวต กลองหาง ดังนี้

2.2.2.1 โปงกลาง โปงกลาง ทำมาจากไม้มะหาด (เป็นต้นไม้ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์) เป็นเครื่องดนตรีประเภทเคาะทำนองและจังหวะไปพร้อมกันแบบเดียวกับระนาดแต่แขวนในแนวตั้ง ชาวอีสานใช้มานานแล้ว แต่คงจะเกิดภายหลังแคนเพราะเพลงที่ใช้กับโปงกลางเป็นเพลงลายแคนแทบทั้งสิ้น ลายแคนเองก็มีลายโปงกลางซึ่งเป็นทำนองที่หมอแคนแต่งขึ้นจากความบังดาลใจจาก เสียงโปงกลาง “โปงกลาง” นั้น บางแห่งจะเรียกว่า หมากกลิ้งกล่อม หมากเตอะเติน เป็นเครื่องดนตรี ที่พัฒนามาจาก เกราะล่อ หรือ ขอลอ (นายเปลื้อง ฉายรัศมี, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 2.1 โปงลาง

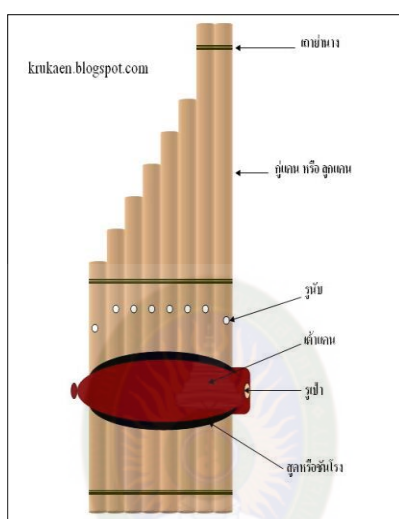
2.2.2.2 พิณ เป็นเครื่องดีดที่ทำด้วยไม้ มีกล่องเสียงลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยม วงกลม หรือทำเป็นรูปคล้ายใบไม้ก็มี ปัจจุบันนิยมทำเป็นรูปร่างต่าง ๆ มากมาย ซึ่งแล้วแต่ผู้เป็นเจ้าของต้องการ มีช่องเสียง ตรงกลาง ด้านหน้า ขนาดประมาณ 25 ซม. ทำให้เกิดเสียงไพเราะ สดใส คันทิณ ทำด้วยไม้เนื้อแข็ง ตรงปลายเซาะเป็นร่อง ด้านบน เจาะรูสำหรับสอด ลูกบิด ตั้งสายซึ่งทำจากลวด มี 2 สาย 3 สายหรือ 4 สายใน ปัจจุบันนิยมเล่น 3 สาย เล่นได้ครบทั้ง 7 เสียง สามารถบรรเลงเพลงไทย เพลงสากล หรือ บรรเลงเดี่ยว ๆ ก็ได้

ภาพที่ 2.2 พิณ

2.2.2.3 แคน คนอีสานถือว่าแคนเป็นเครื่องดนตรีประจำครอบครัวและชีวิตประจำวัน ในท้องถิ่นเป็นเครื่องดนตรีที่เก่าแก่อีกชิ้นหนึ่ง แคนสามารถเทียบเสียงได้ครบตามระบบเสียงดนตรีสากล คือ มีครบ 7 เสียง โด เร มี ฟา ซอล ลา ที เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า โดยใช้ปากเป่า ดูดลมเข้าออก ซึ่งประกอบด้วย ไม้กู่แคน ไม้เต้าแคน โลหะ และ ชันโลง (ชี่สูด) ลี้นแคนทำด้วยเงินหรือทองเหลือง การเป่าแคนจะเป่าเป็นทำนอง เรียกว่าลายแคน ซึ่งลายแคนเหล่านี้จะจดจำจากหมอแคนในอดีตไม่มีการจดบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์ อักษร ลายต่าง ๆ ก็เลียนท่วงทำนองและเสียง จาก

ธรรมชาติเช่น ลายสุดสะแนน ลายอ่านหนังสือใหญ่ ลายแมงกูดอมดอก ต่อนงัวขึ้นภู ลายแม่ฮ้าง
กล่อมลูก ลายลมพัดพร้าว ลายลำโปงกลาง เป็นต้น

ภาพที่ 2.3 แคน

2.2.2.4 โหวด เป็นเครื่องดนตรีประเภทเป่าเช่นเดียวกับแคน ไม้ทำมาจากไม้กู่แคน
ไม้ซาง (ไม้เอี้ย) โดยนำเอาไม้ประมาณ 7 ถึง 12 ชิ้น มาตัดให้ได้ขนาดลดหลั่นกันไปให้ปลายทั้งสอง
เปิดส่วนปลายด้านล่างใช้ชันรง (ซี่สุด) ปิดให้สนิท ส่วนปลายบนเปิดไว้สำหรับรูเป่า โดยนำเอาไม้กู่แคน
มารวมกันเข้ากันกับแกนไม้ไผ่ที่อยู่ตรงกลาง จัดลูกแคนล้อมแกนไม้ไผ่ในลักษณะ ทรงกลม ตรงหัวใช้ชันรง
ก่อกั้นเป็นรูปกรวยแหลมมน เพื่อใช้เป็นฐานสำหรับจรดด้านล่างและให้โหวดหมุนได้รอบทิศทางเวลา
ที่ เป่า โหวดเป็นเครื่องดนตรีประเภทเป่าไม่มีลิ้น ลักษณะเสียงโหวดเกิดจากการเป่าแบบผิวปาก
เช่นเดียวกับการเป่าปากขวด ในสมัยโบราณนิยมเอาโหวดมาเหวี่ยงเพื่อแข่งขันกัน เพื่อทำให้เกิดเสียง
ดังและมักจะ แข่งกันระหว่างที่ ออกไปเลี้ยงสัตว์ เช่น วัว ควาย ในช่วงระหว่างหน้าหนาว ประมาณเดือน
พฤศจิกายน ถึงเดือนธันวาคม

ภาพที่ 2.4 โหวด

2.2.2.5 กลองหาง เป็นเครื่องดนตรีประเภทตี ในสมัยก่อน เรียกว่า กลองเส็ง กลองกิ่ง กลองแต้ กลองตุ้ม แล้วแต่พื้นที่และท้องถิ่น ซึ่งชาวบ้านนิยมนำเอาไม้เนื้อแข็งมาขุดเป็นกลอง ลักษณะของกลองจะเป็นแบบลักษณะง่าย ๆ ไม่สลักสลักซับซ้อน นำไม้เนื้อแข็งมาเจาะให้ตรงกลางทะลุถึงกัน ขึงหน้าด้วยหนังวัว ใช้ตีแห่ในงานต่าง ๆ โดยมีกลองแค้ใบเดียว ต่อมาได้มีการนำเข้ามาบรรเลงกับวงโปงลาง ได้นำเอากลองยาวเข้ามาแห่ด้วย แต่ในบางพื้นที่ก็นิยมเอากลองยาว 4 ใบ ที่มีเสียงสูง ต่ำตั้งเสียงที่การไล่เสียงจากเสียงสูงไปหา เสียงต่ำลดหลั่นกันไป โดยไม่ต้องใช้ข้าวเหนียวติดที่หน้ากลอง และต่อมาจากนั้น ชาวบ้านนิยมนำกลองยาวมาร่วมในการบรรเลงกับวงดนตรีโปงลางโดยขึ้นหน้าหน้า กลองใหม่ และเรียกชื่อขึ้นมาใหม่ว่า กลองหาง ใช้กับล่องรำมะนาใบใหญ่ 1 ใบ ซึ่งเป็นกลองเสียงทุ้ม (ทุลทองใจ ซึ่งรัมย์, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 2.5 กลองหาง

2.2.3 เนื้อเพลงหรือกลอนลำพอนเตี้ย

เนื้อร้องประกอบการพอนเตี้ย แต่เดิมมีดังนี้

เนื้อเพลงพอนเตี้ย (เดิม)

(นางน่มนวล สุวรรณภูฏ บรมครุลาเตี้ย ผู้ล่วงลับ)

หญิง	สาวโนนทันเข็ญฝ้ายดั่งตะแวงตะแวง	อ้ายป่มาแวนี่อ้ายลีไปแวงใส
	เข็ญเคื้ออ้ายสายคอยซู้เผิ่น	เจ้าผู้เป็นเวินหน้าอย่าลืมน้องผู้อยู่คอย
ชาย	สัวสตีน้องหล่ายอดสง่าตาหวาน	แม่นเจ้ากินทานหยั่งจั่งผู้งามปานแถม
	เป็นจั่งไต่เต้เหล่าเป็นตาหรือว่าบ่	คั้นแมนเป็นตาได้ลีसानไซลงใส่
	คั้นบ่เป็นตาได้ลีพายก้นตัวเมีย	
หญิง	น้องกะคิดฮอดอ้ายไห้อำคะนิงหา	จนน้ำตาไหลรินหลังลงบ่มีเอียน
	เหมียนจั่งเขาเขี้ยวขุ่มสกุณาพาคู่	นางกะคิดฮอดซู้กะคือคัมตั้งกัน
ชาย	เหล่าเอี้ยสาวแมนเจ้ามีผิวช่อน	นอนช่อนอยู่ละบ่
	หรือว่ามีแต่ซู้	ผิวลีช่อนกะบ่มี
หญิง	สาวนางน้องแต่ผัดเป็นต้นเสี้ยว	งูเขี้ยวบ่เคยไต่
	ผัดแต่เป็นต้นไม้	เคลือลีเกี่ยวกะบ่มี
	กอดอ้อยช้อย เสมออ้อยกลางกอ	กาบกะบ่ห่อหน่อน้อยกะบ่ชอน
	ซู้ลีช่อนผัวน้องกะบ่มี	
ชาย	เจ้าผู้แหวนวงน้อยคอยหอนิล	ผู้ไต่เต้ลีได้ใส่
	มันลีไหลเข้าก้อยมีน้อยเพิ่นผู้ไต่	
หญิง	สาวนางน้องเป็นเพียงแก้ว	แววาวใสงาว
	บ่แมนขวดแก้วเหล่า	บ่มีเวว่าลีใส
ชาย	เหล่าเอี้ยสาว	ฟังเสียงลมพัดต้อง

ต้องแก้ย่านบ่แน่เด้นอ	คั้นแมนลมพัตต้องตองแท้แทนบ่น้อ
หญิง ผู้ตีจั่งเจ้า ผู้งามจั่งเจ้า	บ่มีเมียน้องบ่เสี่ย
ตั้งแต่อายใส่เสี่ย	กะยังซ่อนอยู่ใน
ชาย คั้นเจ้าบ่เซี่ยอาย	ให้ไปเบ็งที่ท่า
คั้นถ้ามีพอสอง	ให้ปาดคอทางใต้
หญิง พี่ชายเอ้ย	ไผสิหลิงเห็นพื้น
กองพีนอยู่ใต้ล่าง	ท่ากลางเถื่องจางอยู่หั้น
ไผสิฮู้ฮ่อนพี่ชาย	
ชาย หล่าเอ้ยสาว	อายนิมีสองแล้ว
มีสามกะบ่เปี้ย	มีสี่มีห้าผัดแห่งดี
หญิง สาวนางน้อง	สิบ่ซังเตียงน้อยเมียปลาย่างบ่วงไผแล้ว
โตหากินโตหากล่าง	ทางซำคางสิตาย
แมนเจ้ามีสองซ่อนนอนช่องกะตามล่าง	น้องลิเข้าผ่าม่างให้เป็นพั้งเพียงเดียว
ชาย มั่นเจ้าเต้ อยากได้เจ้าเต้	อายบ่มีเงินสิแตง
พ่อแม่เจ้าเผิ่นหากมาดชาหลาย	ภูมิตายายเจ้าแห่งมาดคักพ่วน
สามว้าวควายนอน	บักชายล่ำสิว่าขอนแก่นลงหว่างสองสลึงเพียง
เพียงนึ่งนั้น สีเอาไปซื้อเหล่าสุราเลี้ยงเถ่าแก่	เพียงนึ่งนั้นสีไปซื้อน้ำอ้อยออยเจ้าเขาบ่อนนอน
หญิง เอาจั่งซึ่น้อพีน้อ	คั้นแมนอายมกน้อง น้องกะมกอาย
บ่ต้องจ่ายพอสลึง	ดิงแขนซ้ายเมื่อสั่นไปกล่อมนอนในมุ้ง

หมายเหตุ. บทร้องที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนนั้นผู้วิจัยได้ประพันธ์ขึ้นใหม่เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมซึ่งจะปรากฏในใบความรู้หรือภาคผนวกของเอกสารงานวิจัย

2.2.4 หลักการสอนนาฏศิลป์

การสอนนาฏศิลป์ได้มีผู้รู้กล่าวถึงหลักการสอนนาฏศิลป์ไว้หลายท่าน ดังนี้

ไพโรจน์ คะเชนทร์ (2555, น. 1) ได้กล่าวไว้ดังนี้ ธรรมชาติและลักษณะเฉพาะทางของสารนาฏศิลป์ มุ่งส่งเสริมให้มีความคิดสร้างสรรค์มีจินตนาการ ชื่นชมความงาม สุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลโดยตรงต่อด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม ให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547, น. 27) ได้เสนอแนะหลักการสอนนาฏศิลป์

ดังนี้

1. สสำรวจความต้องการของผู้เรียน
2. วางจุดประสงค์ของการสอนให้ชัดเจน
3. กำหนดบทบาท และหน้าที่ของแต่ละคนให้ชัดเจน
4. บอกแหล่งเรียนรู้ วิธีการหาความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้ทราบก่อน ระหว่างและหลัง

การเรียนรู้

5. ฝึกปฏิบัติจริง
6. วัดผลประเมินผลตามสภาพจริง เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง
7. นำผลการประเมินมาปรับปรุง และแก้ไขทุกครั้งที่เกิดกิจกรรมการเรียนรู้

เรณู โกสินนานนท์ (2535, น. 23) ได้เสนอหลักการสอนนาฏศิลป์ไว้ ดังนี้

1. สอนจากสิ่งที่ย้ายไปหาสิ่งที่ยาก
 2. สอนตามความสามารถของแต่ละบุคคล
 3. การสอนโดยวิธีสับเปลี่ยนท่าที่ยากให้ง่ายขึ้น แต่พยายามรักษาแบบแผนเดิมไว้
 4. การสอนแต่ละท่า ต้องอธิบายให้ละเอียด ถือหลักทีละน้อยแต่ให้แม่นยำแล้วจึง
- ต่อท่าใหม่
5. ระหว่างรำครูต้องคอยสังเกตและเตือนอยู่เสมอ ให้ผู้เรียนรักษาลีลาท่าทางให้อยู่
- ในแบบแผน
6. ครูต้องจัดผู้เรียนอยู่ไม่ใช่รำนำหน้าอย่างเดียว
 7. การใช้ศัพท์ทางนาฏศิลป์ บางโอกาสอาจเปลี่ยนใช้คำที่ง่ายหรือใช้ศัพท์ธรรมชาติ

2.2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้นาฏศิลป์

ลดาวัลย์ วิริยะสวัสดิ์. (2553, น. 13) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. หลังจากเข้าใจเนื้อหาและหลักการสอนดนตรี-นาฏศิลป์แล้ว ครูจะต้องเตรียมการสอน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมในการสอนดนตรี - นาฏศิลป์ การเตรียมการสอนที่สำคัญที่สุด

คือ การจัดทำโครงการสอนหรือโครงสร้างรายวิชา และบันทึกการสอนหรือแผนการเรียนรู้ การสอนดนตรี-นาฏศิลป์ ซึ่งอาจจัดเป็นโครงการสอนประจำภาคการศึกษา หรือประจำเดือนทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของผู้จัดว่ามีความประสงค์ให้รายละเอียดหรือต้องการเน้นด้านใด ส่วนแผนการเรียนรู้หรือบันทึกการสอนที่ดีและต้องมีแผนการปฏิบัติล่วงหน้าเพื่อให้มีภาพของงานที่ชัดเจน ผู้ร่วมปฏิบัติงานทุกคนจะได้เข้าใจถูกต้องตรงกัน โดยกำหนดรูปแบบวิธีการทำงาน ขั้นตอนหรือกิจกรรมย่อยๆ ของงาน ที่ทำเป็นลำดับต่อเนื่องกัน สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ บุคลากรที่จำเป็นในงาน ระยะเวลาที่ลงมือปฏิบัติในแต่ละขั้นตอน วิธีการควบคุมกำกับ หรือตรวจสอบผลงานที่ปฏิบัติแล้ว ว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของงานที่ตั้งไว้หรือไม่ การมีภาพงานที่ชัดเจนช่วยให้ผู้ปฏิบัติเตรียมงานได้ครบถ้วนสมบูรณ์มีความพร้อมเมื่อถึงเวลา ปฏิบัติงานจริง

2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรี-นาฏศิลป์ที่เหมาะสม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้จัดกิจกรรมเน้นทักษะต่างๆ คือ กิจกรรมเน้นจังหวะ กิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง กิจกรรมนาฏศิลป์ และสิ่งที่ครูหลายคนลืมนึกถึง คือโน้ตสากล ดนตรี-นาฏศิลป์ จะแยกจากกันไม่ได้ จะต้องบูรณาการ กิจกรรมทั้งหมดเข้าด้วยกัน

ดังนั้น การเรียนการสอนดนตรี-นาฏศิลป์ จึงควรลำดับ ขั้นตอนในการสอนให้ดี เพื่อสะดวกสบายในการฝึกปฏิบัติ โดยอาศัยรูปแบบการสอนต่าง ๆ ผสมผสานกัน โดยควรเน้นการสอนที่มีการปฏิบัติร่วมเป็นสำคัญ ซึ่งกรมวิชาการได้สรุปวิธีการสอนไว้เป็นแนวทาง ดังนี้

1. การสอนตามลำดับขั้น เช่น

- 1.1 สนทนาเพื่อสร้างความเข้าใจในกิจกรรมที่เรียน
- 1.2 ใช้คำถามเพื่อให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น
- 1.3 ให้แสดงโดยเสรี
- 1.4 ฝึกจังหวะของเพลงที่จะปฏิบัติ
- 1.5 สาธิตจังหวะที่ถูกต้องโดยครูนำทีละขั้นตอนทีละวรรคให้นักเรียนฝึกตาม

ปฏิบัติทีละวรรค ทีละตอน จนตลอดกิจกรรม ปฏิบัติผลัดเปลี่ยนเป็นกลุ่มทบทวน

2. ต้องใช้กิจกรรมสัมพันธ์ โดยเป็นกิจกรรมที่ต้องการเน้น
3. ให้ผู้เรียนใช้สื่อการเรียน เช่น เครื่องเคาะจังหวะทุกคน
4. ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมทุกคน
5. ให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น
6. ควรฝึกมารยาทผู้แสดง ผู้ชม ผู้ฟัง

จากแนวทางที่กรมวิชาการสรุปไว้เป็นแบบอย่าง ผู้ศึกษาได้นำมาวิเคราะห์เข้ากับ เนื้อหาและ กิจกรรมที่หลักสูตรกำหนด ทำให้เกิดแนวคิดที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ขั้นตอนการจัด กิจกรรมการสอนดนตรี-นาฏศิลป์ ผู้ศึกษาเห็นว่าควรจะบูรณาการเข้าด้วยกัน ดังนี้

1. การฟังเพลง
2. การร้องเพลง
3. การเล่นดนตรี
4. การเคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะและเสียงดนตรี หรือแสดงท่าทางตามนาฏศิลป์
5. การคิดสร้างสรรค์ทางดนตรี
6. การอ่านและการเขียนโน้ต
7. นาฏศิลป์

2.2.4 สื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดนตรี-นาฏศิลป์

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดนตรี-นาฏศิลป์จะได้ผลดีและมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อ ผู้สอนจะต้อง มีความรู้ความสามารถในเรื่องของดนตรี-นาฏศิลป์เป็นอย่างดี สำหรับสื่อในการเรียน การสอนดนตรี-นาฏศิลป์ ขึ้นอยู่กับบทเพลงที่ครูจะนำมาสอนนักเรียน แต่สิ่งที่เป็นหลัก คือ ฉิ่ง กรับ แถบบันทึกเสียง เครื่องบันทึกเสียง แผนภูมิเพลง เพื่อนักเรียนจะได้รู้ทำนองเพลงในการขับร้อง หรือรำ และรู้จักจังหวะ ในการร้องหรือรำ หลักสำคัญของการเรียนนาฏศิลป์ในโรงเรียนซึ่งควร ให้เด็กได้เรียนรู้ มีดังนี้

2.2.4.1 นาฏยศัพท์เบื้องต้น คือ ศัพท์ที่ใช้ในทางนาฏศิลป์เป็นชื่อของลักษณะการรำ ของนาฏศิลป์ไทยที่ใช้อยู่เป็นส่วนใหญ่ในการแสดงนาฏศิลป์ มีดังนี้

- 1) จีบ (แบ่งออกเป็น จีบคว่ำ จีบหงาย)
- 2) ตั้งวง
- 3) ล่อแก้ว
- 4) ประ
- 5) จรด
- 6) กระดก
- 7) กระทุ้ง
- 8) ถัดเท้า
- 9) ยกเท้า

ในระดับประถมศึกษา ถ้ามีปัญหาในเรื่องการสื่อความหมาย ไม่จำเป็นต้องเน้น ให้เด็กเรียกชื่อ ตามศัพท์ อาจเรียกเป็นศัพท์แทน เช่น

- 1) จีบคว่ำ เรียกว่า จิ้มลง
- 2) ตั่งวง เรียกว่า แยมือตั่งขึ้น
- 3) กระทุ้ง เรียกว่า กระแทกเท้าลง
- 4) กระดก เรียกว่า ยกเท้าหลังขึ้น

2.2.4.2 ภาษาท่าและภาษาทางนาฏศิลป์ ภาษาท่าและท่าเต้น ท่ารำใน ศิลปะการแสดง โขน หรือตัวละคร เท่ากับเป็นภาษาพูดโดยที่ไม่ต้องเปล่งเสียงออกมา แต่อาศัยอวัยวะ ส่วนอื่นแสดงออกมาเป็นท่าทาง เด็กจะสามารถเข้าใจและชื่นชมในศิลปะทางนาฏศิลป์ได้ดี ต้องมีความ เข้าใจใน เรื่องท่าทางต่าง ๆ ที่ตัวแสดงได้แสดงออกมา จึงจะทำให้เกิดความสุขสนทนและเกิดความ สนใจขึ้น ถ้าเราจะลองนึกดูจะรู้สึกที่เราใช้ภาษาท่านี้อยู่ทุกวัน กิริยาท่าทางของคนเราย่อมมี ความหมายอยู่ใน ตัวเป็นต้นว่า เมื่อมีใครนำเอาสิ่งของมาให้เรา เราพยักหน้า ผู้ให้ก็ยอมทราบได้ว่าเรา ต้องการ แต่ถ้าเรา สันศีรษะก็แปลว่า เราไม่ต้องการ และถ้าเราขวักมือก็แปลว่าเราให้นำเอาของสิ่งนั้น มาให้เรา ภาษาที่ ใช้แสดงออกมาด้วยกิริยาท่าทางนั้น มีมากเท่ากับภาษาที่เปล่งเสียงออกมาเป็นคำพูดและบางอย่างก็ วิจิตรพิสดารมาก กิริยาท่าทางต่าง ๆ ที่แสดงออกมาเป็นภาษาดังกล่าวอาจจำแนกออกได้เป็น 3 ประเภท

- 1) ใช้แทนคำพูด เช่น รับ ปฏิเสธ สั่ง เรียก เป็นต้น
- 2) เป็นกิริยาอาการหรืออิริยาบถเช่น ยืน นั่ง เดิน นอน เคารพ และการกระทำอื่น
- 3) แสดงถึงอารมณ์ภายใน เช่น เสียใจ ดีใจ โศกเศร้า ร่าเริง รัก โกรธ เป็นต้น

ในด้านศิลปะทางนาฏกรรม ภาษาท่าต่าง ๆ เหล่านี้ได้ดัดแปลงให้วิจิตร พิสดารกว่า ทำธรรมชาติโดยให้สอดคล้องไปกับเพลงดนตรีและการขับร้อง นอกจากนี้ก็มุ่งให้รำได้อย่างงดงาม เป็น สง่า โดยอาศัยหลักสำคัญในความงดงามของศิลปะเป็นการแสดงโดยอาศัย มือ แขน เท้า ขา ลำตัว ใบหน้า และศีรษะภาษานาฏศิลป์นี้จึงมักนำมาใช้ในการรำตามบทร้อง บทเจรจาหรือบทพากย์ของ โขน ในทางนาฏศิลป์เรียกอีกทางหนึ่งว่า การรำบท คือ การรำท่าบทยุติตามถ้อยคำหรือบทขับร้อง ดังตัวอย่างท่ารำซึ่งแสดงความหมายของการรำบทและภาษาท่าทางนาฏศิลป์ ดังนี้

- 1) ใช้มือซ้ายจีบยกนิ้วชี้ขึ้นมาริมฝีปาก หมายความว่า ดีใจ ยิ้ม แต่ถ้าเลยขึ้นไป

จมูก ก็แสดงว่า ดม หอม

2) ใช้ฝ่ามือหนึ่งมือใด สีที่กำนคอตอนได้หุ้ไปมา พร้อมทั้งกระทืบเท้าลงกับพื้น
หมายความว่า โกรธ

3) ประสานมือทาบฐานไหล่ แสดงว่า รัก ชื่นชม หรือห่ม ผ้า

4) ฎฝ่ามือแล้วทิ้งแขนลงล่าง แกว่งไปมา แสดงอาการเก้อเขิน

5) ตั้งวงส้นปลายนิ้ว แสดงว่า ปฏิเสธ ห้าม

6) ปาดมือกรีดนิ้วจิบเข้ามาหาตัวระดับข้างหน้า แสดงว่า เรียก

7) ฝ่ามือซ้ายแตะที่หน้าผาก แสดงว่า เสียใจ ไม่สบาย ร้องไห้ และถ้าสะดุ้ง
ลำตัว ขึ้นลงไปมาพร้อมด้วย ก็แสดงว่ากำลังสะอึกสะอื้น

8) ประสานลำแขน ส่วนล่างแตะฝ่ามือระดับสะโพก แสดงว่าทุกข์ร้อน โศกเศร้า

9) โบกมือคล้ายจิบจากล่างไปสูง หมายความว่า สว่างไสว ผุดผ่อง เปิดเผย
รุ่งเรือง ร่าลือ ทั่วไป

10) หงายฝ่ามือตั้งระดับอก หมายความว่าชมเชย รับรอง เชื่อเชิญ

11) ซี่นิ้วชี้ เข้าที่อกหรือจิบมือซ้ายเข้าที่อก หมายความว่า ฉัน เรา

12) แบนมือตั้งสูงระดับศีรษะทั้งสองมือ แสดงความหมายถึงความเจริญรุ่งเรือง
เป็นใหญ่ มีเกียรติ

13) มือหนึ่งตั้งวงบัวบานสูงระดับศีรษะ มืออีกข้างหนึ่งตั้งวงหน้า ระดับฝีปาก
(ท่าเฉิดฉิน) ก็แสดงถึงความหมายเช่นเดียวกับข้อ 12 แปลว่า สวย

ที่ยกตัวอย่างมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าท่าทางทางนาฏศิลป์นั้นดัดแปลงมาจากท่าทาง
ธรรมชาติเป็นส่วนมาก แต่ในบางท่าที่ต้องการความวิจิตรงดงามก็จะประดิษฐ์ขึ้นให้สวยงามมี
ความหมาย แสดงถึงความเป็นใหญ่ ความสง่างาม มีอำนาจ มีเกียรติ เป็นต้น เมื่อสามารถทราบได้
เช่นนี้ ก็สามารถตีบท ได้ไม่ยาก ส่วนการหัดรำ ระเบียบ รำ ฟ้อน ในชุดต่าง ๆ นั้นต่อไป

2.2.5 การวัดและประเมินผล

หลักการของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง มีการติดตามประเมินผล ตามมาตรฐานการเรียนรู้และ ตัวชี้วัดที่
กำหนด ซึ่งใช้เป็นเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียนที่ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ
คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินการเรียนรู้ของตน ได้เอง และใช้

การประเมินจากสภาพจริง ด้วยวิธีการประเมินที่หลากหลาย มีการบันทึกผลการ ประเมินอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้เรียนศิลปะอย่างต่อเนื่อง

ในการวัดและผลประเมินผลการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงจำเป็นที่ผู้สอนจะต้องวัดผลและประเมินผลให้ครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านความรู้ทักษะ ด้านกระบวนการ ด้านคุณธรรม ด้านจริยธรรม และด้านค่านิยม

2.3 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติ

ทักษะปฏิบัติ มีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งในกลุ่มสาระที่มีการทดสอบด้วยทักษะปฏิบัติ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2.3.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะปฏิบัติ

การที่คนเราเรียนรู้และทำสิ่งต่างๆ ได้นั้น นอกจากอาศัยแรงจูงใจ มโนทัศน์ การแก้ ปัญหา ความคิดพินิจวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ ความคิดสร้างสรรค์ และเจตคติแล้วยังต้องอาศัยทักษะ ในการทำงาน ทักษะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยในการทำงานคล่องแคล่วมีประสิทธิภาพในการเรียน การสอนที่แท้จริงเชื่อว่าจะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้เท่านั้นแต่ต้องให้เขาเกิดทักษะด้วย ในการเรียนทักษะมีลักษณะเป็นการลงมือปฏิบัติ เช่น เด็กหัดพูด หัดเดิน เด็กต้องเป็นผู้กระทำเอง หัดขับรถยนต์ จะต้องขับเองจริงๆ เรียนด้วยการกระทำ

2.3.2 ความหมายของทักษะปฏิบัติ

ทักษะ ตรงกับคำว่า Skill ในภาษาอังกฤษ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 ราชบัณฑิตยสถาน (2542, น. 392) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง ความชำนาญจาก ความหมายนี้ทักษะจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการฝึกฝนอยู่เป็นประจำ จึงจะเกิดความชำนาญในการ เรียน

ส.วาสนา ประवालพฤษ (2557, น. 5) ได้ให้ความหมายของทักษะไว้ว่า คือ ความชำนาญ ชำนาญ วิชาทักษะหรือเนื้อหาที่เป็นทักษะ หมายถึงวิชาที่จะต้องสอนให้เกิดความชำนาญ สามารถนำไปใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว ว่องไว ไม่ผิดพลาด วิชาเหล่านี้เปรียบเสมือนเครื่องมือเครื่องใช้ ที่จะต้อง ฝึกใช้ให้เกิดความชำนาญจึงจะสามารถใช้เครื่องมือเหล่านี้ได้ดี มีประสิทธิภาพ ความชำนาญ จะ

เกิดขึ้นได้ต้องฝึกปฏิบัติบ่อยๆและทำมากๆ ก็เกิดความชำนาญเกิดทักษะขึ้น ทำนองเดียวกันวิชาทักษะหรือเนื้อหาที่ประสงค์จะให้เกิดทักษะก็ต้องใช้วิธีสอนโดยฝึกให้ผู้เรียนทำมากๆ บ่อยๆ ครั้นจนเกิดความชำนาญ

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2550, น. 100) กล่าวว่า ทักษะ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรม การเคลื่อนไหวที่ประสานสัมพันธ์ และต่อเนื่องเป็นลูกโซ่ ซึ่งตรงกับคำว่า “เชี่ยวชาญ” และ “ชำนาญ” และ “คล่องแคล่ว” เช่น การอ่านภาษาอังกฤษหรือการเขียนภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว จนเรียกว่ามีทักษะหรือความเชี่ยวชาญในการอ่านภาษาอังกฤษ เป็นต้น

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2554, น. 270) กล่าวว่า ทักษะ คือ ลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถในการแสดงออกได้ต่อเนื่องกันหรือประสานสัมพันธ์กับอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกายหรือความคิดที่ได้ตอบสนองปัญหาอย่างคล่องแคล่ว ถูกต้องจนเป็นนิสัยหรือเป็นแบบอัตโนมัติ เช่น คนพูดภาษาอังกฤษได้คล่องแคล่ว แสดงถึงการมีทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษ เสมือนที่พิมพ์ดีดได้ถูกต้องและรวดเร็ว แสดงถึงการมีทักษะในการใช้มือ เป็นต้น

สรุปได้ว่า ทักษะ หมายถึง ความชำนาญ ความสามารถในการแสดงออกได้ ต่อเนื่องกัน ถูกต้องจนเป็นนิสัยหรือเป็นแบบอัตโนมัติสามารถนำไปใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว ว่องไว ไม่ผิดพลาด

2.3.3 ลักษณะของทักษะปฏิบัติ

De Cecco (1986, pp. 277-281, อ้างถึงใน ชุตติกาญจน์ รุ่งเรือง, 2552, น. 37-38) ได้กล่าวถึงลักษณะของทักษะไว้ดังนี้

2.3.3.1 มีการตอบสนองที่ต่อเนื่องกันเป็นลูกโซ่ (Response Chain) เมื่อมีสิ่งเร้าเกิดขึ้นบุคคลจะตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้นในลักษณะที่ต่อเนื่องกันเป็นลูกโซ่ และเป็นไปโดยอัตโนมัติ เช่น นักกีฬาฟุตบอล ซึ่งมีทักษะในการเล่นฟุตบอล ขณะที่เขาอยู่ในสนามฟุตบอลและเห็นว่าลูกฟุตบอลกำลังกลิ้งมา หรือกำลังลอยอยู่ในอากาศใกล้จะถึงตัวเขา เขาจะเตรียมตอบสนองต่อลูกฟุตบอลด้วยการหยุดลูกฟุตบอล หรือส่งลูกฟุตบอลต่อไปให้เพื่อนนักฟุตบอลคนอื่นที่ต่อเนื่องกันเป็นลูกโซ่ ถ้าเขาหยุดลูกฟุตบอล เขาจะหยุดมันได้ด้วยความนุ่มนวล และในทันทีนั้นเขาอาจจะเลี้ยงลูกฟุตบอลต่อไปผ่านคู่ต่อสู้หรือฝ่ายตรงข้ามไปได้ด้วยดี ด้วยทักษะ ความชำนาญหรือความเชี่ยวชาญ นั่นเอง

2.3.3.2 มีความเคลื่อนไหวที่ผสมผสานกัน (Movement-coordination) เมื่อบุคคลได้ตอบสนองต่อสิ่งเร้าในลักษณะที่ต่อเนื่องกันเป็นลูกโซ่นั้น จะเห็นได้ว่าอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกาย

จะเคลื่อนไหวในลักษณะผสมผสานกัน เช่น ผู้ที่มีทักษะในการพิมพ์ดีดจะเห็นได้ว่าการประสานกันระหว่างตาและนิ้วมือ ตาของผู้พิมพ์ดีดจะดูที่ต้นฉบับ ส่วนมือที่กดตัวอักษรที่เป็นพิมพ์ดีด ผู้ที่มีทักษะในการพิมพ์ เสียงพิมพ์จะดังในลักษณะที่เรียกว่า “ข้าวตอกแตก” ส่วนผู้ที่ขาดทักษะในการพิมพ์ เสียงพิมพ์จะดังในลักษณะที่เรียกว่า “น้ำค่างตก” เป็นต้น

2.3.3.3 รูปแบบของการตอบสนองมีลักษณะเฉพาะ (Response Patterns) ทักษะในเรื่องใดจะมีรูปแบบของการตอบสนองเป็นลักษณะเฉพาะของเรื่องนั้น เช่น ในการพิมพ์ดีด จะมีรูปแบบของการตอบสนองต่อเครื่องพิมพ์ดีดเป็นการเฉพาะ ซึ่งแตกต่างไปจากผู้ที่มีลักษณะในการเล่นดนตรี หรือผู้ที่มีทักษะในการเขียนภาพศิลป์ เป็นต้น

2.3.4 ประเภทของทักษะปฏิบัติ

Bernard (2000, อ้างถึงใน ชุตติกาญจน์ รุ่งเรือง, 2552, น. 38) ได้แบ่งทักษะไว้ 2 ประเภท

2.3.4.1 ทักษะทางกลไกการสัมผัส (Sensorimotor Skill) เป็นทักษะเกี่ยวกับการใช้กลไกกล้ามเนื้อและข้อต่อ เป็นการเคลื่อนไหวทางกลไกโดยอัตโนมัติ เช่น การเดิน การขับขีรถจักรยาน การใช้เครื่องครัวของแม่ครัว การเดินรำ เป็นต้น

2.3.4.2 ทักษะทางกลไกทางการรับรู้ (Perceptual Skill) เป็นทักษะในระดับที่ซับซ้อนขึ้นต้องอาศัยทั้งการรับรู้และการเคลื่อนไหวทางกลไก มักจะเป็นการเรียนรู้ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ และเกี่ยวข้องกับการจำและการคิด ตัวอย่างเช่น ในขณะที่เราใช้มือเขียนหนังสือเราจะต้องใช้ การเคลื่อนไหวของนิ้วและมือ การจำ การคิด และสายตา เป็นต้น

2.3.5 กระบวนการเกิดทักษะปฏิบัติ

มาลินี จุฑะรพ (2556, น. 128) ได้กล่าวไว้ว่า ฟิทท์ (Fittf) กำหนดกระบวนการ เกิดทักษะไว้ 3 ขั้นตอน คือ

2.3.5.1 ชั้นความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Phase) ทักษะในขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนทักษะจะทำความเข้าใจ หรือเรียนรู้ธรรมชาติของทักษะ ปกติทักษะขั้นนี้จะเกิดขึ้นโดยไม่ต้องใช้เวลาฝึกฝนมาก ความรู้ความเข้าใจนั้นอาจเกิดจากการสังเกต จากการสอนหรือการอธิบายจากผู้อื่น การเรียนทักษะในขั้นนี้ ผู้เรียนจะต้องสนใจเป็นพิเศษ แต่จะมีความผิดพลาดได้อาจจะทำได้ช้า ถ้าการประสานสัมพันธ์ทางกลไกยังไม่ดีหรือถูกรบกวนจากสิ่งแวดล้อม

2.3.5.2 ขั้นของการจัดระเบียบกลไกกล้ามเนื้อ (Organizing Phase) เป็นขั้นที่มี ทักษะระดับกลางในขั้นนี้วัยจะรับสัมผัส อวัยวะแสดงออกและการตรวจสอบความถูกต้อง จากการ กระทำนั้นๆ มีการประสานกันอย่างมีระเบียบ ซึ่งสามารถประกอบกิจกรรมได้ดีจนเกือบจะเป็น อัตโนมัตเป็นขั้นใช้กลไกกล้ามเนื้อมากกว่าการใช้ความรู้ความเข้าใจ การเกิดทักษะในขั้นนี้จะทำได้ดีแม้ จะมีความตั้งใจน้อย สามารถตรวจสอบความถูกต้องหรือรู้ผลในสิ่งที่ทำได้รวดเร็ว และการตอบสนองที่สม่ำเสมอ

2.3.5.3 ขั้นที่มีทักษะอย่างสมบูรณ์ (Perfecting Phase) ขั้นนี้ต้องใช้การเรียนรู้ นานจะต้องผ่านมาจากการเรียนขั้นที่ 1 และ 2 มาก่อน เป็นทักษะระดับที่สามารถทำได้รวดเร็ว ถูกต้องและเป็นไปโดยอัตโนมัติ โอกาสที่จะผิดพลาดมีน้อยมาก

การวัดภาคปฏิบัตินั้นต้องมีการให้ผู้เรียนมีการปฏิบัติงานแน่นอน หากประมวลแนวคิดของนักวัดผลทั้งหลาย จะพบว่าทักษะการปฏิบัติงานเป็นความสามารถซึ่งอาจจะเป็นด้านสมองหรือไม่ใช่ทางสมองก็ได้ ทั้งนี้ทักษะดังกล่าวสามารถทดสอบได้โดยให้ผู้ถูกทดสอบ “แสดง” ให้อูเพื่อจะได้มีข้อมูลในการตัดสินระดับความสามารถในการปฏิบัติงานทั้งความถูกต้องในการปฏิบัติงานหรือคุณภาพของผลงานที่เป็นผลมาจากกระบวนการปฏิบัตินั้น หรือทั้งกระบวนการและผลงานการวัดภาคปฏิบัติจึงเป็นกระบวนการที่วัดทักษะที่วัดเป็นความสามารถด้านใดก็ได้ แม้กระทั่งความสามารถด้านภาษา จุดสำคัญอยู่ที่ว่าพฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นนั้น เป็นการตอบสนองต่อสิ่งเร้าในรูปของการปฏิบัติ โดย สิ่งเร้าที่นำเสนอเป็น Verbal หรือ Non - verbal ก็ได้จากกระบวนการข้างต้น

สรุปได้ว่ากระบวนการเกิดทักษะจะเริ่มจากความรู้ความเข้าใจขั้นต้นก่อน จากนั้นจะ เป็นการจัดระเบียบกลไกกล้ามเนื้อและกระบวนการที่มีลักษณะอย่างสมบูรณ์ นอกจากนี้ยังมีกระบวนการทางสรีรวิทยาหรือกระบวนการทางจิตวิทยาด้วย ซึ่งมีผลต่อกระบวนการเกิดทักษะ

2.3.6 การจัดการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติ

Gagne (1979, p. 112) ได้ให้ความหมายของทักษะปฏิบัติ 1 (Performance) ว่าการปฏิบัติของทักษะปฏิบัติจะถูกสะท้อนออกมาในการกระทำของการเคลื่อนไหวร่างกายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของกล้ามเนื้อ การกะที่สังเกตได้จะถูกทำให้เป็นมาตรฐานในรูปของความรวดเร็ว ความแม่นยำ ความแรง หรือความราบรื่นในการจัดการ

Simpson (1972, p. 125) ได้กล่าวว่า ทักษะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาทางร่างกายของผู้เรียน ซึ่งเป็นความสามารถในการประสานการทำงานของกล้ามเนื้อและร่างกาย ในการทำงานที่มีความซับซ้อนและต้องอาศัยความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อหลายๆ ส่วน การทำงานดังกล่าว

เกิดขึ้นจากการสั่งงานของสมอง ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับความรู้สึกที่เกิดขึ้น ทักษะปฏิบัติสามารถพัฒนาได้ด้วยวิธีการฝึกฝน ถ้าหากได้รับการฝึกที่ดีจะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความเชี่ยวชาญ และความคงทน ผลของพฤติกรรมหรือการกระทำสามารถสังเกตได้จากความรวดเร็ว ความแม่นยำ ความแรงหรือความราบรื่นในการปฏิบัติงาน

สุชาติ ศิริสุขไพบูลย์ (2526, น. 9) กล่าวว่า ทักษะปฏิบัติ (Skill) หมายถึง ความสามารถ ความชำนาญกล้ามเนื้อของบุคคล ซึ่งเรียกกันว่า ทักษะปฏิบัติหรือทักษะทางกล้ามเนื้อ การเกิดทักษะทางกล้ามเนื้อหรือทักษะปฏิบัติจึงเป็นลักษณะของพฤติกรรมที่เป็นผลผลิตจากเรียนรู้รูปแบบหนึ่ง เช่น การตะไบ สกัดเลื่อยการใช้เครื่องมือจักรกล การเชื่อมโลหะ การซ่อมเครื่องยนต์ ฯลฯ ล้วนแต่เป็นพฤติกรรมของกล้ามเนื้อที่แสดงออกในลักษณะของความถูกต้องความคล่องแคล่ว ความเชี่ยวชาญ และชำนาญที่ต้องอาศัยฝึกหัดที่เหมาะสม

นวลจิตต์ เชาวเกียรติพงศ์ (2535, น. 50) ให้ความหมายของทักษะปฏิบัติ หมายถึง การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการทำงานของกล้ามเนื้อ โดยที่งานดังกล่าวต้องมีความซับซ้อนต้องอาศัยความสามารถในการบริหารเบื้องต้นของกล้ามเนื้อหลาย ๆ ส่วนการทำงานดังกล่าวเกิดขึ้นจากการสั่งงานของสมอง ต้องมีการปฏิสัมพันธ์ของการตอบสนองกับความรู้สึกที่ป้อนเข้าไปการทำงานสามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกฝน จะเกิดความชำนาญ และความคงทน

อภิชาติ อนุกุลเวช (2551, น. 6429) ให้ความหมายของทักษะปฏิบัติ คือความสามารถ ความชำนาญของกล้ามเนื้อ ที่กระทำออกมาอย่างถูกต้อง คล่องแคล่ว และรวดเร็ว ต้องอาศัยการฝึกหัดอย่างเหมาะสม ทำให้เกิดความชำนาญในการปฏิบัติงาน

ส่วนความหมายของทักษะปฏิบัติ คือ พฤติกรรมการใช้วัยวะเคลื่อนไหวของร่างกายในการปฏิบัติกิจกรรมหรืองานทั้งปวง ซึ่งทักษะปฏิบัติเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างพุทธิพิสัยกับสิ่งเร้าภายนอก ตั้งแต่ขั้นการเรียนรู้ การพร้อมปฏิบัติ การตอบสนองตามผู้ปฏิบัติ นำ การปฏิบัติและการตอบสนองที่ซับซ้อนการปฏิบัตินั้นจะพิจารณาวิธีการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงานและพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติ

2.3.7 รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติ

การจัดประเภทของการสอนทักษะปฏิบัติสามารถแบ่งออกได้ตามแนวคิดของนักวิชาการหลายท่าน ดังนี้

ไพโรจน์ ตีรณธนากุล (2542, น. 134-135) กล่าวว่า การสอนทักษะปฏิบัติต้องดำเนินการ
วิธีการที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามลำดับขั้นตอนที่เหมาะสม ในการสอนทักษะปฏิบัติมี 4 ขั้นตอน
คือ

1. ขั้นกล่าวนำ (Introduction) เพื่อสร้างความสนใจ ชี้แจงให้ผู้เรียนทราบเป้าหมาย
ที่จะฝึกกัน ตลอดจนจัดตำแหน่งผู้เรียนให้เหมาะสมก่อนเริ่มต้นให้เนื้อหาวิชา
2. ขั้นการสาธิตจากครู (Demonstration form the teach) อธิบายลักษณะงาน
วิธีการทำงานแล้วสาธิตพร้อมๆ กับอธิบายด้วย
3. ขั้นการสาธิตจากผู้เรียน (Demonstration from the learner) ให้ผู้เรียนลอง
ปฏิบัติได้เพียงใด ซึ่งจะเป็น Feed back ให้ครูผู้สอนปรับปรุงในการสอน
4. ขั้นให้การฝึกหัดและตรวจผลสำเร็จ (Exercise and Progress) ต้องแน่ใจว่า
ผู้เรียนทำได้แล้วโดยไม่ผิดพลาด จึงจะมอบหมายให้ทำงานได้

ชม ภูมิภาค (2516, น. 236-237) กล่าวถึงการสอนทักษะใด ๆ ก็ตามย่อมจะมีขั้นตอน
ต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. วิเคราะห์ทักษะต้องพิจารณาแยกแยะรายละเอียดของทักษะออกมา จัดลำดับ
การกระทำก่อนหลัง
2. ตรวจสอบความสามารถเบื้องต้นที่เกี่ยวกับทักษะของผู้เรียน ทดสอบการปฏิบัติ
เบื้องต้นต่าง ๆ ตามลำดับก่อน หลัง เริ่มฝึกหน่วยที่ขาดก่อน
3. จัดการฝึกหน่วยต่างๆ โดยเฉพาะในหน่วยที่ขาดไปหรืออาจฝึกสิ่งให้ผู้เรียนเป็น
อยู่แล้วให้ชำนาญเต็มที่
4. ขั้นอธิบาย และสาธิตทักษะให้ผู้เรียน ขั้นนี้เป็นการแสดงทักษะ ทั้งหมดเป็น
การอธิบายเป็นการแสดงให้เห็นตัวอย่าง ให้ผู้เรียนดูวิดีโอ ภาพยนตร์ หรือให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงให้ดู
5. จัดภาวะเพื่อการเรียนทักษะ 3 ประการ คือ การจัดลำดับสิ่งเร้า และการ
ตอบสนองให้นักเรียนได้ปฏิบัติถูกต้อง ตามลำดับก่อน หลัง สิ่งใดที่เกี่ยวข้องกันต้องจัดให้ติดต่อกัน
การปฏิบัติต้องกำหนดเวลาของการปฏิบัติให้ดี จะใช้เวลาแต่ละครั้งนานเพียงใด หรือแต่ละครั้งจะมี
การหยุดพักมากน้อยเพียงใด การฝึกแต่ละอย่างใช้ครั้งเดียว หรือหลายครั้งการปฏิบัติแบบแบ่งปฏิบัติ
หรือฝึกแบบรวดเดียวขึ้นอยู่กับขั้นต่างๆ ของการเรียนทักษะในขั้นสุดท้ายของการเรียนทักษะอาจใช้
เวลาฝึกฝนนาน ๆ ได้ และสิ่งที่สำคัญคือ การรู้ผลการปฏิบัติ การรู้ผลนั้นก็ 2 อย่างคือ รู้ผลจากภายนอก

คือ จากคำบอกเล่าของผู้สอนหรือครู และการรู้ผลภายในตัวเอง ผู้เรียนจะสังเกตตนเอง เป็นความรู้สึกภายใน

สุชาติ ศิริสุขไพบุลย์ (2526, น. 39-40) กล่าวว่า การสอนทักษะปฏิบัติต้องมีขั้นตอนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการกล่าวนำ (Introduction) เป็นขั้นเริ่มต้นของขบวนการเรียนรู้กระทำเพื่อ

1.1 ให้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียน

1.2 ทดสอบพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน

1.3 สร้างความสนใจ สร้างปัญหา สร้างแรงจูงใจ

1.4 จัดตำแหน่งของผู้เรียนให้เหมาะสม ก่อนการเริ่มต้นให้เนื้อหาวิชา

2. ขั้นการสาธิตจากครู (Demonstration from the Teacher) หลังจากนำเข้าสู่บทเรียนได้ข้อมูลจากผู้เรียนชี้แจงให้ผู้เรียนได้ทราบเป้าหมายที่จะเรียนและฝึก ผู้สอนควรเริ่มให้เนื้อหาด้วยการกล่าวถึงหลักทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง อธิบายลักษณะงานวิธีการทำงาน โดยมีรายละเอียดตามลำดับดังนี้

2.1 แสดงให้ผู้เรียนดูว่าทักษะที่จะเรียนกันนั้นปฏิบัติได้จริง

2.2 สาธิตพร้อม ๆ กับอธิบายงานว่า ทำอะไร (What) ทำอย่างไร (How) และทำไมจึงต้องทำเช่นนั้น (Why) อาจอธิบายประกอบคำถามก็ได้

2.3 สาธิตซ้ำอีกครั้ง แต่สรุปเท่าที่จำเป็นที่สำคัญจริงๆ

2.4 ทวนซ้ำอีกครั้ง (ถ้าจำเป็น)

3. ขั้นการสาธิตจากผู้เรียน (Demonstration from the Learner) ควรให้โอกาสแก่ผู้เรียนได้สาธิตด้วย ทั้งนี้โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ

3.1 ให้ผู้เรียนลองปฏิบัติให้ดูว่าทำได้หรือไม่ พร้อมทั้งให้การตรวจ-ปรับ

3.2 อาจให้ผู้เรียนปฏิบัติพร้อมกับการอธิบาย โดยผู้สอนต้องคอยถามจุดสำคัญของเนื้อหาในแต่ละช่วงด้วยคำถาม “ทำอะไร” “ทำอย่างไร” “ทำไมต้องทำอย่างนั้น”

3.3 ให้ผู้เรียนหมุนเวียนกันสาธิต พร้อมอธิบายสรุปเฉพาะจุดสำคัญ

4. ขั้นให้แบบฝึกหัดและตรวจผลสำเร็จ (Exercise and Progress) เมื่อแน่ใจว่าผู้เรียนทำได้แล้วโดยไม่ผิดพลาด มอบหมายให้ทำงานเพราะการฝึกทักษะปฏิบัติจะลึ้มได้ยากดังนั้น หากฝึกในทางที่ผิด ย่อมแก้ไขให้ได้ดียาก ในขั้นนี้ผู้สอนอาจทำตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

4.1 มอบงานฝึกให้ผู้เรียนไปปฏิบัติ

4.2 คอยตรวจสอบขณะปฏิบัติอยู่เสมอด้วยการถาม สังเกตพฤติกรรมและตรวจดูชิ้นงานที่ฝึก

4.3 ชมเชย เสริมกำลังใจ เมื่อผู้เรียนทำได้สำเร็จ และให้การตรวจ-ปรับ แก้ไข เมื่อผลงานไม่สำเร็จผล

Diavies (อ้างถึงใน ทิศนา แชนมณี, 2545, น. 244-245) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะปฏิบัติว่า ทักษะส่วนใหญ่ประกอบไปด้วยทักษะย่อย ๆ จำนวนมาก การฝึกให้ผู้เรียนสามารถทำทักษะย่อยๆ ก่อนแล้วเชื่อมโยงต่อกันเป็นทักษะใหญ่ ช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จได้ดีและรวดเร็วขึ้น ซึ่งกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบมีทั้งหมด 5 ขั้น คือ

1. ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำเป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้เห็นทักษะหรือการกระทำที่ต้องการให้ผู้เรียนทำในภาพรวม โดยการสาธิตให้ผู้เรียนดูทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนจบ ทักษะหรือการกระทำที่สาธิตให้ผู้เรียนดูต้องกระทำในลักษณะที่เป็นธรรมชาติ ไม่ช้าหรือเร็วเกินปกติ ก่อนสาธิตควรควรให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนในการสังเกต ควรชี้แนะจุดสำคัญที่ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษในการสังเกต

2. ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย เมื่อผู้เรียนได้เห็นภาพรวมของการกระทำหรือทักษะทั้งหมดแล้ว ผู้สอนควรแบ่งทักษะทั้งหมดให้เป็นทักษะย่อยๆ หรือแบ่งสิ่งที่กระทำออกเป็นส่วนย่อยๆ และสาธิตส่วนย่อยแต่ละส่วนให้ผู้เรียนสังเกต และทำตามไปที่ละส่วนอย่างช้าๆ

3. ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ผู้เรียนลงมือปฏิบัติทักษะย่อยโดยไม่มีการสาธิตหรือมีแบบอย่างให้ดู หากติดขัดผู้สอนควรให้คำชี้แนะ และช่วยแก้ไขจนผู้เรียนทำได้ เมื่อได้แล้วผู้สอนจึงเริ่มสาธิตทักษะย่อยส่วนต่อไป และให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อยนั้นจนทำได้ ทำเช่นนี้เรื่อย ๆ จนกระทั่งครบทุกส่วน

4. ขั้นให้เทคนิควิธีการ เมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้แล้ว ผู้สอนอาจแนะนำเทคนิควิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานนั้นได้ดีขึ้น เช่น ทำได้ประณีตสวยงามขึ้น ทำได้รวดเร็วขึ้น ทำได้ง่ายขึ้น หรือสิ้นเปลืองน้อยลง

5. ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อยๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์ เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติแต่ละส่วนได้แล้ว จึงให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อยๆ ต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบ และฝึกปฏิบัติหลาย ๆ ครั้งจนกระทั่งสามารถปฏิบัติทักษะที่สมบูรณ์ได้อย่างที่ชำนาญ

Simpson (1972, p. 19) กล่าวว่า ทักษะปฏิบัติสามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกฝน หากได้รับการฝึกฝนที่ดี จะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความเชี่ยวชาญชำนาญการ และความคงทนผลของพฤติกรรมหรือการกระทำสามารถสังเกตได้จากความรวดเร็ว ความแม่นยำ ความแรงหรือความราบรื่นในการจัดการ ซึ่งกระบวนการเรียนการสอน 7 ขั้น คือ

1. ขั้นการรับรู้ (Perception) เป็นขั้นการให้ผู้เรียนรับรู้ในสิ่งที่จะทำ โดยการให้ผู้เรียนสังเกตการณ์ทำงานนั้นอย่างตั้งใจ
2. ขั้นการเตรียมความพร้อม (Readiness) เป็นขั้นการปรับตัวให้พร้อมเพื่อการทำงานหรือแสดงพฤติกรรม ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและอารมณ์ โดยการปรับตัวให้พร้อมที่จะทำการเคลื่อนไหวหรือแสดงทักษะนั้นๆ มีจิตใจ และสภาวะอารมณ์ที่ดี ต่อการที่จะทำหรือแสดงทักษะนั้น ๆ
3. ขั้นการสนองตอบภายใต้การควบคุม (Guided Response) เป็นขั้นที่ให้โอกาสแก่ผู้เรียนในการตอบสนองต่อสิ่งที่รับรู้ ซึ่งอาจใช้วิธีการให้ผู้เรียนเลียนแบบการกระทำ หรือการแสดงทักษะนั้น หรืออาจใช้วิธีการให้ผู้เรียนลองผิดลองถูก (Trial and Error) จนกระทั่งสามารถตอบสนองได้อย่างถูกต้อง
4. ขั้นการให้ลงมือกระทำจนกลายเป็นกลไกที่สามารถกระทำตัวเอง (Mechanism) เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติ และเกิดความเชื่อมั่นในการทำสิ่งนั้น ๆ
5. ขั้นการกระทำอย่างชำนาญ (Complex Overt Response) เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการกระทำนั้น ๆ จนผู้เรียนสามารถทำได้อย่างคล่องแคล่ว ชำนาญเป็นไปโดยอัตโนมัติ และด้วยความเชื่อมั่นในตนเอง
6. ขั้นการปรับปรุงและประยุกต์ใช้ (Adaptation) เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนปรับปรุงทักษะ หรือการปฏิบัติของตนให้ดียิ่งขึ้น และประยุกต์ใช้ทักษะที่ตนได้รับการพัฒนาในสถานการณ์ต่าง ๆ

7. ขั้นการคิดริเริ่ม (Origination) เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติหรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างชำนาญ และสามารถประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลายแล้ว ผู้ปฏิบัติจะเริ่มเกิดความคิดใหม่ ๆ ในการกระทำหรือปรับการกระทำนั้นให้เป็นไปตามที่ตนต้องการ

Harrow (1972, pp. 96-99) ได้จัดลำดับขั้นของการเรียนรู้ทางด้านทักษะปฏิบัติ โดยเริ่มจากระดับที่ซับซ้อนน้อยไปจนถึงระดับที่มีความซับซ้อนมาก ซึ่งกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบมี 5 ขั้น คือ

1. ขั้นการเลียนแบบ เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนสังเกตการณ์กระทำที่ต้องการให้ผู้เรียนทำได้ ผู้เรียนจะรับรู้หรือสังเกตเห็นรายละเอียดต่างๆ ได้ไม่ครบถ้วนแต่อย่างน้อยผู้เรียนจะสามารถบอกได้ว่าขั้นตอนหลักของการกระทำนั้นๆ ได้

2. ขั้นการลงมือกระทำตามคำสั่ง เมื่อผู้เรียนได้เห็น และสามารถบอกขั้นตอนของการกระทำที่ต้องการเรียนรู้แล้ว ให้ผู้เรียนลงมือทำโดยไม่มีแบบอย่างให้เห็น ผู้เรียนอาจลงมือทำตามคำสั่งของผู้สอน หรือทำตามคำสั่งที่ผู้สอนเขียนไว้ในคู่มือก็ได้ การลงมือปฏิบัติตามคำสั่งนี้แม้ผู้เรียนยังไม่สามารถทำได้อย่างสมบูรณ์ แต่ผู้เรียนได้ประสบการณ์ในการลงมือทำและค้นพบปัญหาต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้เกิดการเรียนรู้ และการปรับการกระทำให้ถูกต้องสมบูรณ์ขึ้น

3. ขั้นการกระทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์ (Precision) เป็นขั้นที่ผู้เรียนต้องฝึกฝนจนสามารถทำสิ่งนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ โดยไม่จำเป็นต้องมีแบบอย่างหรือมีคำสั่งนำทาง การกระทำที่ถูกต้องแม่นยำ ตรง พอดี สมบูรณ์แบบเป็นสิ่งที่ผู้เรียนต้องสามารถทำได้ในขั้นนี้

4. ขั้นการแสดงออก (Articulation) เป็นขั้นที่ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกฝนมากขึ้น จนกระทั่งสามารถกระทำสิ่งนั้นได้ถูกต้องสมบูรณ์แบบอย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว ราบรื่น และด้วยความมั่นใจ

5. ขั้นการกระทำอย่างเป็นธรรมชาติ (Naturalization) ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถกระทำสิ่งนั้นๆ อย่างสบายเป็นไปอย่างอัตโนมัติโดยไม่รู้สึกรู้ว่าต้องใช้ความพยายามเป็นพิเศษ ซึ่งต้องอาศัยการปฏิบัติบ่อย ๆ ในสถานการณ์ต่างๆ ที่หลากหลาย

De Cecco (1974, pp. 272-279) ได้เสนอขั้นตอนการสอนเพื่อให้เกิดทักษะไว้ 5 ขั้น ดังนี้

1. วิเคราะห์ทักษะที่จะสอน เป็นขั้นแรกของการสอนทักษะ โดยที่ผู้สอนต้องวิเคราะห์งานที่จะให้ผู้เรียนปฏิบัติ ว่าประกอบด้วยทักษะย่อยอะไรบ้าง

2. ประเมินความสามารถเบื้องต้นของผู้เรียน ว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถพื้นฐานเพียงพอที่จะเรียนทักษะใหม่หรือไม่ ถ้ายังขาดความรู้ความสามารถที่จำเป็นต่อการเรียนทักษะ ต้องเรียนเสริมให้มีพื้นฐานความรู้เพียงพอเสียก่อน

3. จัดขั้นตอนการฝึกให้เป็นไปตามลำดับขั้นจากง่ายไปยาก จากทักษะพื้นฐานไปสู่ทักษะที่มีความสลับซับซ้อน จัดให้มีการฝึกทักษะย่อยก่อนแล้วฝึกรวมทั้งหมด

4. สาธิต และอธิบายแนะนำ เป็นขั้นให้ผู้เรียนได้เห็นลำดับขั้นตอนการปฏิบัติจากตัวอย่างที่ผู้สอนสาธิตให้ดู หรือจากภาพยนตร์จากวีดิทัศน์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเห็นรายละเอียดการปฏิบัติในขั้นตอนต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน

5. จัดให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง โดยคำนึงถึงหลักการต่อไปนี้

5.1 ความต่อเนื่อง จัดให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติทักษะที่เรียนตามลำดับขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง

5.2 การฝึกหัด ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ เน้นทักษะย่อยที่สำคัญ ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในส่วนที่ผิด ในการฝึกนี้ต้องจัดแบ่งเวลาฝึก เวลาพักใหม่เหมาะสม

5.3 การให้แรงเสริม โดยให้ผู้เรียนได้รู้ผลของการฝึกปฏิบัติ (Feedback) ซึ่ง 2 ทาง คือ การรู้ผลจากภายนอก (Extrinsic Feedback) คือ จากคำบอกกล่าวของครูว่าดีหรือบกพร่องอย่างไร ควรแก้ไขอย่างไร เมื่อผู้เรียนเกิดความก้าวหน้าไปถึงขั้นที่จะเพิ่มพูนความชำนาญผู้เรียนจะรู้ได้โดยการสังเกตด้วยตนเอง เป็นการรู้ผลจากภายในตนเอง (Intrinsic Feedback)

Joyce and Weil (1972, p. 139) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบในกระบวนการเรียนการสอน ทักษะปฏิบัติ ดังนี้

1. มีชิ้นงานต้นแบบ
2. อธิบายขั้นตอนการปฏิบัติอย่างละเอียดและชัดเจน
3. การสาธิต การปฏิบัติงานอย่างละเอียดและชัดเจน
4. การสาธิตการทำงานซ้ำอีกครั้งตั้งแต่ต้นจนจบ
5. การแสดงการปฏิบัติแต่ละขั้นตอนอย่างง่าย ๆ และทำให้ดูอย่างช้า ๆ
6. การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือทำเอง ตั้งแต่ต้นจนจบในสายตาคู และครู

เป็นพี่เลี้ยง

7. การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทำงานเองตามลำพัง แล้วนำผลงานที่ทำได้มาตรวจสอบกับชิ้นงานต้นแบบ

จากการศึกษาแนวคิดการสอนทักษะปฏิบัติของนักการศึกษาต่างประเทศทั้ง 5 ท่าน ซึ่งประกอบด้วย Davies, Simpson, Harrow, De Cecco, และ Joyce and Weil. ผู้วิจัยมีความสนใจและเลือกแนวคิดของ เดวีส์ Davies ไปปรับใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการปฏิบัติของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก ในครั้งนี้ต่อไป

2.3.8 การวัดทักษะปฏิบัติ

นักการศึกษาและนักจิตวิทยาได้ให้ความหมายของการวัดด้านการปฏิบัติไว้หลายท่าน ดังต่อไปนี้ สุวิมล ว่องวานิช (2555, น. 43) ได้ให้ความหมายการวัดทักษะปฏิบัติไว้ว่า การวัดทักษะปฏิบัติ ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. ต้องมีการปฏิบัติงานหรือแสดงกระบวนการปฏิบัติงานให้ปรากฏ
2. การปฏิบัติงานต้องอาศัยกลไกการทำงานของอวัยวะส่วนต่างๆของร่างกาย ที่ประสานสัมพันธ์กัน
3. การปฏิบัติงานควรมีการกระทำซ้ำบ่อยครั้ง
4. การปฏิบัติงานเป็นกระบวนการทำให้เกิดความรู้

ส. วาสนา ประवालพฤกษ์ (2557, น. 1) ได้ให้ความหมายของการทดสอบ ภาคปฏิบัติไว้ว่า เป็นแบบทดสอบที่มุ่งวัดทักษะในการปฏิบัติงาน เช่น การเล่นเกม การเล่นดนตรี การปรุงอาหาร หรือการควบคุมเครื่องจักรในโรงงาน เป็นต้น การประเมินผลสัมฤทธิ์โดยการสอบการ ปฏิบัติลักษณะนี้มีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึง 2 ประการ คือ วิธีการ (Procedures) และผลงาน (Products)

เผียน ไชยศร (2549, น. 37) ให้ความหมายของการวัดผลงานภาคปฏิบัติว่า เป็นการวัดความสามารถของบุคคลในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยบุคคลนั้นได้ลงมือปฏิบัติและการจัดการทำ (Manipulte) ซึ่งมีการเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับสิ่งที่อยู่ในลักษณะรูปธรรม (Materials or Physical Objects) โดยทางกายหรือการรับรู้ทางประสาทสัมผัส

สรุปได้ว่า เป็นการวัดผลภาคปฏิบัติ เป็นการวัดความสามารถของบุคคลที่แสดงออกเป็นพฤติกรรม ในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัยจากการปฏิบัติ

2.3.9 เครื่องมือในการวัดผลทักษะปฏิบัติ

ในการประเมินด้านการปฏิบัติโดยมากผู้ตรวจต้องให้คะแนนกระบวนการหรือผลงาน ของผู้เข้าสอบ หากไม่มีเครื่องมือและเกณฑ์ในการตัดสินใจก็ยากที่จะหาความเที่ยงตรงได้ ดังนั้น จึงมีการสร้างเครื่องมือเพื่อช่วยให้ผู้ตรวจให้คะแนนได้สะดวกและเที่ยงตรงมากขึ้น เครื่องมือในการ วัดผลด้านการปฏิบัติ มีหลายแบบมีการจัดแบ่งลักษณะแตกต่างกันไป ซึ่งพอจะรวบรวมได้ดังนี้ แบบสำรวจรายการ (Check List) แบบสำรวจรายการจะเป็นรายการที่กำหนดไว้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ ต้องการให้กระทำหรือวิธีการที่มีจุดประสงค์จะให้ทำตามนั้น ผู้สังเกตจะตรวจสอบความต้องการว่าผู้ถูก ประเมินได้ทำตามรายการนั้นหรือไม่ การใช้แบบสำรวจเป็นการกำหนดน้ำหนักคะแนนว่าได้หรือไม่ได้ ถ้าผ่านหรือได้แสดงว่าผู้ปฏิบัติได้ทำตามรายการนั้นถูกต้อง ถ้าไม่ได้แสดงว่าทำไม่ถูกต้อง ในการ สังเกตการณ์ปฏิบัติบางครั้งอาจให้ผู้สังเกตบันทึกลำดับที่ของการปฏิบัติหรือพฤติกรรม ตามลำดับตั้งแต่ 1 เป็นต้นไปก็ได้ ซึ่งในลักษณะนี้จะทำให้มองเห็นภาพรวมของการปฏิบัติงานอีกด้วย

ส. วาสนา ประवालพฤกษ์ (2557, น. 3) ในบางครั้งอาจมีการระบุความถี่ของ พฤติกรรมที่ ทำด้วย เช่น ยิ้ม 3 ครั้ง ยกมือ 5 ครั้ง ซึ่งจะบอกถึงความเข้มข้นของการปฏิบัติเช่นกัน (Mehrens and Lehman, 1978) โดยจัดเป็นรูปแบบได้ดังนี้

1. แบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มาตราส่วนประมาณค่าไม่ได้มีความแตกต่างจากแบบสำรวจรายการมากนัก เพียงแต่มีการขยายลำดับคะแนนที่ให้เพิ่มขึ้น แต่เป็นที่ นิยมในการใช้ประมาณการปฏิบัติมากกว่า เพราะมีคุณสมบัติในการวัดคุณลักษณะที่ต่อเนื่องอาจทำเป็น 2 ระดับ จนถึง 10 ระดับ แต่นิยมทำเป็นเลขคี่มากกว่า เช่น 3, 5, 7, ระดับ (ส. วาสนา ประवालพฤกษ์. 2557, น. 3)

2. แบบจัดอันดับ (Ranking) การจัดอันดับเป็นวิธีที่จะเรียงลำดับผู้เรียนในคุณสมบัติหนึ่งตามที่กำหนดให้ ซึ่งสามารถใช้ในการวัดวิธีหรือผลงานได้ แต่ส่วนใหญ่ใช้ในการวัดผลงานมากกว่า การจัดอันดับมีความเชื่อมั่นสูงขึ้น ถ้าจัดอันดับด้วยคุณสมบัติใดคุณสมบัติหนึ่งโดยเฉพาะ และมีนิยามของคุณสมบัติที่ชัดเจน แต่ถ้าจัดอันดับหลายอย่างในคราวเดียวกันจะทำให้ความเชื่อมั่นต่ำลง เช่น ครูจัดอันดับในการเลือกตำแหน่งในการฉีดยาเพียงอย่างเดียวไม่ใช่จัดอันดับความสามารถในการฉีดยา (ซึ่งรวมถึง การจับเข็ม การเตรียมบริเวณที่ฉีด ความปลอดภัย การยึดผิวหนัง) เป็น ต้น ในการจัดอันดับคุณภาพผลงาน ซึ่งมักใช้ในการสอบด้านการปฏิบัติ นั้น ครูอาจจะแบ่งคุณภาพ ผลงาน ออกเป็นหลายประการแล้วจัดอันดับที่ละคุณภาพการจัดอันดับที่ง่ายและสะดวกโดยมากนิยมใช้หลักการแบ่งที่ละ 3 ดังนี้ (ส. วาสนา ประवालพฤกษ์, 2557, น. 2-3)

2.1 นำผลงานทั้งหมดมาแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ สูง ปานกลาง ต่ำ

2.2 นำกลุ่มปานกลางมาพิจารณาแบ่งเป็น 3 อีกครั้ง หลังจากนั้นทำเช่นเดียวกันในกลุ่มสูง และกลุ่มต่ำ

2.3 กำหนดให้กลุ่มสูงเป็น 9, 8, 7 ซึ่ง 9 คือ กลุ่มที่มีผลงานดีที่สุดในกลุ่ม สูง และ 7 คือ กลุ่มที่มีผลงานต่ำที่สุดในกลุ่มสูง และให้กลุ่มกลางเป็น 6, 5, 4 และกลุ่มต่ำเป็น 3, 2, 1 ทั้งนี้ตัวเลขที่มีค่าสูงแทนคุณภาพงานที่สูง

2.4 นำกลุ่มที่อยู่ระหว่างกลุ่มสูงกับกลุ่มต่ำ คือ 7 และ 6 มาพิจารณาเพื่อโยกย้ายให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น และทำเช่นเดียวกันในกลุ่ม 4 และ 3 แบบบันทึก (Record) การบันทึกมักเป็นวิธีการที่ไม่ได้กำหนดรูปแบบไว้อย่างชัดเจนเหมือนวิธีอื่น ๆ ผู้บันทึกค่อนข้างมีอิสระในการบันทึกลงไปมากกว่าเครื่องมือชนิดอื่น การบันทึกเพียงครั้งเดียวไม่สามารถให้ข้อมูลที่มีความหมายนัก แต่การบันทึกต่อเนื่องหลาย ๆ ครั้งจะทำให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนขึ้นการบันทึกไม่ควรลงความเห็นของผู้ บันทึกลงไป ยกเว้นให้เขียนแยกให้ชัดเจน

2.3.10 การสร้างเครื่องมือวัดผลด้านทักษะปฏิบัติ

2.3.10.1 การสร้างเครื่องมือวัดภาคปฏิบัติ

บุญชม ศรีสะอาด (2546, น. 57-58) ได้เสนอวิธีสร้างแบบทดสอบวัดผล ภาคปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้

- 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) วิเคราะห์งานและเลือกงานที่เป็นตัวแทน
- 3) ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบครอบคลุมของงานที่เป็นตัวแทนของหลักสูตร
- 4) เขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
- 5) ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องของงานกับจุดประสงค์
- 6) เขียนแบบทดสอบภาคปฏิบัติ
- 7) กำหนดสัดส่วนของคะแนนและเกณฑ์ในการให้คะแนนในการปฏิบัติงาน
- 8) ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรง สัดส่วนของคะแนนและความเป็นปรนัยของเกณฑ์ในการให้คะแนน
- 9) จัดพิมพ์ข้อสอบ
- 10) ทดสอบครั้งที่ 1

- 11) วิเคราะห์แบบทดสอบเพื่อหาคุณภาพ
- 12) ทดสอบครั้งที่ 2
- 13) วิเคราะห์แบบทดสอบเพื่อหาคุณภาพ
- 14) จัดทำคู่มือในการใช้แบบทดสอบและจัดพิมพ์แบบทดสอบเป็นรูปเล่ม

2.3.10.2 กระบวนการวัดภาคปฏิบัติ

- 1) วิเคราะห์งาน
- 2) กำหนดตัวบ่งชี้ของพฤติกรรมที่วัด
- 3) กำหนดน้ำหนักความสำคัญของแต่ละองค์ประกอบ
- 4) กำหนดวิธีการวัด
- 5) เตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการวัด (สร้างขึ้นใหม่ หรือใช้ที่มีอยู่แล้ว)
- 6) วางแผนดำเนินการสอบ
- 7) เตรียมเอกสารคำชี้แจงในการดำเนินการสอบ
- 8) ทดสอบเครื่องมือแล้วปรับปรุง

สมนึก ภัททิยธนี (2554, น. 50-55) อธิบาย การวัดผลภาคปฏิบัติ เป็นการ วัดผลงาน ที่ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติซึ่งสามารถวัดได้ทั้งกระบวนการและผลงานในสภาพตามธรรมชาติ (สถานการณ์จริง) หรือในสภาพที่กำหนดขึ้น (สถานการณ์จำลอง) เหมาะกับวิชาที่เน้นการปฏิบัติ มากกว่าทฤษฎี และสามารถวัดควบคู่ไปกับภาคทฤษฎี คือการใช้แบบทดสอบสิ่งที่ควรคำนึงในการสอบ วัดภาคปฏิบัติ คือ

- 1) ชั้นเตรียมงาน
- 2) ชั้นปฏิบัติงาน
- 3) เวลาที่ใช้ในการทำงาน
- 4) ผลงาน

2.3.10.3 หลักการวัดผลงานภาคปฏิบัติ

- 1) ต้องกำหนดจุดประสงค์ของการวัดทักษะให้ชัดเจน ซึ่งอาจวัดที่กระบวนการ หรือผลงาน หรือทั้งสองอย่าง
- 2) เนื้อหาสาระของงานที่ให้นักเรียนปฏิบัติมีลักษณะสอดคล้องกับสภาพจริง (Authentic)

3) คุณภาพของสิ่งที่จะวัดในครั้งหนึ่งๆ มีจำนวนเพียงพอ และสามารถวัดได้โดยตรง

4) กำหนดเงื่อนไขในการวัดได้ชัดเจน

5) ในการวัดโดยใช้สิ่งเร้าที่ชัดขึ้น (Structured Stimulus) ต้องเขียนคำชี้แจงอย่างกระชับ ชัดเจนและสมบูรณ์

6) แบบฟอร์มที่ใช้วัดมักจะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) หรือมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งสามารถให้คะแนนได้สะดวกแต่ต้องระบุเกณฑ์การให้คะแนนอย่างชัดเจน

ชวลิต ชูกำแหง (2550, น. 131-146) ได้กำหนดการประเมินการปฏิบัติงาน เป็นการประเมินชนิดหนึ่งของพฤติกรรมนักเรียนที่แสดงออก โดยครูเป็นคนออกแบบหรือกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการ ซึ่งการวัดการปฏิบัติงานมีลักษณะสำคัญดังนี้

- 1) สิ่งที่ต้องการวัดต้องมีการปฏิบัติอย่างแท้จริง
- 2) สิ่งที่วัดเป็นผลมาจากการเรียนรู้ทักษะ
- 3) สิ่งที่วัดเป็นการวัดความเข้าใจในการประยุกต์ใช้ความรู้
- 4) ผลที่ได้รับต้องอยู่ในรูปที่สามารถวัดได้

2.3.10.4 กระบวนการประเมินการปฏิบัติงาน

- 1) กำหนดจุดมุ่งหมายในการปฏิบัติ
- 2) การระบุผลการปฏิบัติที่มุ่งวัด
- 3) กำหนดวิธีการวัดการปฏิบัติงาน
- 4) การกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวัด ผู้วัด ช่วงที่วัด
- 5) กำหนดเกณฑ์การประเมิน

สรุปได้ว่า การวัดผลภาคปฏิบัติเป็นการวัดผลงานหรือพฤติกรรมนักเรียนที่แสดงออก โดย นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติ ซึ่งครูเป็นผู้ออกแบบหรือกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการให้นักเรียนแสดงออก หรือ ปฏิบัติซึ่งสามารถวัดได้

2.4 ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (E_1/E_2)

2.4.1 E_1/E_2 คืออะไร

ในการพัฒนานวัตกรรม ไม่ว่าจะอยู่ในรูปสื่อการเรียนการสอน หรือ วิธีสอนก็ตาม ต้องมีการตรวจสอบประสิทธิภาพของนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นว่ามีคุณภาพมากน้อย เพียงใด โดยทั่วไปนิยมนำเสนอ ในรูป E_1/E_2 (อ่าน E_1 ทับ E_2) และ/หรือ $E_1:E_2$ (อ่าน E_1 ต่อ E_2) หลายท่านอาจจะเข้าใจผิดคิดว่ามัน อยู่ในรูปเศษส่วน หรือ อัตราส่วน แท้ที่จริงแล้วสัญลักษณ์ดังกล่าวนี้ไม่ได้เกี่ยวข้องกับใด ๆ กับเศษส่วน หรืออัตราส่วนเลย มันเป็นเพียงสัญลักษณ์ที่นำมาเสนอเพื่อการสื่อสารให้ทราบถึงประสิทธิภาพของ นวัตกรรมดังกล่าวว่ามีผลเป็นเช่นใด โดยที่ E_1 ตัวแรกแสดงประสิทธิภาพ (Effective) ของกระบวนการ ซึ่งอยู่ในรูปค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนจากแบบฝึกทั้งหมด ส่วน E_2 แสดงประสิทธิภาพของผลโดยรวม ซึ่งอยู่ในรูปค่าเฉลี่ยร้อยละของแบบทดสอบหลังการใช้นวัตกรรม ผู้พัฒนานวัตกรรมอาจไม่เขียนแสดง ประสิทธิภาพในรูป E_1/E_2 ก็ได้ เช่น อาจเขียนในรูป 80, 80 หรืออาจจะเขียนว่าใช้เกณฑ์ 80% ทั้ง กระบวนการและผลโดยรวมก็ได้ เกณฑ์ประสิทธิภาพ E_1/E_2 โดยทั่วไปนิยมเขียนตัวเลข หน้า และ หลังเป็นตัวเดียวกัน เช่น 80/80, 90/90 เป็นต้น แต่นั่นมิใช่ข้อกำหนดตายตัว ผู้พัฒนานวัตกรรม อาจจะตั้งเป็น 80/90 ก็ได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเหตุผลที่อยู่เบื้องหลังการตั้งเกณฑ์ดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตาม ในการตั้งเกณฑ์ประสิทธิภาพ (บางครั้งอาจใช้คำว่าเกณฑ์มาตรฐาน) ของนวัตกรรมนั้นไม่ควรตั้งให้ต่ำกว่า 70 / 70 นอกจากจะวัดประสิทธิภาพของนวัตกรรมแล้ว ผู้พัฒนาจะต้องพิจารณาประสิทธิผล ซึ่งเป็นความสามารถในการให้ผลอย่างชัดเจน แน่นนอน ของนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้น ซึ่งนิยมวิเคราะห์ และแปลผลได้ 2 วิธี คือ 1) จากการพิจารณาผลของการพัฒนาด้วยการเปรียบเทียบระหว่างจุดเริ่มต้น และจุดสุดท้ายด้วยการ pretest และ posttest เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนน ก่อนและหลังการใช้นวัตกรรมโดยใช้สถิติ ที (t-test) แบบกลุ่มสัมพันธ์ ซึ่งจะนำไปอ้างอิงถึงกลุ่ม อื่น ๆ ห้องอื่น ๆ และในรุ่นหลัง ๆ ด้วย (มุ่งขยายผล) จึงต้องวิเคราะห์โดยใช้การทดสอบสมมติฐาน ด้วยการสถิติเชิงอนุมานเพื่อการอ้างอิงไปยังประชากร 2) จากการหาดัชนีประสิทธิผล (Effective Index) ซึ่งอยู่ในรูปอัตราส่วนดังสูตรต่อไปนี้ ดัชนีประสิทธิผล = (ผลรวมของคะแนนหลังเรียนทุกคน - ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน) หารด้วย (จำนวนนักเรียน×คะแนนเต็ม - ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน)

2.4.2 การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2531, น. 490-492) อธิบายถึงเกณฑ์และการกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ ของชุดการสอนไว้ดังนี้

เกณฑ์ประสิทธิภาพ หมายถึง ระดับประสิทธิภาพของชุดการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นระดับที่ผู้ผลิตชุดการสอนพึงพอใจ หากชุดการสอนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แสดงว่าชุดการสอนนั้นมีคุณค่าที่จะนำไปสอน และคุ้มค่ากับการลงทุนผลิตออกมาเป็นจำนวนมาก การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ ทำโดยการประเมินผลพฤติกรรมของผู้เรียน ซึ่งประเมินออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ประเมินพฤติกรรมต่อเนื่อง (กระบวนการ) และประเมินพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (ผลลัพธ์) การประเมินพฤติกรรมต่อเนื่องจะเป็นการกำหนดค่าของประสิทธิภาพ E_1 ซึ่งเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ และประเมินพฤติกรรมขั้นสุดท้ายจะกำหนดค่าเป็น E_2 คือประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ประเมินพฤติกรรมต่อเนื่องเป็นการประเมินผลพฤติกรรมย่อย หลายพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง เรียกว่า กระบวนการ(Process) ของผู้เรียนโดยสังเกตจากรายงานกลุ่ม การรายงานบุคคลหรือจากการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนทำกิจกรรมอื่นๆ ที่ครูผู้สอนได้กำหนดไว้ ประเมินพฤติกรรมขั้นสุดท้ายเป็นการประเมินผลลัพธ์ (Product) ของผู้เรียนโดยพิจารณาจากผลการสอบหลังเรียน และสอบปลายปีและปลายภาค

ประสิทธิภาพของชุดการสอน จะกำหนดเป็นเกณฑ์ที่ครูผู้สอนคาดว่าผู้เรียนจะเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นที่พึงพอใจ โดยกำหนดเป็นเปอร์เซ็นต์ของผลเฉลี่ยคะแนนการทำงานและการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียนทั้งหมดต่อเปอร์เซ็นต์ผลการทดสอบหลังเรียนของผู้เรียนทั้งหมด สรุปแล้วหมายถึง E_1 และ E_2 คือประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลลัพธ์

2.4.3 วิธีคำนวณหาประสิทธิภาพ

ในการหาประสิทธิภาพของชุดการสอนโดยใช้เกณฑ์ E_1/E_2 เป็นวิธีการที่สามารถชี้วัดประสิทธิภาพของชุดการเรียนการสอน ได้ทั้งภาพรวมในลักษณะกว้าง และวัดส่วนย่อยเป็นรายจุดประสงค์ทำให้ได้ผลการวัดที่ชัดเจน นำข้อมูลที่ได้มาเป็นเครื่องตัดสินใจได้โดยไม่ต้องใช้วิธีการอื่นมาประกอบให้เกิดการซ้ำซ้อนอีกเกณฑ์ที่ใช้คือ E_1/E_2 อาจเท่ากับ 80/80 หรือ 90/90 หรืออื่นๆอีกก็ได้ แต่ถ้ากำหนดเกณฑ์ไว้ต่ำเกินไปอาจทำให้ผู้ใช้บทเรียนไม่เชื่อถือคุณภาพของบทเรียน การหาค่า E_1 และ E_2 มีวิธีการคำนวณหาค่าร้อยละ โดยใช้สูตรต่อไปนี้

$$E_2 = \frac{(\sum X/N) \times 100}{A}$$

โดย E_1 คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในชุดการสอนคิดเป็นร้อยละจากการทำ

แบบฝึกหัดและหรือประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่างเรียน

ΣX คือ คะแนนจากการทำแบบฝึกหัดและหรือการประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่างเรียน

A คือ คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดและหรือกิจกรรมการเรียนรู้

N คือ จำนวนผู้เรียน

$$E_2 = \frac{(\Sigma F/N) \times 100}{B}$$

โดยที่ E_2 คือ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (พฤติกรรมที่เปลี่ยนในตัวผู้เรียนหลังการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้การสอน) คิดเป็นอัตราส่วนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนและหรือประกอบกิจกรรมหลังเรียน

ΣF คือ คะแนนรวมของผู้เรียนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนและหรือการประกอบกิจกรรมหลังเรียน

B คือ คะแนนเต็มของการสอบหลังเรียนและหรือกิจกรรมหลังเรียน

N คือ จำนวนผู้เรียน

ผลองชัย สุรวัฒนบุรณ (2528, น. 215) เกณฑ์ประสิทธิภาพของชุดการสอนที่ผลิตได้นั้น กำหนดไว้ 3 ระดับ คือ

1. สูงกว่าเกณฑ์เมื่อประสิทธิภาพของชุดการสอนสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้มีค่าเกิน 2.5% ขึ้นไป
2. เท่ากับเกณฑ์เมื่อประสิทธิภาพของชุดการสอนเท่ากับหรือสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ไม่เกิน 2.5%
3. ต่ำกว่าเกณฑ์เมื่อประสิทธิภาพของชุดการสอนต่ำกว่าเกณฑ์แต่ไม่ต่ำกว่า 2.5% ถือว่ายังมีประสิทธิภาพที่ยอมรับได้

2.4.4 การคำนวณหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1)

การหาประสิทธิภาพตามหลักการเรียนรู้ของ BLOOM ได้เสนอไว้ที่ 70% - 90% วิธีการหาประสิทธิภาพ โดยใช้สูตร E_1 / E_2

$$E_1 = \frac{\text{คะแนนเฉลี่ย}}{\text{คะแนนเต็ม}} \times 100$$

$$\text{คะแนนเฉลี่ย} = \frac{\text{คะแนนรวมของคะแนนเก็บระหว่างเรียน}}{\text{จำนวนนักเรียนที่ใช้ทดลอง}}$$

2.4.5 การคำนวณหาประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2)

$$E_2 = \frac{\text{คะแนนเฉลี่ย}}{\text{คะแนนเต็ม}} \times 100$$

$$\text{คะแนนเฉลี่ย} = \frac{\text{คะแนนรวมของคะแนนหลังเรียน}}{\text{จำนวนนักเรียนที่ใช้ทดลอง}}$$

2.4.6 การยอมรับประสิทธิภาพ

2.4.6.1 สูงกว่าเกณฑ์ คือ ตั้งเกณฑ์ E_1 / E_2 ไว้ แล้วได้ค่าประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เช่น ตั้งเกณฑ์มาตรฐานไว้ 90/90 แล้วคำนวณค่าประสิทธิภาพพบที่เรียนสำเร็จรูปได้ 95/95

2.4.6.2 เท่าเกณฑ์ คือ ตั้งเกณฑ์ E_1 / E_2 ไว้ แล้วได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับเกณฑ์ที่ตั้งไว้พอดี เช่น ตั้งเกณฑ์มาตรฐานไว้ 90/90 แล้วคำนวณค่าประสิทธิภาพพบที่เรียนสำเร็จรูปได้ 90/90

3. ต่ำกว่าเกณฑ์ คือ ตั้งเกณฑ์ E_1 / E_2 ไว้ แล้วได้ค่าประสิทธิภาพต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ไม่เกิน + 2.5 %

2.5 ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.)

เผชิญ กิจระการ (2546, น. 1-6) ได้เสนอแนวทางในการหาประสิทธิผลของแผนการเรียนรู้อ หรือสื่อที่สร้างขึ้น โดยให้พิจารณาจากพัฒนาการของนักเรียนจากก่อนเรียนและหลังเรียนว่ามีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้หรือไม่ หรือเพิ่มขึ้นเท่าใดซึ่งอาจพิจารณาได้จากการคำนวณค่า t-test แบบ Dependent Samples หรือหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index) มีรายละเอียด ดังนี้

2.5.1 การหาค่าพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นของผู้เรียนโดยอาศัยการหาค่า t-test (แบบ Dependent Samples) เป็นการพิจารณาว่านักเรียนมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้หรือไม่ โดยทำการทดสอบนักเรียนทุกคนก่อน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest) แล้วนำมาหาค่า t-test แบบ Dependent Samples หากมีนัยสำคัญทางสถิติ ก็ถือได้ว่า นักเรียนกลุ่มนั้นมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้

2.5.2 การหาพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นของนักเรียนโดยอาศัยการหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index) มีสูตรดังนี้

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{ผลรวมของคะแนนหลังเรียนทุกคน} - \text{ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน}}{(\text{จำนวนนักเรียน} \times \text{คะแนนเต็ม}) - \text{ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน}}$$

การหาค่า E.I เป็นการพิจารณาพัฒนาการในลักษณะที่ว่าเพิ่มขึ้นเท่าไร ไม่ได้ทดสอบว่าเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้หรือไม่ วิธีการอาจแปลงคะแนนให้อยู่ในรูปของร้อยละก็ได้ ดังนี้

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{ร้อยละของผลรวมของคะแนนหลังเรียน} - \text{ร้อยละของผลรวมของคะแนนก่อนเรียน}}$$

100 - ร้อยละของผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2.5.3 ข้อสังเกตบางประการที่เกี่ยวกับค่า E.I.

2.5.3.1 E.I. เป็นเรื่องของอัตราส่วนของผลต่าง จะมีค่าสูงสุดเป็น 1.00 ส่วนค่าต่ำสุดไม่สามารถกำหนดได้เพราะค่าต่ำกว่า -1.00 และถ้าเป็นค่าลบแสดงว่า ผลคะแนนสอบก่อนเรียนมากกว่าหลังเรียน ซึ่งหมายความว่าระบบการเรียนการสอนหรือสื่อที่สร้างขึ้นไม่มีคุณภาพ

2.5.3.2 การแปลผล E.I. ในตาราง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 4 ของงานวิจัย มักจะใช้ข้อความไม่เหมาะสม ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของ E.I. ผิดจากความเป็นจริง เช่น ค่า E.I. เท่ากับ 0.6240 ก็มักจะกล่าวว่า “ค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6340 ซึ่งแสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 62.40 ซึ่งในความเป็นจริงค่า E.I. เท่ากับ 0.6240 เพราะคิดเทียบจาก E.I. สูงสุดเป็น 1.00 ดังนั้น ถ้าคิดเทียบเป็นร้อยละ ก็คือ คิดเทียบจากค่าสูงสุดเป็น 100 E.I. จะมีค่าเป็น 62.40 จึงควรใช้

ข้อความว่า “ค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.6240 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น 0.6240 หรือคิดเป็นร้อยละ 62.40”

2.5.3.3 ถ้าค่าของ E_1/E_2 ของแผนการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และเมื่อหา E.I. ด้วยพบว่า มีพัฒนาการเพิ่มขึ้นถึงระดับหนึ่งที่ผู้วิจัยพอใจ หากคำนวณค่าความคงทนด้วยโดยใช้สูตร t-test แบบ Dependent Samples ก็ไม่ได้แปลว่าจะไม่มีนัยสำคัญ (เพราะผู้วิจัยคาดหวังว่าหากสื่อ หรือแผนการเรียนรู้มีคุณภาพ ผลการเรียนหลังสอนเมื่อผ่านไประยะหนึ่ง เช่น ผ่านไป 2 สัปดาห์ กับผลการเรียนจบจะต้องไม่แตกต่างกัน) ลักษณะเช่นนี้มักพบในงานวิจัยของนิสิตบ่อยๆ คือ แผนการเรียนรู้ หรือสื่อมีค่า E_1/E_2 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ค่า E.I. ก็สูง แต่ผลการทดสอบความคงทนมีนัยสำคัญทางสถิติ ปัญหานี้ น่าจะมาจากนักเรียนไม่ได้ตั้งใจหรือเบื่อหน่ายในการทำข้อสอบอย่างจริงจัง แม้ว่าผู้วิจัยจะมีความรู้สึกว่สื่อหรือแผนที่ใช้จะมีคุณภาพ ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่เรียนมาก หรือมีความตั้งใจจริงใจต่อบทเรียนมากเท่าไรก็ตาม

2.6 ความพึงพอใจ

ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับความพึงพอใจ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.6.1 ความหมายของความพึงพอใจ

กิติมา ปรีดีติลก (2552, น. 321) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ ชอบหรือพอใจที่มีต่อองค์ประกอบและสิ่งจูงใจในด้านต่าง ๆ ของงาน และผู้ปฏิบัติงานนั้นได้รับ การตอบสนองตามความต้องการของเขาได้

บุญมั่น ธนาศุภวัฒน์ (2557, น. 158) ความพึงพอใจในงานหมายถึง เจตคติทางบวกของบุคคลที่มีต่องาน หรือกิจกรรมที่เขาทำซึ่งเป็นผลให้บุคคลเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นที่จะทำงาน มีขวัญและกำลังใจในการทำงาน สิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน ซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จและเป็นไปตามเป้าหมายขององค์การ

พิน คงพูน (2549, น. 389) ได้กล่าวถึงความหมายของความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบ ยินดี เต็มใจ หรือเจตคติที่ดีของบุคคลที่มีต่องานที่เขาปฏิบัติ ความพึงพอใจเกิดจากการได้รับตอบสนองความต้องการทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

จากความหมายของความพึงพอใจที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด หรือเจตคติของบุคคลที่มีต่อการทำงานหรือการปฏิบัติกิจกรรมในเชิงบวก ดังนั้น ความพึงพอใจในการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้สึกพอใจ ชอบใจในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน และต้องดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ จนบรรลุผลสำเร็จ

2.6.2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ

ทฤษฎีและแรงจูงใจที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานของ Herzberg ได้ทำการศึกษา ค้นคว้าทฤษฎีที่เป็นมูลเหตุที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ เรียกว่า The Motivation Hygiene Theory ทฤษฎีนี้ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความ พึงพอใจในการทำงาน 2 ปัจจัย คือ

2.6.2.1 ปัจจัยกระตุ้น (Motivation Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับการงาน ซึ่งมีผล ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น ความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะ ของงานความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน

2.6.2.2 ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมใน การทำงานและมีหน้าที่ให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น เงินเดือน โอกาสที่จะก้าวหน้า ในอนาคต สถานะของอาชีพ สภาพการทำงาน เป็นต้น

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2556, น. 141-144) ได้กล่าวถึงการแบ่งความ ต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎีของ McClelland (David McClelland) ออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. ความต้องการสัมฤทธิ์ผล (Needs for Achievement) เป็นพฤติกรรมที่จะ กระทำการใด ๆ ให้เป็นผลสำเร็จดีเลิศมาตรฐาน เป็นแรงขับที่นำไปสู่ความเป็นเลิศ
2. ความต้องการสัมพันธ์ (Needs for Affiliation) เป็นความปรารถนาที่จะ สร้าง มิตรภาพและมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น
3. ความต้องการอำนาจ (Need for Power) เป็นความต้องการควบคุมผู้อื่น มีอิทธิพลต่อผู้อื่นและต้องการควบคุมผู้อื่น

มาสโลว์ ได้เสนอทฤษฎีลำดับขั้นของความ ต้องการโดยตั้งสมมติฐานไว้ว่า “มนุษย์เรามี ความต้องการอยู่เสมอไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองหรือพึงพอใจอย่างหนึ่งอย่าง ใด แล้ว ความต้องการสิ่งอื่น ๆ ก็จะตามมาอีกความต้องการของคนเราอาจเกิดขึ้นซ้ำซ้อนกัน ความต้องการ อย่างหนึ่งยังไม่หมด ความต้องการอีกอย่างหนึ่งอาจเกิดขึ้นได้” ความต้องการของมนุษย์มีลำดับขั้น ดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เน้นสิ่งจำเป็นในการดำเนินชีวิต ได้แก่ อาหาร อากาศ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยา รักษาโรค ความต้องการทางเพศ

2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) ความมั่นคงในชีวิตทั้งที่เป็นอยู่ปัจจุบันและอนาคต ความเจริญก้าวหน้า อบอุ่นใจ

3. ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญต่อการเกิดพฤติกรรม ต้องการให้สังคมยอมรับตนเข้าเป็นสมาชิก ต้องการความเป็นมิตร ความรักจากเพื่อนร่วมงาน

4. ความต้องการมีฐานะ (Esteem Needs) ความอยากมีชื่อเสียง การยกย่องจากสังคม อยากมีอิสรภาพ

5. ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Self-Actualization Needs) เป็นความต้องการในระดับสูง ต้องการความสำเร็จทุกอย่างในชีวิต

จากแนวคิดดังกล่าว ครูผู้สอนที่ต้องการให้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บรรลุผลสำเร็จ จึงต้องคำนึงถึงการจัดบรรยากาศและสถานการณ์รวมทั้งสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียน เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของผู้เรียน ให้มีแรงจูงใจในการทำกิจกรรมจนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เมื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลตอบแทนภายในหรือรางวัลภายใน เป็นผลด้านความรู้สึกของผู้เรียนที่เกิดแก่ตัวผู้เรียนเอง เช่น ความรู้สึกต่อความสำเร็จที่เกิดขึ้นเมื่อสามารถเอาชนะความยุ่งยากต่าง ๆ และสามารถดำเนินงานภายใต้ความ ยุ่งยากทั้งหลายได้สำเร็จทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความมั่นใจ ตลอดจนได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ส่วนผลตอบแทนภายนอก เป็นรางวัลที่ผู้อื่นจัดหาให้มากกว่าที่ตนเองให้ตนเอง เช่น การได้รับคำยกย่องชมเชยจากครูผู้สอน พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือแม้แต่การได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่น่าพอใจ

สรุปได้ว่าความพึงพอใจในการเรียนและผลการเรียนจะมีความสัมพันธ์กันทางบวก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติทำให้ผู้เรียนได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดความสมบูรณ์ของชีวิตมากน้อยเพียงใด นั่นคือ สิ่งที่ครูผู้สอนจะคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ในการเสริมสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

2.7 บริบทของโรงเรียนเทศบาลสวนสนุก

2.7.1 สภาพทั่วไปโรงเรียนเทศบาลสวนสนุก

โรงเรียนเทศบาลสวนสนุกเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ตั้งอยู่เลขที่ 70 ถนนกลางเมือง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น รหัสไปรษณีย์ 40000 โทรศัพท์ 043-221823 สังกัด สำนักการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เปิดสอนตั้งแต่วัย ระดับปฐมวัย ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 80 ห้องเรียน โรงเรียนมีเนื้อที่ 5 ไร่ 2 งาน

เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล-ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีอาคาร 7 หลัง จำนวนนักเรียน 3,250 คน จำนวนห้อง 80 ห้องเรียน มีครู 123 คน พนักงานจ้าง (ปฏิบัติหน้าที่สอน) 27 คน ครูต่างชาติ (ปฏิบัติหน้าที่การสอน) 18 คน และพนักงานจ้าง/ลูกจ้าง (สนับสนุนการสอน) 5 คน

วิสัยทัศน์โรงเรียน มาตราฐาน ประสาน สามัคคี เก่ง ดี มีสุข เดิมตั้งอยู่ที่ตลาดสด บางลำพู หน้าโรงเรียนกัลยาณวัตรปัจจุบัน ต่อมาได้ย้ายมาเดิมเป็น บขส. เก่า จำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทุกปี เป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงทางด้านวิชาการเป็นอันดับ 1 ของเทศบาลนครขอนแก่น จึงทำให้ผู้ปกครองได้นำบุตรหลานมาเข้าเรียนอย่างมาก ทำให้บริบทของโรงเรียนมีสภาพแออัด เสียงดัง นักเรียนแต่ละห้องมีจำนวนมากห้องละ 40 – 50 คน

โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลกยึดมั่นในการปกครองตามระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความรู้ และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

2.7.2 นโยบายของโรงเรียนเทศบาลสวนสนุก

2.7.2.1 ปลูกฝังให้นักเรียนเป็นผู้มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม สามารถทำงาน และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมไทยได้อย่างภาคภูมิใจ

2.7.2.2 สร้างเสริมพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่มประสบการณ์ให้มีประสิทธิภาพ

2.7.2.3 ส่งเสริมสนับสนุนให้รู้คุณค่าและร่วมกันรักษาวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย มีความภูมิใจในความเป็นไทย และเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

2.7.2.4 พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร ความคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

2.7.2.5 พัฒนาสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัยและรักการออกกำลังกาย

2.7.2.6 ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม อยู่ร่วมกันด้วยความรัก ความสามัคคี โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนร่วม

2.7.2.7 ประสานความสัมพันธ์กับชุมชน โดยมีเครือข่ายผู้ปกครองร่วมพัฒนาช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2.7.3 ความพร้อมและข้อจำกัดของโรงเรียน

โรงเรียนตั้งอยู่ในตัวเมืองบนถนนสายสำคัญของจังหวัดขอนแก่น และอยู่ใกล้แหล่งเรียนรู้ (บึงแก่นนคร โสภณมั่ง และวัดขนาดใหญ่หลายแห่ง) มีภูมิทัศน์ร่มรื่นสวยงามสามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ได้ มีอาคารเรียนและอาคารประกอบที่เหมาะสม มีห้องสมุดที่ทันสมัย บริการสืบค้นด้วยระบบอินเทอร์เน็ต มีห้องปฏิบัติการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการบริหารจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจ เน้นการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม มีผู้บริหารที่มีความทันสมัยและมีวิสัยทัศน์ มีแผนงานส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรภายในโรงเรียน บุคลากรภายในโรงเรียนมีความตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบ มีความรู้ ความสามารถ และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการจัดระบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีหลักสูตรสถานศึกษา มีการบริการอาหารกลางวันสำหรับบุคลากรและนักเรียน มีรถบัสขนาดใหญ่ขนานักเรียนออกเรียนรู้นอกห้องเรียนทุกสายชั้น

2.7.4 สภาพชุมชน

2.7.4.1 สภาพชุมชนรอบบริเวณโรงเรียนมีลักษณะเป็นชุมชนเมือง มีประชากรประมาณ 32,000 คน บริเวณใกล้เคียงโดยรอบโรงเรียน ได้แก่ห้างสรรพสินค้า สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดขอนแก่น อาชีพหลักของชุมชน คือ ค้าขาย,รับจ้าง ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ประเพณี/ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป คือ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีทำบุญเข้าพรรษา-ออกพรรษา ประเพณีผูกเสี่ยว งานเทศกาลไหมและงานกาชาดขอนแก่น

2.7.4.2 ผู้ปกครองส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพหลัก คือ รับราชการ ค้าขาย ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ฐานะทางเศรษฐกิจ/รายได้เฉลี่ยต่อครอบครัว ต่อปี 160,000 บาท

2.7.5 โอกาสและข้อจำกัดของโรงเรียน

2.7.5.1 สถานศึกษาตั้งในแหล่งชุมชน มีการคมนาคมที่สะดวก

2.7.5.2 หน่วยงานต้นสังกัด คือ เทศบาลนครขอนแก่น ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ และการกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาอย่างดี

2.7.5.3 ได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการสถานศึกษา มูลนิธิ สมาคมและภาคเอกชน ให้การช่วยเหลือในด้านการจัดกิจกรรม และได้รับความร่วมมือจากวิทยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.7.5.4 ชุมชนร่วมกันสืบสานวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และร่วมสืบทอดประเพณี

2.7.5.5 มีแหล่งเรียนรู้ทางด้านศาสนาครบ 3 ศาสนา

2.7.5.6 ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีทำให้สามารถแสวงหาความรู้ได้อย่าง หลากหลาย

2.7.5.7 การใช้เทคโนโลยีของนักเรียนส่งผลต่อการเรียนรู้

2.7.5.8 ชุมชนมีสถานที่ประกอบการรองรับการฝึกงานเพื่อการประกอบอาชีพ

2.7.5.9 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เปิดโอกาสให้โรงเรียนสามารถ จัดการเรียนการสอนเพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่นมากขึ้น

2.7.5.10 มีการกระจายอำนาจทางการศึกษา ทำให้ครู ผู้ปกครอง ชุมชน นักการเมือง ให้ความสำคัญต่อการจัดการและพัฒนาศึกษามากขึ้น

2.7.6 อุปสรรค

2.7.6.1 ชุมชนมีแหล่งอบายมุขซึ่งเป็นแบบอย่างที่ไม่เหมาะสม

2.7.6.2 สภาพครอบครัวที่แตกแยกและครอบครัวที่มุ่งแต่ประกอบอาชีพทำให้เด็กขาด ความอบอุ่น ขาดการดูแลเอาใจใส่

2.7.6.3 ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้ปฏิสัมพันธ์ภายในครอบครัวลดลง

2.7.6.4 นักเรียนยึดติดกับอุปกรณ์เทคโนโลยีมากเกินไป

2.7.6.5 สภาพเศรษฐกิจของชุมชนค่อนข้างต่ำ ผู้ปกครองว่างงานและมีรายได้น้อย จึง ไม่สามารถส่งเสริมสนับสนุนบุตรหลานได้เต็มที่

2.7.6.6 ภาวะเศรษฐกิจส่งผลต่อการให้การสนับสนุนจากองค์กร ชุมชนและเอกชน ลดลง

2.7.6.7 ประชากรและผู้ปกครองบางส่วนขาดความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

2.8.1 งานวิจัยในประเทศ

กชกร เทศถนยา (2557, น. 45) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบทักษะการปฏิบัติทำรำนานาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนและการสอนแบบปกติ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ กรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายจากห้องเรียนที่มีทักษะการปฏิบัติทำอยู่ในระดับต่ำ โดยชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 /5 เป็นกลุ่มทดลอง และ 2/5 และเป็นกลุ่มควบคุม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน จำนวน 6 คาบ 2) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนปกติ จำนวน 6 คาบ และ 3) แบบประเมินทักษะการปฏิบัติทำรำนานาฏศิลป์ วิเคราะห์ข้อมูลโดย การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติทำรำนานาฏศิลป์ของนักเรียนภายหลังที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนและนักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวการสอนปกติโดยการหาค่าเฉลี่ยและคิดเป็นร้อยละ ผลการวิจัยพบว่าจากผลของการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน มีคะแนนทักษะทำรำนานาฏศิลป์ภายหลังทดลองเฉลี่ย 10.75 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 89.6 ส่วนนักเรียนควบคุมที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนปกติ มีคะแนนทักษะทำรำนานาฏศิลป์ภายหลังทดลองเฉลี่ย 8.40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 70.0 แสดงว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนทำให้นักเรียนมีทักษะการปฏิบัติทำรำนานาฏศิลป์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวการสอนปกติ โดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าร้อยละ 19.6

กัญญาวีร์ เปี่ยมสีทอง (2557, น. 103) ได้ศึกษาการ พัฒนาผลสัมฤทธิ์และทักษะการปฏิบัติทำรำเพลงพ็อนเงี้ยวโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มร่วมมือ (Cooperative Learning) ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/8 จำนวน 26 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การแสดงนาฏศิลป์ ทำรำพ็อนเงี้ยวโดยกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มร่วมมือ 2) แบบทดสอบวัด

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ 3) แบบประเมินภาคปฏิบัติทำรำ ฟ้อนเงี้ยว เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดย 1) การหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ของคะแนน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ แล้วนำมา เปรียบเทียบความก้าวหน้า 2) การหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ของคะแนนทักษะการปฏิบัติทำรำ ฟ้อนเงี้ยว ภายหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ แล้วนำมาเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ว่าภายหลัง ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มร่วมมือ นักเรียนมีคะแนนอย่างน้อยร้อยละ 80 จากคะแนน เต็ม ผลวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนภายหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (Cooperative Learning) สูงกว่าก่อนเรียน โดยรวมก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 48.46 หลังเรียนมี คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 89.81 และมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 41.35 2.ความสามารถในการ รำ ฟ้อนเงี้ยว เมื่อแยกพิจารณารายด้าน นักเรียนมีคะแนนด้านการเตรียมความพร้อม เฉลี่ยร้อยละ 95.38 ด้านความถูกต้องของท่ารำเฉลี่ยร้อยละ 89.23 ด้านความพร้อมเพียงเฉลี่ยร้อยละ 89.23 ด้านการแก้ปัญหา ร้อยละ 93.85 ซึ่งคะแนนโดยรวมคิดเป็น ร้อยละ 91.92 แสดงว่านักเรียนมีความ สามารถในการรำ ฟ้อนเงี้ยวสูงขึ้นภายหลังการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มร่วมมือ (Cooperative Learning) สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

กรลักษณ์ สาลีผลิน (2550, น. 86-106) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความรู้และทักษะ ปฏิบัติ เรื่อง เพลงอีแซว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาล 3 วัดไชนารส สังกัด เทศบาลเมืองสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 รวมทั้งสิ้น 72 คน จำนวน ห้องเรียน 2 ห้อง ผลการวิจัยพบว่า ความรู้เรื่องเพลงอีแซว ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการ จัดการเรียนรู้แบบ บูรณาการ มีความแตกต่างกับกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ แบบปกติอย่าง มีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 โดยที่กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ มีค่าเฉลี่ย สูงกว่าค่าเฉลี่ย ของกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ทักษะปฏิบัติ เรื่อง เพลงอีแซว ของนักเรียนกลุ่ม ทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ มีความแตกต่างกับกลุ่มควบคุมที่ได้รับ การเรียนรู้ แบบบูรณาการ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

นัญช ชวนใช้ (2557, น. 114) ได้ศึกษาความสามารถในการปฏิบัติภาษาท่าและนาฏย ศัพท์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้สื่อวีดิทัศน์ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน จำนวน 55 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ภาษา ท่าและนาฏยศัพท์ โดยใช้สื่อวีดิทัศน์ 12 คาบ 2) สื่อวีดิทัศน์ประกอบการสอน เรื่อง ภาษาท่าและ

นาฏยศัพท์ จำนวน 6 ชุด ชุดละ 10 นาที 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ภาษาท่า และนาฏยศัพท์ แบบปรนัยแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ 4) แบบสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมนาฏศิลป์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 3 ตอน 60 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดย หาค่าเฉลี่ย และร้อยละ ของคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคะแนนจากแบบสังเกตการปฏิบัติกิจกรรม นาฏศิลป์ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยสื่อวีดิทัศน์ประกอบการสอน แล้วนำมาเปรียบเทียบ ความก้าวหน้า ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อวีดิทัศน์ประกอบการสอนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน โดยก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 6.90 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 23.00 และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 25.27 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 84.23 2) นักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติภาษาท่าและนาฏยศัพท์หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อวีดิทัศน์ ประกอบการสอนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน โดยก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 18.27 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 38.06 และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 41.83 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 87.14

พิมพิลาภรณ์ วัลคำ (2553, น. 100-103) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สาระ นาฏศิลป์ เรื่อง เชื้อสานกระดัง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเชียงเพ็ง ตามแนวคิดของ เดวีส์ ความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ในเรื่อง ความรู้ ความเข้าใจ เรื่อง เชื้อสานกระดัง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามแนวคิดของเดวีส์ 2) เพื่อพัฒนาความสามารถด้านทักษะปฏิบัติสาระนาฏศิลป์ เรื่อง เชื้อสานกระดัง ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 ตามแนวคิด ของเดวีส์ 3) เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมตามแนวคิดของเดวีส์ เรื่อง เชื้อสาน กระดัง ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเชียงเพ็ง กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปี ที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการ ศึกษา 2552 โรงเรียนบ้านเชียงเพ็ง จำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้สาระ นาฏศิลป์ เรื่อง เชื้อสานกระดัง โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้น ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของ เดวีส์ จำนวน 6 แผน ใช้เวลา 12 ชั่วโมง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางกรเรียน สาระนาฏศิลป์ เรื่อง เชื้อสานกระดัง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นแบบปรนัยชนิด เลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ แบบประเมินความสามารถด้านทักษะปฏิบัติสาระนาฏศิลป์ เรื่อง เชื้อสานกระดัง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามแนวคิดของเดวีส์ เครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผล การปฏิบัติการสอน มีดังนี้ 1) แบบสังเกต พฤติกรรมการสอนของครู 2) แบบสังเกตพฤติกรรมการ เรียนของนักเรียน 3) แบบบันทึกประจำวัน ของนักเรียน 4) แบบสัมภาษณ์นักเรียน เป็นการศึกษา ค้นคว้าเชิงปฏิบัติการ ผลปรากฏว่า ด้านความรู้ ความเข้าใจนักเรียนมีผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านความรู้ความเข้าใจ เรื่อง เชื้อสานกระดัง เพิ่ม มากขึ้น โดยมีคะแนนร้อยละ 84.60 และมีคะแนน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ร้อยละ 88.75 ด้าน

ความสามารถปฏิบัติทักษะสาระนาฏศิลป์ เรื่อง เชิงसान กระดัง นักเรียนมีคะแนนความสามารถด้านการปฏิบัติทักษะ ทำรำเชิงसानกระดัง ดียิ่งขึ้น โดยมี คะแนนความสามารถด้านการปฏิบัติทักษะเท่ากับร้อยละ 91.67 ด้านผลการจัดกิจกรรมตามแนวคิด ของเดวิส ทำให้นักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้น ในกิจกรรมการเรียนรู้สามารถปฏิบัติตามลำดับ ขั้นตอนของทักษะได้ดีและเชื่อมโยงทักษะย่อยรวมเป็นองค์ความรู้ โดยการรวบรวมข้อมูลจากแบบ สังเกตพฤติกรรมการสอนของครู แบบ สังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน แบบบันทึกประจำวัน แบบสัมภาษณ์นักเรียน ส่งผลให้นักเรียน มีพัฒนาการด้านทักษะปฏิบัติ ดีขึ้น

สุภาพ ไพรเวทย์ (2554, น. 53-62) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตาม แนวคิดของเดวิส สาระนาฏศิลป์ เรื่อง เชิงชัยภูมิบ้านพี่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยมีความมุ่งหมาย เพื่อ 1) เพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของเดวิส สาระนาฏศิลป์ เรื่อง เชิงชัยภูมิบ้านพี่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของเดวิส สาระนาฏศิลป์ เรื่อง เชิงชัยภูมิบ้านพี่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 3) เพื่อเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของเดวิส สาระนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 4) เพื่อศึกษาทักษะการรำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของเดวิส กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/8 โรงเรียนอนุบาลชัยภูมิ จำนวน 40 คน เครื่องมือได้แก่ แผนการ จัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของเดวิส จำนวน 6 แผน ๆ ละ 2 ชั่วโมง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 40 ข้อ แบบวัดทักษะการปฏิบัติเชิงชัยภูมิบ้านพี่ จำนวน 1 ชุด ผลปรากฏว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของเดวิส สาระนาฏศิลป์ เรื่อง เชิงชัยภูมิบ้านพี่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ 85.13/52.30 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของเดวิส สาระนาฏศิลป์ เรื่อง เชิงชัยภูมิบ้านพี่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 0.6701 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 67.01 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดของเดวิส เรื่อง เชิงชัยภูมิบ้านพี่ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดของเดวิส เรื่อง เชิงชัยภูมิบ้านพี่ สามารถปฏิบัติทักษะการรำเพลงเชิงชัยภูมิบ้านพี่ ผ่านเกณฑ์ทุกคน

ปาริชาติ ตาสว่าง (2554, น. 88-97) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตาม แนวคิดของ เดวิส กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์) เรื่อง เชิงนั่งข้าวเหนียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

โดยมีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิด ของเดวิส กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์) เรื่อง เซิ้งข้าวเหนียว ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่ม สาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์) เรื่อง เซิ้งข้าวเหนียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 3) เพื่อศึกษา ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เซิ้งข้าวเหนียว กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนยี่งวดพิทยานุกูล สำนักงานเขต พื้นที่มัธยมศึกษา เขต 20 จำนวน 23 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 9 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ ผลปรากฏว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของ เดวิส กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์) เรื่อง เซิ้งข้าวเหนียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.51/81.43 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด ของเดวิส กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์) เรื่อง เซิ้งข้าวเหนียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเท่ากับ 0.7023 แสดงว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 70.23 มีความพึงพอใจต่อการ เรียนตามแผนการเรียนรู้ เรื่อง เซิ้งข้าวเหนียว โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

2.8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Drewe (1996), Stison (1988) ได้ศึกษาการเต้นรำอย่างสร้างสรรค์และความรู้ความเข้าใจต่อการศึกษานแนวคิดการแสดงออกทางกายภาพของเด็ก 3 กลุ่ม จำนวน 35 คน ที่มีอยู่ระหว่าง 6 - 7 ปี ซึ่งถูกคัดเลือกจากนักเรียนสอนบัลเลย์และโรงเรียนของรัฐถูกบริหารจัดการด้วยแบบทดสอบการพัฒนาทักษะกลไกของกรอส การคิดเชิงสร้างสรรค์ในการกระทำ และการเคลื่อนไหวของทอร์เรนซ์และข้อมูลการทดลองแสดงให้เห็นความไม่แตกต่างระหว่างกลุ่มทักษะ กลไก และกลุ่มการเคลื่อนไหวอย่างสร้างสรรค์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบข้ออ้างนี้จากประสบการณ์หรือการทดลองมากกว่าทฤษฎีมันเป็นการสร้างสมมติฐานที่ว่าเด็กที่มี Creative Dance เป็นพื้นฐานควรมีประสิทธิภาพในการแสดงออกได้ดีกว่าเด็กที่เต้นบัลเลย์หรือเด็กที่ไม่มีทักษะการเต้นรำเป็นพื้นฐาน ซึ่งรวมไปถึงแนวคิดการแสดงออกทางกายภาพด้วย เด็กจำนวน 3 กลุ่ม(N = 35) อายุระหว่าง 6-7 ปี ซึ่งถูกคัดเลือกจาก Creative Dance, บัลเลย์ และโรงเรียนของรัฐถูกบริหารจัดการด้วยแบบทดสอบการพัฒนาทักษะกลไกของกรอส (Test of Gross MotorDevelopment, TGMD) (Ulrich, 1985) การคิดเชิงสร้างสรรค์ในการกระทำและการเคลื่อนไหวของทอร์เรนซ์ (Torrance's Thinking Creatively in Action and

Movement, TCAM) (Torrance,1981) และข้อมูลการทดลองการแสดงออกทางกายภาพของแนวคิดที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมผลของ TGMD และ TCAM แสดงให้เห็นความไม่แตกต่างระหว่างกลุ่มทักษะกลไกและกลุ่มการเคลื่อนไหวอย่างสร้างสรรค์ ข้อมูลการทดลองแสดงให้เห็นความไม่แตกต่างอย่างมีนัยระหว่างกลุ่ม ซึ่งชี้ชัดว่า Creative Dance ไม่ส่งผลต่อการเพิ่มของแนวคิดด้านการแสดงออกทางกายภาพของเด็ก

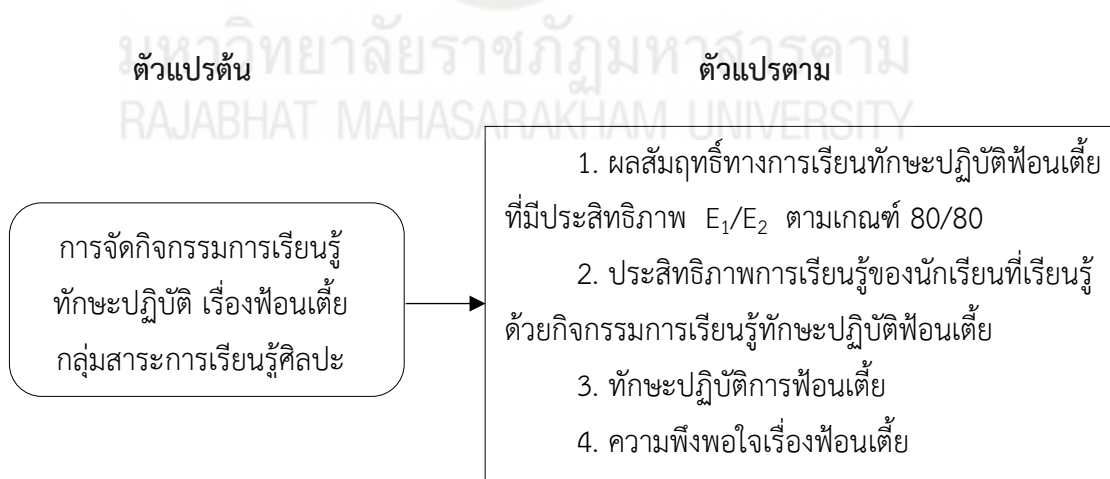
Joohe (2004, p. 1295-A) ได้พัฒนาหลักสูตรดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของนักเรียนประเทศเกาหลีใต้ จุดประสงค์ของการวิจัยเพื่อพัฒนาและประเมินหลักสูตรดนตรี สำหรับเด็กปฐมวัยของนักเรียนประเทศเกาหลีใต้ การพัฒนาหลักสูตรดนตรีแบบออดี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการประกอบด้วยแผนการเรียนรู้สำหรับปีการศึกษา 2 ปี เด็กอายุ 5 ปีที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์ด้านการเรียนการสอนหลักสูตรดนตรีมาก่อน กลุ่มทดลองที่ 1 มีประสบการณ์ด้านการเรียนหลักสูตรดนตรีแบบออดี้มาแล้ว 1 ปี กลุ่มที่ 2 มีประสบการณ์ด้านการเรียนหลักสูตรดนตรีแบบออดี้มาแล้ว 2 ปี กลุ่มควบคุมที่ 1 และ 2 ไม่มีประสบการณ์ด้านการเรียนหลักสูตรดนตรีแบบออดี้มาก่อน ผลการวิจัยกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่มมีประสิทธิภาพเรื่องเสียงไม่แตกต่างกันความสามารถด้านจังหวะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลักสูตรดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของนักเรียนประเทศเกาหลีใต้สามารถเพิ่มสมรรถนะแก่ผู้เรียนได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารโรงเรียนแสดงว่าหลักสูตรดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยมีคุณค่าอย่างมากในการสอนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยเฉพาะกลุ่มทดลอง แสดงให้เห็นว่าดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยควรได้รับการปรับปรุงให้เหมาะสมกับวัยของเด็กเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

Tanner and Landon (2009, pp. 51-56) ได้สร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเกี่ยวกับการออกเสียง หยุด เสียงเน้นหนัก ทำนองเสียงและความเข้าใจโดยรวมในการออกเสียง กับผู้เรียนใช้เวลา 13 สัปดาห์ 11 สัปดาห์สำหรับการเรียนโดยการใช้คอมพิวเตอร์ด้วยตัวเอง และสองสัปดาห์สำหรับการเก็บข้อมูล ใช้รูปแบบการทดลองแบบก่อนเรียน-หลังเรียน โดยแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ผลวิจัยปรากฏว่า การทดสอบทางสถิติการทดลองครั้งนี้มีผลดีต่อการรับรู้เรื่องของผู้เรียนเรื่องการออกเสียงหยุด เสียงเน้นหนัก ทำนองเสียง และความเข้าใจโดยรวมในการออกเสียงมากขึ้น แม้ว่าจะมีเวลาจำกัด และฝึกในสภาพแวดล้อมที่ตนเองเป็นผู้ควบคุม ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้กับการสอนการขับร้องเพลงได้ และพัฒนาให้ยั่งยืนต่อไป

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ เรื่องฟ้อนเตี้ย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบทักษะ ปฏิบัติเป็นการเน้นให้ผู้เรียนมีความตั้งใจและเน้นการฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความชำนาญ และภาคภูมิใจ ในผลงานตนเอง ซึ่งเป็นไปตามหลักการและทฤษฎีของเดวีส์ที่ว่า ทักษะส่วนใหญ่จะประกอบด้วย ทักษะย่อยๆ จำนวนมาก การฝึกให้ผู้เรียนสามารถทำทักษะย่อย ๆ เหล่านั้นได้ก่อน แล้วค่อยเชื่อมโยง เป็นทักษะใหญ่ จะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จได้ดีและรวดเร็วขึ้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นทักษะการปฏิบัติ จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนจะต้องบริหารจัดการกับเวลาในแต่ละครั้งให้มีความ เหมาะสมกับเนื้อหา ใช้หลักการความยืดหยุ่นตามความยากง่ายของเนื้อหา ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะช่วย ให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนบรรลุตามเป้าหมาย และสามารถนำไปพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน อย่างเต็มศักยภาพมากยิ่งขึ้น

2.9 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ไว้ดังนี้

ภาพที่ 2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเตี้ย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย

3.1.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 120 คน โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก สังกัดสำนักงานการศึกษาเทศบาลนครขอนแก่น จำนวน 3 ห้อง

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 จำนวน 40 คน โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก สังกัดสำนักงานการศึกษาเทศบาลนครขอนแก่น จำนวน 1 ห้อง ได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม เพราะเป็นนักเรียนที่เรียนกลุ่มสาระศิลปะในภาคเรียนนี้

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 4 ชนิด ดังนี้

3.2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเดี่ยว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 12 แผน รวมเวลา 12 ชั่วโมง

3.2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ฟ้อนเดี่ยว แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

3.2.3 แบบประเมินทักษะปฏิบัติทำฟ้อนเดี่ยว เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า

3.2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเดี่ยว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3.3 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย

3.3.1 ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.3.1.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ เรื่อง ฟ้อนเดี่ยว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 12 แผน รวมเวลา 12 ชั่วโมง โดยได้ศึกษา และการเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และ ตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ เกี่ยวกับ หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เวลาเรียน เนื้อหา การวัดผลประเมินผล มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง

2) ศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสือ งานวิจัยเกี่ยวกับหลักการ ทฤษฎี และ เทคนิค การเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ เรื่องฟ้อนเดี่ยว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3.3.1.2 วิเคราะห์หลักสูตรและศึกษาเนื้อหาที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในการวิจัยแล้ว การวิเคราะห์เป็นหน่วยย่อย ๆ เพื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฟ้อนเดี่ยว จำนวน 12 แผน รวมจำนวน 12 ชั่วโมง ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1

แผนการจัดการเรียนรู้

แผนที่	ชื่อแผน	เวลา (ชั่วโมง)
1	การฟ้อนเตี้ย และเพลงฟ้อนเตี้ย	1
2	ทำรำนากุยศัพท์ ฟ้อนตืบท/ฟ้อนอิสระ/ฟ้อนเกี่ยว ประกอบการแสดง ฟ้อนเตี้ย	1
3	ฝึกปฏิบัติทำรำฟ้อนเตี้ย ทำรำที่ 1-5 ประกอบขับร้องเพลงฟ้อนเตี้ย	1
4	ฝึกปฏิบัติทำรำฟ้อนเตี้ย ทำรำที่ 6-10 ประกอบขับร้องเพลงฟ้อนเตี้ย	1
5	ฝึกปฏิบัติทำรำฟ้อนเตี้ย ทำรำที่ 11-15 ประกอบขับร้องเพลงฟ้อนเตี้ย	1

(ต่อ)

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

แผนที่	ชื่อแผน	เวลา (ชั่วโมง)
6	ฝึกทบทวนปฏิบัติทำรำฟ้อนเตี้ย ทำรำที่ 11-15 ประกอบขับร้องเพลง ฟ้อนเตี้ย	1
7	ฝึกปฏิบัติทำรำฟ้อนเตี้ย ทำรำที่ 16-23 ประกอบขับร้องเพลงฟ้อนเตี้ย	1
8	ฝึกทบทวนปฏิบัติการฟ้อนเตี้ย ทำรำที่ 1-23 ประกอบขับร้องเพลงฟ้อนเตี้ย	1
9	ฝึกปฏิบัติการฟ้อนเตี้ย ทำรำที่ 1-23 ประกอบขับร้องเพลงฟ้อนเตี้ย	1
10	ฝึกปฏิบัติการฟ้อนเตี้ย ทำรำที่ 1-23 ประกอบขับร้องเพลงฟ้อนเตี้ย	1
11	ฝึกปฏิบัติการฟ้อนเตี้ย ทำรำที่ 1-23 ประกอบขับร้องเพลงฟ้อนเตี้ย	1
12	ทดสอบทักษะการปฏิบัติฟ้อนเตี้ย ประกอบการขับร้องเพลงฟ้อนเตี้ย	1
รวม		12

3.3.1.3 กำหนดรูปแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยหัวข้อสำคัญ ดังนี้

- 1) ความคิดรวบยอด
- 2) การวัดผลการเรียนรู้
- 3) สารการเรียนรู้

3.3.1.4 กิจกรรมการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติการพ่อนเตี้ย มี 3 ขั้นตอน ดังนี้
 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียน
 ชี้นสอน ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติเรื่อง การพ่อนเตี้ย กลุ่ม
 สาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ตามแนวคิดของ เดวิส Davies, I.K.'s
 study

- 1) ชี้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ
- 2) ชี้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย
- 3) ชี้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อยโดยไม่มีการสาธิต
- 4) ชี้นให้เทคนิควิธีการ
- 5) ชี้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อยๆ

ขั้นสรุป ครูกับนักเรียนร่วมกันสรุปการปฏิบัติทักษะ

- 6) สื่อการเรียนการสอน
- 7) การวัดผลและประเมินผล
- 8) กิจกรรมเสนอแนะ
- 9) ชี้นเสนอแนะของผู้บริหาร

10) บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

3.3.1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ตามพัฒนาทักษะปฏิบัติ เรื่อง พ่อนเตี้ย กลุ่มสาระ
 การเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งมี 5 ขั้นตอน จำนวน 12 แผน (12 ชั่วโมง)
 เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง และประเมินความเหมาะสม ประกอบด้วย
 สาระ สำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ทักษะปฏิบัติเรื่องพ่อนเตี้ย กลุ่มสาระการ
 เรียนรู้ ศิลปะ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 สื่อการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล ซึ่ง
 ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

- 1) ผศ.ดร.ปัทมาวดี ชาญสุวรรณ ศศ.ด. (สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์) ตำแหน่ง
 อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านงานวิจัย
- 2) ผศ.ดร.อุรารมณั์ จันทมาลา ศศ.ด. (สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์) ตำแหน่ง
 อาจารย์ ประจำภาควิชาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านแผนการจัดการ
 เรียนรู้

3) นางสาวนภธร อัครธรรสกุล กศ.ม. (สาขาหลักสูตรและการสอน) ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนขามแก่นนคร สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาขอนแก่น เขต 25 ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร

4) นายสิทธิรัตน์ ภูแก้ว ศศ.ม. (นาฏศิลป์ไทย) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตำแหน่งหัวหน้าภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร

5) นางหทัยรัตน์ คันธภูมิ ศษ.ม. (ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตำแหน่งครูวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก เทศบาลนครขอนแก่น ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการวัดและประเมินผล

3.3.1.6 นำผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินในแต่ละด้านมา วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเพื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมิน โดยใช้เกณฑ์การประเมิน 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545, น.45) ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

3 คะแนน หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

1 คะแนน หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

นำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย เพื่อเปรียบเทียบกับ เกณฑ์การประเมิน กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ระดับความคิดเห็น

4.51 – 5.00 เหมาะสมมากที่สุด

3.51 – 4.50 เหมาะสมมาก

2.51 – 3.50 เหมาะสมปานกลาง

1.51 – 2.50 เหมาะสมน้อย

1.00 – 1.50 เหมาะสมน้อยที่สุด

3.3.1.7 นำแผนการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว จัดพิมพ์เป็นฉบับจริงแล้ว นำไปทดลองกับกลุ่มเป้าหมายการวิจัย

3.3.2 การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ได้ดำเนินการสร้างตามลำดับ ดังนี้

3.3.2.1 ศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เอกสารความรู้เกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบ

3.3.2.2 วิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์) ความคิดรวบยอดและผลการเรียนรู้

3.3.2.3 วิเคราะห์จำนวนข้อสอบที่ต้องการสร้างจากผลการเรียนรู้โดยวิเคราะห์ จำนวนข้อสอบที่ต้องการสร้างและจำนวนข้อสอบที่ต้องการจริงตามผลการเรียนรู้

ตารางที่ 3.2

การสร้างและวิเคราะห์ข้อสอบ

จุดประสงค์การเรียนรู้	พฤติกรรมกรเรียน				จำนวน
	ความรู้ ความจำ	ความ เข้าใจ	การ นำไปใช้	วิเคราะห์/ สังเคราะห์/ ประเมินค่า	
1. บอกที่มาของการแสดงฟ้อนเดี่ยว	✓	✓			5
2. ชับร้องเพลงฟ้อนเดี่ยว ชุด “อ่อน บ่าวให้ฮู้เพียร ฮักเฮียน นาฏศิลป์” ตามทำนองกลอนลำ ต้นแบบที่กำหนดให้ได้			✓		2

(ต่อ)

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

จุดประสงค์การเรียนรู้	พฤติกรรมกรเรียน				จำนวน
	ความรู้ ความจำ	ความ เข้าใจ	การ นำไปใช้	วิเคราะห์/ สังเคราะห์/ ประเมินค่า	

3. บอกความหมายของท่านาฏยศัพท์				
พ็อนตีบท พ็อนเกี้ยว พ็อนนิสระ				
ที่ใช้สำหรับการแสดงพ็อนเตี้ย		✓	✓	3
ชุด “อ้อนบ่าวให้เพียร ฮักเฮียน				
นาฏศิลป์” ที่กำหนดให้ได้				
4. ปฏิบัติทำรำพ็อนเตี้ย ชุด “อ้อน				
บ่าวให้ฮักเพียร ฮักเฮียน	✓	✓	✓	✓
นาฏศิลป์” ประกอบกับเนื้อ				10
เพลงพ็อนเตี้ยได้ถูกต้อง และ				
สวยงามสร้างสรรค์				

3.3.2.4 วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างผลการเรียนรู้กับข้อสอบรายข้อแล้ว จำนวน 20 ข้อ เสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมพิจารณา ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00

3.3.2.5 นำแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจำนวน 20 ข้อ แล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก สำนักงานการศึกษาเทศบาลนครขอนแก่น จำนวน 40 คน

3.3.2.6 นำผลมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้วิธีการของ Brennan แล้วตัดข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนก (B) ตั้งแต่ 0.45 ถึง 0.85 เอาไว้จำนวน 20 ข้อ

3.3.2.7 นำข้อสอบทั้ง 20 ข้อ มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยใช้สูตรของ โลเวท (Lovett)

3.3.2.8 จัดพิมพ์ข้อสอบที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว ไปใช้กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก สำนักงานการศึกษาเทศบาลนครขอนแก่น จำนวน 40 คน

3.3.3 การสร้างแบบประเมินทักษะปฏิบัติ เรื่องพ็อนเตี้ย เป็นแบบมิติคคุณภาพ Rubrics

ซึ่งมี 4 ระดับ มีคำอธิบาย คุณภาพของการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วยรายการประเมิน และระดับความสามารถด้านทักษะปฏิบัติ มีวิธีสร้างดังนี้

3.3.3.1 ศึกษาวิธีสร้างแบบประเมินวัดความสามารถด้านทักษะปฏิบัติ จากหนังสือ วัตถุประสงค์ทางการศึกษา (สมนึก ภัททิยธานี. 2552,น. 29-42) และการประเมินการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็น สำคัญและการประเมินตามสภาพจริง (ชวลิต ชูกำแหง, 2550, น. 29-42)

3.3.3.2 สร้างแบบประเมินทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเตี้ยโดยมีรายการประเมิน 5 องค์ประกอบ คือ ความถูกต้องของจังหวะ ความถูกต้องของท่ารำ ความสวยงามของท่ารำ การขับร้องเพลง และการ แต่งกาย

3.3.3.3 นำแบบประเมินวัดความสามารถด้านทักษะปฏิบัติ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่องฟ้อนเตี้ย ที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำในบางส่วนที่บกพร่องต้องปรับปรุง แก้ไข แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา และโครงสร้างของแบบประเมิน วัดความสามารถด้านทักษะปฏิบัติ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

ระดับการประเมิน

4	หมายถึง	มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/เหมาะสมมากที่สุด
3	หมายถึง	มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/เหมาะสมมาก
2	หมายถึง	มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/เหมาะสมน้อย
1	หมายถึง	มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/เหมาะสมน้อยที่สุด

นำไปเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

เกณฑ์การแปลความหมาย

คะแนน 40 – 48	หมายถึง ดีมาก
คะแนน 31 - 39	หมายถึง ดี
คะแนน 21 – 30	หมายถึง พอใช้
คะแนน 12 – 20	หมายถึง ปรับปรุง

3.3.3.4 จัดพิมพ์แบบประเมินวัดความสามารถด้านทักษะปฏิบัติ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์) เรื่องฟ้อนเตี้ย ฉบับจริงเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.3.4 การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะ ปฏิบัติเรื่องฟ้อนเตี้ย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพตามขั้นตอน ดังนี้

3.3.4.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับความพึงพอใจ การวัดความพึงพอใจ การสอน นานุกศิลป์ ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท

3.3.4.2 สร้างแบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเตี้ย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคอร์ท โดยเขียนข้อคำถามให้ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านกระบวนการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผลต่อการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเตี้ย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 20 ข้อ และจะเลือกไว้เพียง 15 ข้อ โดยกำหนดระดับความพึงพอใจ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 103)

เกณฑ์การประเมิน

- 5 หมายถึง มีความพึงพอใจ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความพึงพอใจ มาก
- 3 หมายถึง มีความพึงพอใจ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความพึงพอใจ น้อย
- 1 หมายถึง มีความพึงพอใจ น้อยที่สุด

นำไปเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ของระดับความพึงพอใจโดย กำหนด เกณฑ์การพิจารณาความพึงพอใจของนักเรียน ดังนี้

การแปลผล

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51 – 5.00	อยู่ในระดับ มากที่สุด
3.51 – 4.50	อยู่ในระดับ มาก
2.51 – 3.50	อยู่ในระดับ ปานกลาง
1.51 – 2.50	อยู่ในระดับ น้อย
1.00 – 1.50	อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

3.3.4.3 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่สร้างขึ้นมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความเหมาะสมสอดคล้องของข้อความที่ใช้วัดในแต่ละข้อว่า ถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ และได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะในเรื่อง การตั้งคำถาม การจัดรูปแบบของแบบวัดความพึงพอใจ

3.3.4.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจ เสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม ประเมินความสอดคล้องจำนวน 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านกระบวนการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล คัดเลือกไว้เพียงจำนวน 15 ข้อ

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

3.4.1 ติดต่อขอรับหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลสวนสนุกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.2 เตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเรื่องพ่อนเตี้ย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินความสามารถด้านทักษะปฏิบัติ และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ ให้เพียงพอและ พร้อมทั้งจะใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

3.4.3 ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 20 ข้อ แล้วตรวจเก็บคะแนนไว้

3.4.4 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ไปที่ละแผนพร้อมกับเก็บคะแนนระหว่างเรียน ได้แก่ การประเมินพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน การประเมินวัดความสามารถด้านทักษะปฏิบัติการ ทดสอบย่อยและเก็บคะแนน

3.4.5 ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (Post-test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 20 ข้อ (โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกับทดสอบก่อนเรียน) แล้วตรวจให้คะแนนเก็บไว้

3.4.6 ทดสอบทักษะปฏิบัติ ประเมิน 5 องค์ประกอบ คือ ความถูกต้องของจังหวะ ความถูกต้องของท่ารำ ความสวยงามของท่ารำ การขับร้องเพลง และการแต่งกาย

3.4.7 สอบถามความพึงพอใจของนักเรียนด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทักษะปฏิบัติ เรื่อง ฟ้อนเดี่ยว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 15 ข้อ

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล ตามขั้นตอน ดังนี้

3.5.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเดี่ยว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สูตร E_1/E_2

3.5.2 วิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผลของนักเรียนที่ได้เรียนทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเดี่ยว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนและหลังเรียน

3.5.3 วิเคราะห์ทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเดี่ยวของนักเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3.5.4 วิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเดี่ยว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดการแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.6.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

3.6.1.1 ร้อยละ (Percentage) ของ บุญชม ศรีสะอาด (2545, น. 104)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการหาร้อยละ

N แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

3.6.1.2 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ของ บุญชม ศรีสะอาด (2545, น. 105)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

3.6.1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของ บุญชม ศรีสะอาด (2545, น. 106)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X แทน คะแนนแต่ละตัว

N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

\sum แทน ผลรวม

3.6.2 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมุติฐาน เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ t - test แบบ Dependent Samples ของ บุญชม ศรีสะอาด (2551, น.69) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{(n-1)}}}$$

- เมื่อ t แทน ค่าสถิติทดสอบจากการกระจายแบบที
- D แทน ค่าความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน
- n แทน จำนวนนักเรียน

3.6.3 สถิติการหาค่าประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ เรื่องฟ้อนเดี่ยว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

คำนวณโดยใช้สูตร E_1/E_2 ของ เผชญ กิจระการ (2544, น. 49 -52)

$$E_1 = \frac{\frac{\sum X}{N}}{A} \times 100$$

- เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ เรื่องฟ้อนเดี่ยว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน

$\sum X$ แทน คะแนนรวมของนักเรียนหลังทดสอบระหว่างเรียน

N แทน จำนวนนักเรียน

A แทน จำนวนคะแนนเต็มของแบบทดสอบระหว่างเรียน

$$E_2 = \frac{\frac{\sum X}{N}}{B} \times 100$$

- เมื่อ E_2 แทน ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ เรื่องฟ้อนเดี่ยวกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน

N แทน จำนวนนักเรียน

A แทน จำนวนคะแนนเต็มของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน

3.6.4 สถิติการหาค่าดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ เรื่องฟ้อนเดี่ยว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยสถิติที่ใช้ในการหาค่าดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้ E.I. (Effectiveness Index ของ เพลิญ กิจระการ (2545, น. 1-51) สูตรดังนี้

$$E.I. = \frac{P2 - P1}{\text{Total} - P1}$$

เมื่อ	P1	แทน ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน
	P2	แทน ผลรวมของคะแนนหลังเรียนทุกคน
	Total	แทน ผลคูณของจำนวนนักเรียนกับคะแนนเต็ม

3.6.5 การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ เรื่องฟ้อนเดี่ยว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดังต่อไปนี้ ของ บุญชม ศรีสะอาด (2545, น. 97)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2 + S_L^2}{N}}}$$

เมื่อ	t	แทน	อำนาจจำแนก
	\bar{X}_H	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มสูง
	\bar{X}_L	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
	S_H^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มสูง
	S_L^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำซึ่งมีจำนวนเท่ากัน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเตี้ย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูล
2. ขั้นตอนในการนำเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการแปลความหมายและเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลให้ถูกต้อง ตลอดจนการสื่อความหมายข้อมูลที่ตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N แทน กลุ่มนักเรียนเป้าหมาย

\bar{X} แทน คะแนนเฉลี่ย

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

E_1 แทน ประสิทธิภาพก่อนกระบวนการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเตี้ย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

E_2 แทน ประสิทธิภาพหลังการจัดการเรียนรู้โดยกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเตี้ย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

E.I. แทน ดัชนีประสิทธิผล

t แทน สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานการแจกแจงแบบ t-test

4.2 ขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ ฟ้อนเตี้ย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ดัชนีประสิทธิผลการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเตี้ย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ทักษะปฏิบัติของนักเรียน โดยการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเตี้ย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการ เรียนโดยการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเตี้ย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเตี้ย กลุ่มสาระการ เรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติฟ้อนเตี้ย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

ผู้วิจัยได้ทำการทดลองกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 40 คน ในช่วงภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โดยให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายทำแบบทดสอบก่อนเรียน แล้วให้นักเรียนเรียนจากแผนการเรียนรู้ จำนวน 12 แผน หลังจากนั้นนักเรียนทำใบกิจกรรมและแบบทดสอบย่อยในแต่ละแผนแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย ประเมินทักษะปฏิบัติและทดสอบ หลังเรียน ด้วยแบบทดสอบชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน ปรากฏผลดังตารางที่ 4.1

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 4.1

คะแนนจากการประเมินก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติฟ้อนเดี่ยว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

คน	คะแนน ประเมิน ก่อนเรียน	คะแนนประเมินระหว่างเรียน												ประเมิน ทักษะ ปฏิบัติ	รวม คะแนน ระหว่าง เรียน	คะแนน ประเมิน หลัง เรียน
		แผนที่ 1	แผนที่ 2	แผนที่ 3	แผนที่ 4	แผนที่ 5	แผนที่ 6	แผนที่ 7	แผนที่ 8	แผนที่ 9	แผนที่ 10	แผนที่ 11	แผนที่ 12			
	รวม	ทดสอบ	ทดสอบ	ทดสอบ	ทดสอบ	ทดสอบ	ทดสอบ	ทดสอบ	ทดสอบ	ทดสอบ	ทดสอบ	ทดสอบ	ทดสอบ	รวม	เรียน	เรียน
		ย่อย	ย่อย	ย่อย	ย่อย	ย่อย	ย่อย	ย่อย	ย่อย	ย่อย	ย่อย	ย่อย	ย่อย			
	(20)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(50)	(170)	(20)
1	10	8	8	8	8	8	8	8	9	9	8	8	9	43	152	18
2	9	7	8	7	7	8	8	8	8	8	7	7	7	42	140	18
3	11	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	41	148	17
4	9	8	7	7	8	7	7	9	8	7	8	8	9	45	147	18
5	10	7	8	7	7	8	8	8	8	8	7	9	7	44	146	17
6	12	7	8	8	7	8	9	7	9	9	7	7	8	43	149	18
7	11	8	7	8	8	7	7	8	7	9	8	8	8	45	149	19
8	10	8	8	7	8	8	7	8	8	9	9	8	7	50	155	18

9 10 8 8 8 8 8 8 8 9 9 8 8 9 43 152 18

(ต่อ)

๘๘

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

คน	คะแนน ประเมิน ก่อนเรียน	คะแนนประเมินระหว่างเรียน												ประเมิน ทักษะ ปฏิบัติ	รวม คะแนน ระหว่าง เรียน	คะแนน ประเมิน หลัง เรียน
		แผนที่ 1	แผนที่ 2	แผนที่ 3	แผนที่ 4	แผนที่ 5	แผนที่ 6	แผนที่ 7	แผนที่ 8	แผนที่ 9	แผนที่ 10	แผนที่ 11	แผนที่ 12			
	รวม	ทดสอบ ย่อย	ทดสอบ ย่อย	ทดสอบ ย่อย	ทดสอบ ย่อย	ทดสอบ ย่อย	ทดสอบ ย่อย	ทดสอบ ย่อย	ทดสอบ ย่อย	ทดสอบ ย่อย	ทดสอบ ย่อย	ทดสอบ ย่อย	ทดสอบ ย่อย	รวม		
	(20)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(50)	(170)	(20)
10	9	7	8	7	7	7	8	8	8	8	7	7	7	42	140	18
11	8	8	9	7	8	8	8	8	9	8	9	9	9	45	155	18
12	12	8	7	8	8	7	7	8	9	8	9	9	9	46	151	19
13	11	9	7	8	8	8	8	7	8	8	8	7	8	44	146	18
14	10	8	7	7	8	8	9	8	8	8	9	8	7	45	152	18
15	9	9	8	8	8	8	8	10	8	8	9	8	7	45	155	17
16	9	8	8	8	7	7	8	9	9	8	7	8	7	46	150	18

17	11	8	8	7	8	8	8	8	8	7	8	9	8	46	150	18
18	12	8	7	8	9	8	7	7	7	9	9	9	8	47	152	18
19	10	7	8	8	8	8	8	8	8	8	8	7	8	45	150	17
20	9	8	8	9	7	8	9	8	8	8	8	10	9	45	157	18
21	10	7	8	7	8	8	8	9	8	8	9	8	8	47	153	17

(ต่อ)

69

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

		คะแนนประเมินระหว่างเรียน												ประเมิน ทักษะ ปฏิบัติ	รวม คะแนน ระหว่าง เรียน	คะแนน ประเมิน หลัง เรียน รวม	
คะแนน ประเมิน คนที่ ก่อนเรียน	คะแนน	แผนที่ 1	แผนที่ 2	แผนที่ 3	แผนที่ 4	แผนที่ 5	แผนที่ 6	แผนที่ 7	แผนที่ 8	แผนที่ 9	แผนที่ 10	แผนที่ 11	แผนที่ 12				
รวม		แบบ ทดสอบ ย่อย (20)	แบบ ทดสอบ ย่อย (10)	แบบ ทดสอบ ย่อย (10)	แบบ ทดสอบ ย่อย (10)	แบบ ทดสอบ ย่อย (10)	แบบ ทดสอบ ย่อย (10)	แบบ ทดสอบ ย่อย (10)	แบบ ทดสอบ ย่อย (10)	แบบ ทดสอบ ย่อย (10)	แบบ ทดสอบ ย่อย (10)	แบบ ทดสอบ ย่อย (10)	แบบ ทดสอบ ย่อย (10)	แบบ ทดสอบ ย่อย (10)	รวม (50)	(170)	(20)
22	9	7	7	7	7	8	9	8	7	7	10	7	7	45	145	18	
23	8	8	7	8	8	7	9	8	8	8	9	9	9	46	154	18	
24	9	8	7	7	7	8	8	8	9	8	8	8	9	48	152	18	

25	10	8	8	8	8	8	8	9	8	9	8	7	10	45	152	17
26	10	8	7	7	9	8	9	8	7	8	8	7	7	44	146	17
27	10	7	8	7	7	7	8	9	7	8	9	9	8	47	151	18
28	11	8	7	7	8	7	8	8	9	8	7	7	8	47	149	18
29	11	8	8	8	7	8	8	8	10	8	9	8	7	50	157	18
30	12	8	8	7	8	7	9	9	8	8	9	8	8	50	158	17
31	10	8	8	7	8	7	8	7	8	7	8	8	8	47	149	18
32	11	8	7	8	7	8	8	8	7	9	8	8	8	47	152	16
33	11	7	8	8	7	7	7	8	8	7	9	7	7	48	149	18

(ต่อ)

70

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

คน	คะแนน ประเมิน ก่อนเรียน	คะแนนประเมินระหว่างเรียน												ประเมิน ทักษะ ปฏิบัติ	รวม คะแนน ระหว่าง เรียน	คะแนน ประเมิน หลัง เรียน
		แผนที่ 1	แผนที่ 2	แผนที่ 3	แผนที่ 4	แผนที่ 5	แผนที่ 6	แผนที่ 7	แผนที่ 8	แผนที่ 9	แผนที่ 10	แผนที่ 11	แผนที่ 12			
	รวม	ทดสอบ	ทดสอบ	ทดสอบ	ทดสอบ	ทดสอบ	ทดสอบ	ทดสอบ	ทดสอบ	ทดสอบ	ทดสอบ	ทดสอบ	ทดสอบ	รวม		
		ย่อย	ย่อย	ย่อย	ย่อย	ย่อย	ย่อย	ย่อย	ย่อย	ย่อย	ย่อย	ย่อย	ย่อย			

	(20)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(50)	(170)	(20)
34	10	9	9	8	8	8	8	8	9	8	8	8	7	46	154	19
35	12	8	8	8	8	8	8	8	8	8	7	8	8	50	157	18
36	11	8	7	8	7	8	7	8	7	9	8	8	8	48	152	17
37	10	8	8	7	8	8	8	8	7	10	7	9	9	46	153	18
38	11	7	7	7	7	7	8	8	8	9	9	10	8	46	152	18
39	10	8	8	8	8	8	7	8	8	8	8	9	9	50	157	17
40	9	7	8	8	8	8	8	8	8	8	9	9	8	45	151	18
รวม	408	312	307	304	309	308	318	323	321	329	331	324	319	1846	6059	710
ร้อยละ	51.00	78.00	76.80	76.00	77.30	77.00	79.50	80.80	80.30	82.30	82.80	81.00	79.80	92.30	89.11	88.75
\bar{X}	10.20	7.80	7.68	7.60	7.73	7.7	7.95	8.08	8.03	8.23	8.28	8.10	7.98	46.15	151.48	17.75
S.D.	1.07	0.56	0.57	0.55	0.60	0.46	0.64	0.62	0.70	0.73	0.82	0.84	0.80	2.21	3.92	0.63

จากตารางที่ 4.1 พบว่า คะแนนรวมก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.07 คิดเป็นร้อยละ 51.00 ของคะแนนเต็ม คะแนนระหว่างเรียนมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 151.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.92 คิดเป็นร้อยละ 89.11 ของคะแนนเต็ม และได้คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังเรียน เท่ากับ 17.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63 คิดเป็นร้อยละ 88.75 ของคะแนนเต็ม

ตารางที่ 4.2

ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ตามการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติการพื่อนเดี่ยว

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์ 80 /80

ผลการเรียน	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E ₁)	170	151.48	3.92	89.11
ประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E ₂)	20	17.75	0.63	88.75
ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ (E ₁ /E ₂) เท่ากับ 89.11/88.75				

จากตารางที่ 4.2 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ เรื่องพื่อนเดี่ยว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพด้านกระบวนการ (E₁) เท่ากับ 89.11 และประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E₂) เท่ากับ 88.75 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเรื่องพื่อนเดี่ยว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ตารางที่ 4.3

ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ทักษะปฏิบัติเรื่องพื่อนเดี่ยว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ผลคูณของจำนวนนักเรียนกับคะแนนเต็ม	คะแนนหลังเรียน	คะแนนก่อนเรียน	ดัชนีประสิทธิผล
(Total)	(P ₂)	(P ₁)	E.I.
ดัชนีประสิทธิผล = $\frac{710-408}{(20 \times 40) - 408} = 0.77$	710	408	0.77

จากตารางที่ 4.3 ดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเดี่ยว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.77 แสดงว่า นักเรียนโดยรวมที่เรียนโดยการพัฒนาการเรียนรู้อัตนึ่งปฏิบัติเรื่องฟ้อนเดี่ยว มีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 77

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ทักษะปฏิบัติของนักเรียน โดยการพัฒนาการเรียนรู้อัตนึ่งปฏิบัติเรื่องฟ้อนเดี่ยว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ตารางที่ 4.4

ผลการวิเคราะห์ทักษะปฏิบัติของนักเรียน โดยการพัฒนาการเรียนรู้อัตนึ่งปฏิบัติเรื่องฟ้อนเดี่ยว

คะแนนแบบทดสอบ	ร้อยละ	\bar{X}	S.D.
คะแนนสอบก่อนเรียน	51.00	10.20	1.07
คะแนนสอบหลังเรียน	88.75	17.75	0.63

จากตารางที่ 4.4 คะแนนสอบก่อนเรียนจากการใช้การพัฒนาการเรียนรู้อัตนึ่งปฏิบัติเรื่องฟ้อนเดี่ยว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 10.20 คิดเป็นร้อยละ 51.00 และคะแนนสอบหลังเรียน มีค่าเท่ากับ 17.75 คิดเป็นร้อยละ 88.75 แสดงว่า นักเรียนโดยรวมที่เรียนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเดี่ยว มีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้มากขึ้น

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยการพัฒนาการเรียนรู้อัตนึ่งปฏิบัติเรื่องฟ้อนเดี่ยว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยการพัฒนาการเรียนรู้อัตนึ่งปฏิบัติเรื่องฟ้อนเดี่ยว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาแปลผลคะแนนระดับความพึงพอใจตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ปรากฏผลดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5

การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยการพัฒนาการเรียนรู้อัตนึ่งปฏิบัติเรื่องฟ้อนเดี่ยว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ข้อที่	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ
ด้านเนื้อหา				
1	กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน	4.05	0.76	มาก
2	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ที่บ้านในท้องถิ่น	3.80	0.83	มาก

(ต่อ)

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ข้อที่	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ
3	สภาพชุมชนมีแหล่งความรู้เกี่ยวกับการสอนให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเรียนรู้	3.70	0.73	มาก
4	ห้องเรียนมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้	3.70	0.80	มาก
5	สาระการเรียนรู้ที่จัดให้นักเรียนมีความสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน	3.95	0.83	มาก
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน				
6	นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม และมีความสุข	4.05	0.89	มาก
7	ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์	3.70	0.73	มาก
8	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และได้ฝึกปฏิบัติจริงตามความสามารถของตนเอง	4.10	0.72	มาก
9	นักเรียนมีประสบการณ์ด้านนาฏศิลป์ร่วมกับผู้อื่น	3.85	0.81	มาก
ด้านสื่อการเรียนการสอน				
10	ครูมีสื่อการเรียนการสอนสอดคล้องตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม	3.80	0.83	มาก
11	สื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่ใช้มีความสอดคล้อง	3.90	0.79	มาก

กับสภาพผู้เรียน				
12	ครูมีความสามารถในการใช้สื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามเนื้อหาในแผนการจัดการเรียนรู้	3.65	0.59	มาก
13	ความเหมาะสมของอัตราเวลาเรียนกับเนื้อหาสาระ	3.60	0.75	มาก
14	กิจกรรมการเรียนรู้มีความน่าสนใจและง่ายต่อการจำและศึกษา	4.00	0.73	มาก
ด้านการวัดและประเมินผล				
15	การวัดและประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง	3.65	0.75	มาก
รวมค่าเฉลี่ย		3.83	0.77	มาก

จากตาราง 4.5 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 40 คน มีความพึงพอใจต่อการเรียนหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติการพื่อนเตี้ย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความเหมาะสมของอัตราเวลาเรียนกับเนื้อหาสาระ ($\bar{X} = 3.60$) และมีด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และได้ฝึกปฏิบัติจริงตามความสามารถของตนเอง ($\bar{X} = 4.10$) รองลงมาด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงเท่ากันที่ ($\bar{X} = 4.05$) คือ กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน และนักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม และมีความสุข และนักเรียนมีความพึงพอใจด้านกิจกรรมการเรียนรู้มีความน่าสนใจและง่ายต่อการจำและศึกษา ($\bar{X} = 4.00$) ส่วนด้านที่เหลือก็จะมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.95 , 3.90 , 3.85 , 3.80 , 3.70 และ 3.65 ตามลำดับ ซึ่งโดยภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.77)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเดี่ยว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีจุดประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเดี่ยว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) หาค่าดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเดี่ยว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 3) ศึกษาทักษะปฏิบัติการฟ้อนเดี่ยวของนักเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติการฟ้อนเดี่ยว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มเป้าหมายหลัก คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก สังกัดสำนักงานการศึกษาเทศบาลนครขอนแก่น จำนวน 1 ห้อง จำนวน 40 คน ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง เพราะเป็นนักเรียนที่เรียนในภาคเรียนนี้ สาระที่ใช้เป็นหน่วยทดลองคือ สาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) สาระที่ 3 สาระนาฏศิลป์ การฟ้อนเดี่ยว ตามสาระตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ทั้งหมดมี 12 แผนการเรียนรู้ 12 ชั่วโมง เวลาที่ใช้ในวิจัย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ณ โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก สำนักงานการศึกษาเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบก่อนเรียนหลังเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ และนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาพอสรุปได้ ดังนี้

5.1.1 การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเดี่ยว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.11/88.75 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

5.1.2 ค่าดัชนีประสิทธิผลของการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติการฟ้อนเดี่ยว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.77 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 77

5.1.3 ทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเดี่ยวมีค่าเท่ากับ 10.20 คิดเป็นร้อยละ 51.00 และคะแนนสอบหลังเรียน มีค่าเท่ากับ 17.75 คิดเป็นร้อยละ 88.75 แสดงว่า นักเรียนโดยรวมที่เรียนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเดี่ยว มีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้มากขึ้น

5.1.4 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเดี่ยว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ส่งผลให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนอยู่ในระดับที่มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.77)

5.2 อภิปรายผล

ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ เรื่องฟ้อนเดี่ยว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก พบประเด็นที่น่าสนใจสามารถมาอภิปรายผลได้ดังนี้

5.2.1 ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ เรื่องฟ้อนเดี่ยว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก มีค่าเท่ากับ 89.11/88.75 หมายความว่า คะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียน เท่ากับร้อยละ 89.11 ของคะแนนเต็ม และคะแนนเฉลี่ยจากคะแนนหลังเรียนด้วยกิจกรรมของนักเรียนเท่ากับร้อยละ 88.75 ของคะแนนเต็ม แสดงว่า ประสิทธิภาพของการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ สูงกว่าเกณฑ์ 80/ 80 ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญาวีร์ เปี่ยมสีทอง. (2557, น. 103) ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์และทักษะการปฏิบัติทำรำเพลงฟ้อนเงี้ยวโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มร่วมมือ (Cooperative Learning) ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนภายหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (Cooperative Learning) สูงกว่าก่อนเรียน โดยรวมก่อนเรียนมีคะแนน

เฉลี่ยร้อยละ 48.46 หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 89.81 และมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 41.35 2) ความสามารถในการร่าพอนเงี้ยว เมื่อแยกพิจารณาทางด้าน นักเรียนมีคะแนนด้านการเตรียมความพร้อม เฉลี่ยร้อยละ 95.38 ด้านความถูกต้องของท่าร่าเฉลี่ยร้อยละ 89.23 ด้านความพร้อมเพรียงเฉลี่ยร้อยละ 89.23 ด้านการแก้ปัญหา ร้อยละ 93.85 ซึ่งคะแนนโดยรวมคิดเป็น ร้อยละ 91.92 แสดงว่านักเรียนมีความสามารถในการร่าพอนเงี้ยวสูงขึ้นภายหลังการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มร่วมมือ (Cooperative Learning) สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

5.2.2 ค่าดัชนีประสิทธิผลของการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติการพอนเตี้ย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.77 ซึ่งแสดงว่า นักเรียนที่ได้เรียนรู้ทักษะการปฏิบัติการพอนเตี้ย มีผลการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงสูงขึ้นมีความก้าวหน้าทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 77 เนื่องจากการเรียนการสอนที่เน้นกิจกรรมกลุ่มและการฝึกปฏิบัติจริงทำให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประสบการณ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับครูผู้สอน ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถรับความรู้ได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ความรู้หรือเนื้อหาสาระของการศึกษามีความครอบคลุมทั้งทางด้านความรู้ทางวิชาการ ทักษะการปฏิบัติ รวมทั้งมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอย่างดี กล่าวคือเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ รวมทั้งการเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น นำนักเรียนไปเรียนที่แหล่งเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กรลักษ์ สาส์สิน (2550, น. 86-106) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความรู้และทักษะปฏิบัติ เรื่อง เพลงอีแซว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาล 3 วัดไชนารส สังกัดเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 รวมทั้งสิ้น 72 คน จำนวน ห้องเรียน 2 ห้องผลการวิจัยพบว่า ความรู้เรื่องเพลงอีแซวของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการ จัดการเรียนรู้อย่างบูรณาการ มีความแตกต่างกับกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ แบบปกติอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ มีค่าเฉลี่ย สูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ทักษะปฏิบัติ เรื่อง เพลงอีแซว ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ มีความแตกต่างกับกลุ่มควบคุมที่ได้รับ การเรียนรู้แบบบูรณาการ

5.2.3 กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ เรื่องพอนเตี้ย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้สร้างตามหลักการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2545) ที่เสนอแนะกรอบทางด้าน เนื้อหา วัตถุประสงค์ กิจกรรม ให้เลือกหลากหลาย วัสดุประกอบการเรียน แบบทดสอบ กิจกรรมสำรอง กิจกรรมเพิ่มเติม คำชี้แจง

วิธีใช้กิจกรรม วิธีการสอน และสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในแบบฝึกกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นกิจกรรมที่แตกต่างจากการสอนในบทเรียนปกติ เหมาะสมกับวัย นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรม และเกิดความเข้าใจ มีพัฒนาการทางการเรียนรู้ เกิดทักษะ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ จากการวิจัย พบว่า นักเรียนมีคะแนนสอบก่อนเรียนจากการใช้การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ เรื่องฟ้อนเตี้ย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 10.20 คิดเป็นร้อยละ 51.00 และคะแนนสอบหลังเรียน มีค่าเท่ากับ 17.75 คิดเป็นร้อยละ 88.75 แสดงว่า นักเรียนโดยรวมที่เรียนโดยการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเตี้ย มีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงน่าจะเป็นปัจจัย ที่ทำให้การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ เรื่องฟ้อนเตี้ย มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิมพิลาภรณ์ วัลคำ (2553, น. 100-103) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์ เรื่อง เซิ้งसानกระดั่ง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเชียงเพ็ง ตามแนวคิดของ เดวีส์ ผลปรากฏว่า ด้านความรู้ความเข้าใจนักเรียนมีผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านความรู้ความเข้าใจ เรื่อง เซิ้งसानกระดั่ง เพิ่มขึ้น โดยมีคะแนนร้อยละ 84.60 และมีคะแนน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ร้อยละ 88.75 ด้านการสามารถปฏิบัติทักษะสาระนาฏศิลป์ เรื่อง เซิ้งसान กระดั่ง นักเรียนมีคะแนนความสามารถด้านการปฏิบัติทักษะ ทำรำเซิ้งसानกระดั่ง ดียิ่งขึ้น โดยมีคะแนนความสามารถด้านการปฏิบัติทักษะเท่ากับร้อยละ 91.67 ด้านผลการจัดกิจกรรมตามแนวคิด ของเดวีส์ ทำให้นักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้น ในกิจกรรมการเรียนรู้สามารถปฏิบัติตามลำดับ ขั้นตอนของทักษะได้ดี และเชื่อมโยงทักษะย่อยรวมเป็นองค์ความรู้ โดยการรวบรวมข้อมูลจากแบบ สังเกตพฤติกรรมการสอน ของครู แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน แบบบันทึกประจำวัน แบบสัมภาษณ์นักเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะปฏิบัติดีขึ้น

5.2.4 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเรื่องฟ้อนเตี้ย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.77) เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนที่ เหมาะสมกับการสอนทักษะปฏิบัติซึ่งมี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ ขั้นสาธิตและให้ ผู้เรียนฝึกปฏิบัติทักษะย่อยๆ ขั้นผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ขั้นใช้เทคนิควิธีการ ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยง ทักษะย่อยๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์ มีความสนุกสนานและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และได้มี การสอดแทรกปลูกฝังและส่งเสริมให้นักเรียนได้เห็นคุณค่าศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณค่า ของความเป็นอีสานที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปารีชาติ ตาสว่าง.

(2554, น. 88-97) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตาม แนวคิดของ เดวิส กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์) เรื่อง เชิ่งนั่งข้าวเหนียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลปรากฏว่า แผนการจัดการกิจกรรม การเรียนรู้ตามแนวคิดของ เดวิส กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์) เรื่อง เชิ่งนั่งข้าวเหนียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.51/81.43 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ดัชนีประสิทธิผล ของแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด ของเดวิส กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์) เรื่อง เชิ่งนั่งข้าวเหนียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเท่ากับ 0.7023 แสดงว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น คิดเป็น ร้อยละ 70.23 มีความพึงพอใจต่อการ เรียนตามแผนการเรียนรู้ เรื่อง เชิ่งนั่งข้าวเหนียว โดยรวมและ เป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

5.3.1.1 ครูผู้สอนควรเตรียมสื่อ เครื่องมือเครื่องใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และใบงานให้พร้อม ครูต้องคอยดูแลกำกับให้นักเรียนปฏิบัติตามงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้กิจกรรม การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์

5.3.1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นกิจกรรม การเรียน การสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง ครูคอยดูแลแนะนำ กำกับดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อใ้ นักเรียนปฏิบัติตามได้ถูกต้อง

5.3.1.3 ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จริงอาจจะคลาดเคลื่อนจากที่วางไว้ ครูสามารถปรับเปลี่ยนช่วงเวลาได้ตามความเหมาะสม

5.3.1.4 ผู้บริหารการศึกษา ศิษยานิเทศก์ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรให้การสนับสนุน การนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปใช้ในการพัฒนาดิจิทัลการเรียนการสอนใน สถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรมีการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่ม สาระการเรียนรู้อื่น ๆ และระดับ ชั้นอื่น ให้หลากหลาย เกี่ยวกับการดำรงชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่นๆ

5.3.2.2 ควรมีการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นทั้งสื่อผสม ที่เป็นทั้งภาพ แสง และเสียง ในรูปแบบของมัลติมีเดีย

5.3.2.3 ควรมีการวิจัยที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่นๆเพื่อจัดทำเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่หลากหลาย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

กชกร เทศมยุธา. (2557). การศึกษาทักษะการปฏิบัติทำรำนานาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน. โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ เขตบางรัก. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย.....

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2544). จิตวิทยาการศึกษาฉบับปรับปรุงใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

กรลักษณ์ สาลีผลิน. (2550). การเปรียบเทียบความรู้อะกาศและทักษะปฏิบัติเรื่องเพลงอี่แซวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ปกติ. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กัญญาวีร์ เปี่ยมสีทอง. (2557). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์และทักษะการปฏิบัติทำรำเพลงเงี้ยว โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มร่วมมือ (Cooperative Learning) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ เขตบางรัก. กรุงเทพฯ : (ม.ป.พ).

กิตติมา ปรีดีดีลก. (2549). ทฤษฎีการบริหารองค์กร. กรุงเทพฯ : ธนะการพิมพ์.

กิตติมา ปรีดีดีลก. (2552). การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : อักษรพัฒนา.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2553). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 11. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

ฉลองชัย สุรวัฒนบุรณ. (2528). สื่อประสม. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชม ภูมิภาค. (2526). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ชวลิต ชูกำแพง. (2550). การประเมินการเรียนรู้. (พิมพ์ครั้งที่ 3). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ชัชวาล วงศ์ประเสริฐ. (2535). คู่มือการอบรมนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน : โครงการส่งเสริมวัฒนธรรม

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรังสิต.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2531). นวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ชุตติกาญจน์ รุ่งเรือง. (2552). การเปรียบเทียบความรู้ทักษะปฏิบัติและความคิดสร้างสรรค์วิชานาฏศิลป์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับ
การจัดการเรียนรู้แบบปกติ. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา :
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

ชุตติกาญจน์ รุ่งเรือง. (2553). ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.
กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด.

ทิตินา แคมมณี. (2552). ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.
กรุงเทพฯ : บริษัทด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด.

ธราดล ชัยเดชโกสิน. (2550). การพัฒนารูปแบบการประดิษฐ์ชุดการแสดงพื้นบ้านอีสานของวิทยาลัย
นาฏศิลป์. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

นวลจิตต์ เขวกีรติพงศ์. (2545). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ :
สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.

ณัฐนุช ชวนใช้. (2557). การพัฒนาความสามารถการปฏิบัติภาษาท่าและนาฏศิลป์ กลุ่มสาระ
การเรียนรู้ศิลปะสาระนาฏศิลป์ โดยใช้สื่อวีดิทัศน์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเซนต์โยเซฟ
คอนเวนต์ เขตบางรัก. กรุงเทพฯ : (ม.ป.พ).

นิตยา เต็งประเสริฐ. (2558). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยการผสมผสานทักษะปฏิบัติเดวีส์
และการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติชุดระบำไควชาดนตรี-นาฏศิลป์.
วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2546). การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร. มหาสารคาม :
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บุญชม ศรีสะอาด. (2546). พื้นฐานการวิจัยการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กทม. : ประสานการพิมพ์.

บุญมั่น ธนาศุภวัฒน์. (2537). จิตวิทยาองค์กร. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. ปรีนติ้งเฮาส์.

บุรชัย ศิริมหาสาคร. (2545). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.

ปาริชาติ ตาสว่าง. (2554). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของเดวีส์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์) เรื่องแข็งนึ่งข้าวเหนียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เผชิญ กิจระการ. (2554). ดัชนีประสิทธิผล Effectiveness Index. เอกสารประกอบการสอนวิชา 035710. มหาสารคาม : ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เขียน ไชยศร. (2529). การจัดการผลงานภาคปฏิบัติ. *วารสารการวัดผลการศึกษา*. 23(43-45).

เขียน ไชยศร. (2534). การวิเคราะห์ข้อสอบนัดทางการเรียนในการคัดเลือกผู้สำเร็จการศึกษา ป.กศ. หรือเทียบเท่าเข้าศึกษาต่อ. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พิมพ์ทอง ภูโสภาก. (2553). ทำพ็อนของหมอลำกลอนवादอุบลราชธานี. (วิทยานิพนธ์ศิลปะศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

พิมพ์ลาภรณ์ วัลคำ. (2538). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์ เรื่อง แข็งसानกระดั่ง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเชียงเพ็ง ตามแนวคิดของเดวีส์. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2526). เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมการสอนประถมศึกษา เล่ม 2. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

มาลินี จุฑะรพ. (2557). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : อักษราพิพัฒน์.

ราชบัณฑิตสถาน. (2545). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2545. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.

เรณู โกสินนานนท์. (2535). นาฏดุริยางคสังคีตกับสังคมไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ลดาวลัย วิริยะสวัสดิ์. (2555). การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของเดวีส์ เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์) เรื่อง แข็งตำเมียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ส. วาสนา ประवालพุกษ์. (2557). การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2550). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.

สมนึก ภัททิยธนี. (2554). การวัดผลการศึกษา. กภาพสินธุ์ : ประสานการพิมพ์.

- สุชาติ ศิริสุขไพบูลย์. (2526). ศึกษาารูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติ. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุภาพ ไพรเวทย์. (2554). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของเดวีส์สาระนาฏศิลป์เรื่อง เซิ้งชัยภูมิบ้านพี่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุภาวดี สำลีพันธุ์. (2540). ทำฟ้อนพื้นบ้านอีสานศึกษากรณีวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อภิชาติ อนุกุลเวช. (2551). การพัฒนารูปแบบการสอนฝึกปฏิบัติทางเทคนิคบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สำหรับนักเรียนอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- De Almeida, Andrea Infantini (2008). Creative Dance and Cognition : A Study on Physical Expression of Concepts. *Masters Abstracts International*. 46(2) : unpagued ; April.
- Ferley, Maureen (2007). An Action Research Study of Effective and Efficient Rehearsals in a Grade 8 Band Setting. *Masters Abstracts International*.45(3) : unpagued ; June.
- Gagne, Robrt M. (1970). *The Condition of Learning*. 2d. ed. New York : Holt Rinchart and Winston.
- Harrow, A. (1972). *Taxonmy of the Psychomotor Domain : A Guide for Developing Behavioral Objectives*. New York : Longman Inc.
- Joyce, B, and Weil, M. And Showers, B. (1992). *Model of teaching*. 4th ed. Boston : Allyn and Bacon : A Divison of Simon & Schuster
- Mathers, Ian. (2010). Art as intentional object and art as generative performance, Respectively. *Art as Intentional Object or Generative Performance Investigating the Ontologies of In garden and Davies*. 96-A : 48(02) ; April.
- Pauline, Beston. (2004). Senior Student Composition : An Investigation of Criteria Used in Assessments by New South Wales Secondary School Music Teacher. *Research Studies in Music Education*. 22(1) : 28–41 ; June.

- Peter, Lin and others. (2007). Silent Illumination : A Study on Chan (Zen) Meditation, Anxiety, and Musical Performance Quality. *Psychology of Music*. 36(2) : unpagged ; October.
- Simpson, D. (1972). *Teaching Physical Educations : A System Approach*. Boston : Houghton Mufflin Co.
- Tanner, Daniel and Tanner, Laured. (1973). *Supervision in Education Problems and Practices*. New York : Macmillan.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะการปฏิบัติ เรื่องเพื่อนแท้

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

สาระหลักที่ 3 : นาฏศิลป์

ภาคเรียนที่ 1

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 องค์ประกอบการฟ้อนเตี้ย ชุด “อ้อนบ่าวให้ฮู้เพียร ฮักเฮียนนาฏศิลป์”

เรื่อง ฝึกปฏิบัติทบทวนท่ารำฟ้อนเตี้ยประกอบเพลง (ท่ารำที่ 1-23)

สอนวันที่.....เดือน.....พ.ศ.

เวลา 1 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

ท่ารำฟ้อนเตี้ย เป็นท่ารำที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การฟ้อนเตี้ย ชุด “อ้อนบ่าวให้ฮู้เพียร ฮักเฮียนนาฏศิลป์” ประกอบด้วยท่ารำทั้งหมด 23 ท่า แบ่งออกเป็นท่ารำของผู้แสดงฝ่ายชายและฝ่ายหญิง โดยออกแบบท่ารำตามเนื้อเพลงฟ้อนเตี้ยที่กำหนดขึ้น

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องนี้เรียบร้อยแล้วนักเรียนสามารถ

1. ปฏิบัติท่ารำฟ้อนเตี้ย ชุด “อ้อนบ่าวให้ฮู้เพียร ฮักเฮียนนาฏศิลป์” ประกอบกับเนื้อเพลงฟ้อนเตี้ยได้ถูกต้อง และสวยงามสร้างสรรค์

3. สาระการเรียนรู้

ท่ารำฟ้อนเตี้ยที่สร้างสรรค์ขึ้นสำหรับผู้แสดงฝ่ายหญิงกับผู้แสดงฝ่ายชาย ประกอบกับจังหวะเสียงเพลงฟ้อนเตี้ยที่กำหนดขึ้น ท่าที่ 1 - 23

4. การกิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูเปิดเทปบันทึกเสียงเพลงฟ้อนเตี้ยให้นักเรียนฟัง และร่วมกันขับร้องเพลง เพื่อกระตุ้นความสนใจและทบทวนความรู้

ขั้นสอน

ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ

2. ครูเปิดสื่อวีดิทัศน์การแสดงฟ้อนเตี้ย ชุด “อ่อนบ่าวให้ฮู้เพียร ฮักเฮียนนาฏศิลป์” ให้นักเรียนดู เพื่อทบทวนความรู้เดิม

3. ครูและนักเรียนร่วมกันทบทวนท่ารำที่ 1-23 พร้อมกับร้องเพลงประกอบจังหวะ

ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย

4. ครูเปิดเพลงฟ้อนเตี้ยพร้อมกับสาธิตท่ารำตั้งแต่ท่าที่ 1-23 จนครบทั้งเพลง 1 รอบ และให้นักเรียนปฏิบัติท่ารำตาประกอบกับดูท่านรำจากใบความรู้ไปพร้อม ๆ กัน

ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย

5. ให้นักเรียนจับคู่กันระหว่างชายหญิงและฝึกซ้อมท่ารำฟ้อนเตี้ยประกอบกับเสียงเพลงฟ้อนเตี้ย ตั้งแต่ท่ารำที่ 1 - 23 จนจบเพลง

ขั้นให้เทคนิควิธีการ

6. ให้นักเรียนจับคู่กันเพื่อทำการทดสอบการปฏิบัติท่ารำฟ้อนเตี้ย ชุด “อ่อนบ่าวให้ฮู้เพียร ฮักเฮียนนาฏศิลป์” ตั้งแต่ท่ารำที่ 1-23 จนจบเพลง

ขั้นสรุป

ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย

นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นและอภิปรายสรุป เกี่ยวกับผลงานที่ตนได้ฝึกปฏิบัติการฟ้อนเตี้ย ชุด “อ่อนบ่าวให้ฮู้เพียร ฮักเฮียนนาฏศิลป์” ท่าที่ 1 - 23 โดยครูคอยให้ความรู้เสริมเพิ่มเติมในประเด็นที่นักเรียนยังมีข้อสงสัย เพื่อความสมบูรณ์ของเนื้อหาและมุ่งให้นักเรียนได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในเบื้องต้น

5. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

1. เครื่องบันทึกเทป/สื่อวีดิทัศน์ ประกอบท่ารำฟ้อนเกี่ยวระหว่างชายและหญิง ที่ใช้ในการแสดงฟ้อนเตี้ย ชุด “อ่อนบ่าวให้ฮู้เพียร ฮักเฮียนนาฏศิลป์”

2. ใบความรู้ เรื่อง ท่ารำฟ้อนเตี้ยที่ใช้ในการแสดงฟ้อนเตี้ย ชุด “อ่อนบ่าวให้ฮู้เพียร ฮักเฮียนนาฏศิลป์” ท่าที่ 1 -23

3. เครื่องเล่นเทปบันทึกเสียง และแผ่น CD ประกอบการฟ้อนรำ

6. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้	ด้านทักษะ/กระบวนการ	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม
1. การถามและการ แสดงความคิดเห็น	1. การปฏิบัติตามกิจกรรม 2. ทักษะการคิดริเริ่มสร้างสรรค์	1. ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติกิจกรรม 2. ความมีน้ำใจช่วยเหลือและเสียสละ
2. การตรวจใบกิจกรรม	3. การปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มร่วมกับ ผู้อื่นได้อย่างดี คล่องแคล่ว	ในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น 3. การปฏิบัติกิจกรรมด้วยความ สนุกสนาน และเพลิดเพลิน

7. บันทึกผลหลังการสอน

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้สอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY
(นางสาวนฤมล คนว่อง)
ตำแหน่ง ผู้ช่วยครู

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2558

8. ความคิดเห็น / ข้อเสนอแนะของผู้บริหารฝ่ายวิชาการ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ

(นายวรวิทย์ อ้นปัญญา)

ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก

9. ความคิดเห็น / ข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษา

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ

(นายสมศักดิ์ วิไลแก้ว)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลสวนสนุก

ใบความรู้

เรื่อง ทำรำฟ้อนเตี้ย ชุด "อ่อนบัวให้อู้อูเพียร ฮักเฮียรนาฏศิลป์"

คำชี้แจง : ให้นักเรียนศึกษาวิธีการรำจากภาพและคำอธิบายท่ารำต่าง ๆ ที่กำหนดให้ และฝึกซ้อมให้เกิดความชำนาญ

ภาพที่ ก.1 ทำเกล้าจิบขวา

ภาพที่ ก.2 ทำเชื่อมเกล้าจิบซ้าย

- ท่ารำที่ 1 ท่าเดินเกล้ามือออก (ดนตรีส่ง)
- อธิบายท่ารำ ท่าเกล้าจิบขวา และท่าเชื่อมเกล้าจิบซ้าย
- ศิระชะ เอียงขวา กลับเอียงซ้าย
- มือ จีบเกล้ามือข้างลำตัว สลับซ้าย-ขวา
- เท้า ย่ำเท้า สลับซ้าย-ขวา ตามจังหวะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพที่ ก.3 ทำจีบมือขวาตะออก มือซ้ายยื่นไปข้างหลัง

เนื้อเพลง สาวนักเรียนอย่างย้าย ได้ยินเสียงแวแว

อธิบายท่ารำ ทำจีบมือขวาตะออก มือซ้ายยื่นไปข้างหลัง

ศิระชะ เอียงขวา

มือ ขวาตะที่อก ซ้ายจีบส่งหลังแขนตั้ง

เท้า ย่ำสลับซ้าย-ขวา

ภาพที่ ก.4 ท่าพักหรือวางมือทั้งสองข้างไว้ที่หน้าขา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

เนื้อเพลง อ้ายปมาแวนี่อ้ายสิไปแวงไส
อธิบายท่ารำ ท่าพักหรือวางมือทั้งสองข้างไว้ที่หน้าขา
 ศีรษะ ตรง
 มือ มือทั้งสองตบลงหน้าขา
 เท้า แตะเท้าขวา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพที่ ก.5 ทำซั้ว

เนื้อเพลง	เชิญเข้าเฮียนหมะอ้ายสายแล้วตะวันโด่ง
อธิบายท่ารำ	ทำซั้ว
	ศัรณะ เอียงขวา
	มือ มือขวาจับส่งหลัง มือซ้ายชี้ไปข้างหน้า
	เท้า ย่ำเท้าสลับซ้าย-ขวา

ภาพที่ ก.6 ท่ากัว่มือเรียก

เนื้อเพลง สายแล้วตะวันโต้ง

อธิบายท่ารำ ท่ากวั๊กมือเรียก
 ศีรษะ เอียงขวา
 มือ มือขวาจับส่งหลัง มือซ้ายปล้องมือกวั๊กเรียก
 เท้า ย่ำเท้าสลับซ้าย-ขวา

ภาพที่ ก.7 ท่าพรหมสี่หน้า

เนื้อเพลง เจ้าผู้สูงโจ่งโปงอย่าลืมครูผู้ถ่าคอย
อธิบายท่ารำ ท่าพรหมสีหน้า
 ศีรษะ ตรง
 มือ วาดมือทั้งสองข้างขึ้นเป็นท่าพรหมสีหน้า
 เท้า ย่ำเท้าสลับซ้าย-ขวา

ภาพที่ ก.8 ทำจีบม้วนตั้งวงบน

เนื้อเพลง อย่าลืมครูผู้ถ่าคอย

อธิบายท่ารำ ทำจีบม้วนตั้งวงบน

ศีรษะ ตรง

มือ วาดมือทั้งสองข้างขึ้นเป็นท่าพรหมสีหน้า จีบม้วนออกเป็นตั้งวงบน

เท้า ย่ำเท้าสลับซ้าย-ขวา

ภาพที่ ก.9 ท่าพนมมือระดับศีรชะ

เนื้อเพลง สวัสดิ์น้องหลายอดสง่าตาทหวาน
 อธิบายท่ารำ ท่าพนมมือระดับศีรชะ
 ศีรชะ ตรง
 มือ พนมมือไหว้ระดับศีรชะ
 เท้า ก้าวข้างย่อเข้าตามจังหวะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพที่ ก.10 ท่าตะออก

เนื้อเพลง มโหรีนันทน์ปกร้านแต่บ่หายใจสู้
อธิบายท่ารำ ท่าตะออก MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ศีรษะ ตรง

มือ มือซ้ายตะที่หน้าอก มือขวากำหลวมๆ เปลี่ยนเป็นโบกมือทั้งสองระดับ

เอว

เท้า ก้าวข้างย่อเข้าตามจังหวะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพที่ ก.12 ท่าพักมือ

เนื้อเพลง	บได้ออนซอนแท้ได้พอสิได้ดอกนังฟัง
อธิบายท่ารำ	ท่าพักมือ
ศิรชะ	เอียงขวา
มือ	ตบมือที่ตักทั้งสองข้าง

เท้า ก้าวข้างย่อเข้าตามจังหวะ

ภาพที่ ก.13 ท่าวาดมือพัก

เนื้อเพลง ให้เจ้าจตจือจำอำเฮียนพียรสาก่อน อ้ายหนิบฮักพ็อนลียากันต่าวเมื่อ
 อธิบายท่ารำ ท่าวาดมือปัก
 ศีรษะ เอียงขวา
 มือ วาดมือบน มือซ้ายจับมือขวาตั้งวง สลับซ้าย-ขวา แล้วเปลี่ยนมือ
 ปาดมือทั้งสองข้างระดับเอว
 เท้า ก้าวข้างย่อเข้าตามจังหวะ

ภาพที่ ก.14 ท่าเคล้ามือสลับข้าง

เนื้อเพลง ให้อายคิดฮอดแม่ เพิ่นให้อำคะนิงหา

อธิบายท่ารำ ท่าเคล้ามือสลับข้าง

ศัรณะ เอียงขวา

มือ มือขวาจับ มือซ้ายตั้งวง (เคล้ามือสลับข้าง)

เท้า นั่งย่อเข่า

ภาพที่ ก.15 ท่าประสาณมือ

เนื้อเพลง	เพื่อนให้อำคณิงหา
อธิบายท่ารำ	ท่าประสาณมือ
ศิระษะ	เอียงขวา
มือ	มือประสาณกันระดับอก
เท้า	นั่งย่อเข่า

ภาพที่ ก.16 ท่าเสียใจ

เนื้อเพลง จนน้ำตาไหลรินย้อนคืนนำโตอ้าย
อธิบายท่ารำ ท่าเสียใจ
 ศีรษะ เอียงขวา
 มือ มือขวา นิ้วกลางแตะแก้ม มือซ้ายวางที่หน้าขา
 เท้า นั่งย่อเข่า

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพที่ ก.17 ทำนั้งเกี่ยวฟ้อนเตี้ย (หญิง)

เนื้อเพลง(หญิง) คือจั่งไฟสุ่มทรงหว่งหาดอกอุทร

อธิบายท่ารำ ทำนั้งเกี่ยวฟ้อนเตี้ย (หญิง)

ศีรษะ เอียงซ้าย

มือ มือขวาแตะที่อก มือซ้ายวางที่หน้าขา

เท้า นั่งย่อเข่า

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพที่ ก.18 ทำนั้งเกี้ยวพอนเตี้ย (หญิง)

เนื้อเพลง(หญิง) ห่วงหาดอกอุทร

อธิบายท่ารำ ทำนั้งเกี้ยวพอนเตี้ย (หญิง)

ศรีระชะ เอียงซ้าย
มือ วาดมือขวาหงายมือระดับศรีระชะ มือซ้ายวางที่หน้าขา
เท้า นั่งย่อเข้า

ภาพที่ ก.19 ทำนังเกี่ยวฟ้อนเตี้ย

เนื้อหาเพลง(หญิง) หวังส่งให้ลูกซอสนีออนได้ดอกฝิ่งฝ้า

อธิบายท่ารำ ทำนังฟ้อนเตี้ย

ศีรษะ เอียงขวา

มือ วาดมือซ้ายหงายมือระดับศีรษะ มือซ้ายวางที่หน้าขา

เท้า นั่งย่อเข่า

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพที่ ก.20 ทำนั้งเกี่ยวฟ้อนเตี้ย

เนื้อเพลง(หญิง) ให้เจ้ามีความรู้คุณธรรมอยู่หมั่นแก่น เพียรฟังครูเฝ้าแก้วบให้เศร้าดอกอกุเต
อธิบายท่ารำ ทำนั้งเกี่ยวฟ้อนเตี้ย
ศีรษะ เอียงซ้าย
มือ จีบเกล้ามือสลับซ้าย-ขวา ระดับอก
เท้า นั่งย่อเข่า

ภาพที่ ก.21 ท่าเซยชม

เนื้อเพลง หล้าเอ้ยสาว แม่่นเจ้างามยามฟ้อนสีออนแต่้ายบ่แม่่น

อธิบายท่ารำ ท่าเซยชม

ศีรษะ ตรง มองต้วนาง

มือ มือขวากรีดนิ้วเรียกต้วนาง มือซ้ายกำหลวมๆ

เท้า ยืนย่อเข่า

ภาพที่ ก.22 ทำตั้งวงระดับเอว

เนื้อเพลง เจ้าแป้นแวน อายบ่แมน อ้ายบ่แมน อ้ายเป็นพ่อชายจ้งแมนให้อ้ายมาฟ้อนฮอนปคือ
 อธิบายท่ารำ ทำตั้งวงระดับอก
 ศีรษะ เอียงขวา
 มือ ตั้งวงล่างระดับเอวโบกมือทั้งสองข้าง ปฏิเสธ
 เท้า ยืนย่อเข่า

ภาพที่ ก.23 ทำจีบวงบน

อธิบายท่ารำ

เนื้อเพลง อ้ายเป็นพ่อชายจั่งแม่นให้อ้ายมาพ็อนฮอดปคือ

อธิบายท่ารำ ท่าจีบวงบน

ศิริษะ เอียงขวาพร้อมส่ายหน้าเล็กน้อย

มือ จีบตั้งวงบนสลับข้าง ซ้าย-ขวา

เท้า ยืนย่อเข่า

ภาคผนวก ข

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ก่อน-หลังเรียน)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ก่อน-หลังเรียน)

เรื่อง **พ็อนเตี้ย** กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย × ใน () ที่ตรงกับตัวเลือกที่ถูกต้องที่สุด

1. ข้อใดกล่าวถึงความหมายของนาฏศิลป์พื้นเมือง ได้ถูกต้องเหมาะสมที่สุด
 - ก. ศิลปะการแสดงประกอบดนตรี ได้แก่ การรำร่ำ ในรูปแบบต่าง ๆ
 - ข. ศิลปะการแสดงประกอบดนตรี ได้แก่ การรำร่ำ การพ็อน หรือใช้แสดงในรูปแบบต่าง ๆ
 - ค. ศิลปะการแสดงรำร่ำประกอบดนตรี ได้แก่ ระเบ้ารำพ็อนแบบต่าง ๆ นิยมเล่นกันในเมืองใหญ่
 - ง. ศิลปะการแสดงรำร่ำประกอบดนตรี ได้แก่ ระเบ้ารำพ็อนต่าง ๆ ที่นิยมแสดงกันในแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกันตามลักษณะสภาพแวดล้อม ความเชื่อ ศาสนาและวิถีชีวิต
2. นาฏศิลป์พื้นเมืองของไทย แบ่งออกเป็นกี่ภูมิภาค
 - ก. แบ่งออกเป็น 3 ภูมิภาค
 - ข. แบ่งออกเป็น 4 ภูมิภาค
 - ค. แบ่งออกเป็น 5 ภูมิภาค
 - ง. แบ่งออกเป็น 6 ภูมิภาค
3. คำว่า **“พ็อนเตี้ย”** เป็นการแสดงพื้นบ้านของภาคใด
 - ก. ภาคเหนือ
 - ข. ภาคกลาง
 - ค. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 - ง. ภาคใต้
4. การแสดง **“พ็อนเตี้ย”** เริ่มขึ้นเมื่อช่วงปีพุทธศักราชใด
 - ก. 2477
 - ข. 2478
 - ค. 2479
 - ง. 2480
5. **“เพียรใจตั้ง ล้ากลอน พ็อนฮอนแอว”** คำที่ขีดเส้นใต้มีความหมายว่าอย่างไร
 - ก. ร้อนมาก
 - ข. สนุกสนาน
 - ค. น้อยใจ
 - ง. ส่ายเอว
6. ทำรำนานาฏยศัพท์พ็อนตีบท มีความสำคัญอย่างไร
 - ก. เป็นทำรำที่กำหนดให้ผู้แสดงทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิงใช้สำหรับสื่อความหมายจากทำรำ
 - ข. เป็นทำรำที่มีมาตรฐานตามมีแบบแผนที่กำหนด
 - ค. เป็นทำรำที่เรียนรู้และสืบทอดกันมาแต่โบราณ
 - ง. เป็นทำรำอิสระที่ผู้แสดงคิดริเริ่มสร้างสรรค์ขึ้นใหม่เพื่อใช้ในการแสดง

7. จากภาพที่กำหนดให้แสดงท่ารำที่มีชื่อเรียกว่าอย่างไร
- ก. ท่ากวักมือเรียน ข. ท่าปฎิเสธ
ค. ท่าสอดสร้อยมาลา ง. ท่าเชิญชวน

8. จากภาพที่กำหนดให้ต้องการสื่อความหมายว่าอย่างไร
- ก. อีดอัด ข. โศกเศร้า
ค. คะนึ่งห้วงหา ง. ร้องไห้

9. จากการแสดงท่ารำในภาพที่กำหนดให้มีความหมายว่าอย่างไร
- ก. เชิดชู ข. เซยชม
ค. คะนึ่งคิด ง. ตัวเรา

10. จากการแสดงท่ารำในภาพที่กำหนดให้มีความหมายว่าอย่างไร
- ก. เชิดชู ข. เซยชม
ค. คะนึ่งคิด ง. ตัวเรา

11. ท่าพ้อนเกี้ยว มีความหมายว่าอย่างไร
- ก. เป็นท่ารำที่กำหนดให้เฉพาะฝ่ายชายเพื่อใช้ในการแสดงเท่านั้น
ข. เป็นท่ารำที่กำหนดให้เฉพาะฝ่ายหญิงเพื่อใช้ในการแสดงเท่านั้น
ค. เป็นท่ารำที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ผู้แสดงทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิงแสดงพ้อนเกี้ยวกันเป็นคู่
ง. ไม่มีข้อใดถูก

ค. เป็นการแสดงที่มีลักษณะการลำไต่ต่อกันระหว่างชายกับหญิง นิยมใช้แสดงหรือละเล่นในช่วงเทศกาลสงกรานต์

ง. ทุกข้อที่กล่าวมา

16. *พ็อนเตี้ย* มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า

ก. ลำเดิน

ข. ลำซิ่ง

ค. ลำเซ็ง

ง. ลำเตี้ย

17. *พ็อนเตี้ย* เริ่มนำมาแสดงครั้งแรกในชุมชนใด

ก. ชุมชนหลังสนามกีฬา ขอนแก่น

ข. ชุมชนบ้านโนนทัน ขอนแก่น

ค. ชุมชนวัดธาตุ ขอนแก่น

ง. ชุมชนบ้านตูม ขอนแก่น

18. จากภาพที่กำหนดให้ต่อไปนี้ ภาพใดแสดงการ “การพ็อนเตี้ย”

ก.

ข.

ค.

ง.

19. จากเนื้อเพลงที่ร้องว่า “คือจั่งไฟสุมทรวงห้วงหาดอกกุด” มีท่ารำตรงกับภาพใด

ก.

ข.

ค.

ง.

20. จากเนื้อเพลงที่ร้องว่า “ให้เจ้ามีความซู้คุณธรรมอยู่หมั่นแก่น เพียรฟังครูเฒ่าบให้คร่ำดอกกุดเด” มีท่ารำตรงกับภาพใด

ก.

ข.

ค.

ง.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

เฉลย

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ก่อน-หลังเรียน)

เรื่อง ฟ้อนเตี้ย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ข้อ	เฉลย
1	ง
2	ข
3	ค

ข้อ	เฉลย
11	ค
12	ข
13	ก
14	ข
15	ง
16	ง
17	ข
18	ค

4	ช
5	ง
6	ก
7	ค
8	ง
9	ช
10	ง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ค

แบบประเมินแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติโดยผู้เชี่ยวชาญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบประเมินแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติโดยผู้เชี่ยวชาญ

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชา นาฏศิลป์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ เรื่อง ฟ้อนเตี้ย ชุด “อ่อนบ่าวให้ฮู้เพียร ฮักเฮียนนาฏศิลป์”

โดย

ประเมินครั้งที่ วันที่ เดือน พ.ศ.

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ลงในช่องประเมินผลตามความเป็นจริง

ที่	รายการประเมิน	ผลการประเมิน				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
	ด้านเนื้อหา					
1	แผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องสัมพันธ์กับ หน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้					
2	แผนการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้					
3	แผนการจัดการเรียนรู้กำหนดชิ้นงาน/ภาระงาน อย่างเหมาะสม เน้นการนำความรู้ไปใช้ในการคิด วิเคราะห์เชิงสร้างสรรค์					
4	กิจกรรมการเรียนรู้แบ่งเป็นขั้นตอนตามความ เหมาะสม และเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้และ ระดับชั้นนักเรียน					
5	กิจกรรมการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการ การคิดของนักเรียนและสอดคล้องกับความต้องการ ของนักเรียน					

6	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์พื้นบ้านในท้องถิ่น					

ที่	รายการประเมิน	ผลการประเมิน				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
	ด้านกระบวนการเรียนรู้					
7	นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมและมีความสุขในการเรียน					
8	ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์					
9	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และได้ฝึกปฏิบัติจริงตามความสามารถของตนเอง					
10	นักเรียนมีประสบการณ์ด้านนาฏศิลป์ร่วมกับผู้อื่น					
	ด้านสื่อการเรียนรู้					
11	แผนการจัดการเรียนรู้กำหนดวัสดุอุปกรณ์ สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสม					
12	ครูมีสื่อการเรียนการสอนสอดคล้องตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม					
13	ความเหมาะสมของอัตราเวลาเรียนกับเนื้อหาสาระ					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

เกณฑ์การให้คะแนน

- 5 หมายถึง มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/ครอบคลุม/เหมาะสมมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/ครอบคลุม/เหมาะสมมาก
- 3 หมายถึง มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/ครอบคลุม/เหมาะสมปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/ครอบคลุม/เหมาะสมน้อย
- 1 หมายถึง มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/ครอบคลุม/เหมาะสมน้อยมาก

เกณฑ์การประเมินเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ย

ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
4.51 – 5.00	เหมาะสมมากที่สุด
3.51 – 4.50	เหมาะสมมาก
2.51 – 3.50	เหมาะสมปานกลาง
1.51 – 2.50	เหมาะสมน้อย
1.00 – 1.50	เหมาะสมน้อยที่สุด

สรุปผลการประเมิน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ประเมิน
(.....)

ตำแหน่ง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบบันทึกการทดสอบปฏิบัติ เรื่องฟ้อนเตี๊ยะ

21								
22								
เลขที่	ทักษะปฏิบัติการพื่อนเตี้ย					คะแนนรวม	ผลการประเมิน	
	จังหวะ	การแสดงท่ารำ	ความสวยงามของท่ารำ	การขับร้องเพลง	การแต่งกาย		ผ่าน	ไม่ผ่าน
	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(50)		
23								
24								
25								
26								
27								
28								
29								
30								
31								
32								
33								
34								
35								
36								
37								
38								
39								
40								

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

(นางสาวนฤมล คนว่อง)

ตำแหน่ง

เกณฑ์การประเมินทักษะปฏิบัติ เรื่องฟ้อนเดี่ยว

ชุด “อ่อนบ่าวให้ฮู้เพียร ฮักเฮียนนาฏศิลป์” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก จังหวัดขอนแก่น สำนักการศึกษาเทศบาลนครขอนแก่น

ประเด็น การประเมิน	ระดับคะแนน				น้ำหนัก คะแนน
	4	3	2	1	
จังหวะ	ลงจังหวะยึดยุบ ได้ถูกต้อง	ลงจังหวะยึดยุบ ถูกต้องร้อยละ 60-79 ของ จังหวะทั้งหมด	ลงจังหวะยึดยุบ ถูกต้องร้อยละ 1-59 ของ จังหวะทั้งหมด	ไม่ลงจังหวะ เลย	10
การแสดง ท่ารำ	แสดงท่ารำ ถูกต้องร้อยละ 80 ขึ้นไปของ ท่าทั้งหมด	แสดงท่ารำ ถูกต้องร้อยละ 60-79 ของท่า ทั้งหมด	แสดงท่ารำถูกต้อง ร้อยละ 1-59 ของท่าทั้งหมด	แสดงท่ารำ ไม่ถูกต้อง เลย	10
ความสวยงาม ของท่ารำ	มีลีลาท่ารำ อ่อนช้อย สวยงาม	มีลีลาท่ารำ ค่อนข้างอ่อน ช้อยสวยงาม	มีลีลาท่ารำ ค่อนข้างอ่อน ช้อยแต่ไม่ สวยงาม	มีลีลาท่ารำ แข็งกระด้าง	10
การขับร้อง เพลง	ขับร้องเพลงได้ ไพเราะ ถูกต้องตาม จังหวะทำนอง	ขับร้องเพลงได้ ค่อนข้าง ไพเราะถูกต้อง ตามจังหวะ ทำนองเป็น ส่วนใหญ่	ขับร้องเพลงได้ ค่อนข้าง ไพเราะแต่ไม่ ถูกต้องตาม จังหวะทำนอง	ขับร้องเพลง ไม่ไพเราะ และไม่ถูก จังหวะ ทำนอง	10
การแต่งกาย	แต่งกายได้	แต่งกายได้	แต่งกายได้	แต่งกายไม่	10

	ถูกต้อง เรียบร้อย เหมาะสม สวยงาม	ค่อนข้างถูกต้อง เรียบร้อย สวยงาม	ค่อนข้างถูกต้อง เรียบร้อย แต่ไม่สวยงาม	ถูกต้องและ ไม่สวยงาม	
รวม					50

เกณฑ์การให้คะแนน

- 4 คะแนน หมายถึง ดีมาก
- 3 คะแนน หมายถึง ดี
- 2 คะแนน หมายถึง พอใช้
- 1 คะแนน หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การประเมิน

- 37 - 50 คะแนน หมายถึง ดีมาก
- 28 - 36 คะแนน หมายถึง ดี
- 16 - 27 คะแนน หมายถึง พอใช้
- 0 - 15 คะแนน หมายถึง ปรับปรุง
- 16 คะแนนขึ้นไป หมายถึง ผ่านเกณฑ์
- ต่ำกว่า 16 คะแนน หมายถึง ไม่ผ่านเกณฑ์

ภาคผนวก จ

แบบประเมินพฤติกรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบประเมินพฤติกรรม

ในการเรียน เรื่องฟอนเตี้ย “อ่อนบ่าวให้ฮู้เพียร ฮักเฮียนนาฏศิลป์” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก จังหวัดขอนแก่น สำนักงานการศึกษาเทศบาลนครขอนแก่น

เลขที่	พฤติกรรม			รวมคะแนน พฤติกรรม (15คะแนน)	คะแนน ใบงาน (15คะแนน)	รวม (15คะแนน)
	ตั้งใจปฏิบัติ ทำท่าและ ขับร้อง (5คะแนน)	กระตือรือร้นใน การฝึกปฏิบัติ (5คะแนน)	มีความ รับผิดชอบ ตรงต่อเวลา (5คะแนน)			
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						
19						
20						
21						

22						
23						
เลขที่	พฤติกรรม			รวมคะแนน พฤติกรรม (15คะแนน)	คะแนน ใบงาน (15คะแนน)	รวม (15คะแนน)
	ตั้งใจปฏิบัติ ทำรำและ ขับร้อง (5คะแนน)	กระตือรือร้นใน การฝึกปฏิบัติ (5คะแนน)	มีความ รับผิดชอบ ตรงต่อเวลา (5คะแนน)			
24						
25						
26						
27						
28						
29						
30						
31						
32						
33						
34	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม					
35	RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY					
36						
37						
38						
39						
40						

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

(นางสาวนฤมล คนว่อง)

ตำแหน่ง

เกณฑ์การประเมินในการสังเกตพฤติกรรม มีดังนี้

คะแนน 11 – 15	คะแนน	หมายถึง	ดีมาก
คะแนน 6 – 10	คะแนน	หมายถึง	ดี
คะแนน 0 – 5	คะแนน	หมายถึง	พอใช้

มีเกณฑ์ให้คะแนนจากการสังเกตพฤติกรรม ดังนี้

- เกณฑ์การให้คะแนน 5 คะแนน เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมตามที่ต้องการเป็นประจำสม่ำเสมอ
- เกณฑ์การให้คะแนน 4 คะแนน เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมตามที่ต้องการค่อนข้างสม่ำเสมอ
- เกณฑ์การให้คะแนน 3 คะแนน เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมตามที่ต้องการค่อนข้างน้อย
- เกณฑ์การให้คะแนน 2 คะแนน เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมตามที่ต้องการน้อย
- เกณฑ์การให้คะแนน 1 คะแนน เมื่อนักเรียนไม่แสดงพฤติกรรมหรือไม่ให้ความสนใจ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ฉ

แบบประเมินความพึงพอใจ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบประเมินความพึงพอใจ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ เรื่องฟ้อนเดี่ยว ชุด “อ่อนบ่าวให้ฮู้เพียร ฮักเฮียน
นาฏศิลป์”

โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก จังหวัดขอนแก่น สำนักงานศึกษาเทศบาลนครขอนแก่น

ชื่อครูผู้สอน นางสาวนฤมล คนว่อง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ รายวิชานาฏศิลป์ รหัส
วิชา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา
2558

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความพึงพอใจดังนี้

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อย
ที่สุด

กิจกรรม	ความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
ด้านเนื้อหา					
1. กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน					
2. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจทักษะปฏิบัติ ด้านนาฏศิลป์พื้นฐานในท้องถิ่น					
3. สภาพชุมชนมีแหล่งความรู้เกี่ยวกับการฟ้อนเดี่ยวให้นักเรียนได้ศึกษา ค้นคว้าเรียนรู้					
4. ห้องเรียนมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้					
5. สาระการเรียนรู้ที่จัดให้นักเรียนมีความสอดคล้องกับความสามารถ ของผู้เรียน					
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน					
6. นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม และมีความสุข					
7. ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์					
8. นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และได้ฝึกปฏิบัติจริง					

ตามความสามารถของตนเอง					
9. นักเรียนมีประสบการณ์ด้านนาฏศิลป์ร่วมกับผู้อื่น					

กิจกรรม	ความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
ด้านสื่อการเรียนการสอน					
10. ครูมีสื่อการเรียนการสอนสอดคล้องตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม					
11. สื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่ใช้มีความสอดคล้องกับสภาพผู้เรียน					
12. ครูมีความสามารถในการใช้สื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามเนื้อหาในแผนการจัดการเรียนรู้					
13. ความเหมาะสมของอัตราเวลาเรียนกับเนื้อหาสาระ					
14. กิจกรรมการเรียนรู้มีความน่าสนใจและง่ายต่อการจำและศึกษา					
ด้านการวัดและประเมินผล					
15. การวัดและประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง					
รวม					

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวนฤมล คนว่อง
วันเกิด	25 มีนาคม 2530
สถานที่เกิด	บ้านโพธิ์ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 93/22 ซอยศรีจันทร์ 10/1 ถนนศรีจันทร์ ตำบลในเมือง อำเภอมือทอง จังหวัดขอนแก่น รหัสไปรษณีย์ 40000
ตำแหน่ง	ครูอัตราจ้าง
ที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก สำนักการศึกษาเทศบาลนครขอนแก่น
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2553	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาวิชานาฏศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
พ.ศ. 2561	ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม